nedeljski
Primorski dnevnik

Leto XV. - Št. 171 (4325) TRST, nedelja 19. julija 1959 Cena 30 lir Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo

BORBA SE NADALJUJE!

Po nezadovoljivem izidu florentinskega procesa proti benečanskim partizanom in antifašistom, ki pa kljub temu pomeni konec petnajstletnega policijskega in sodnega preganjanja

Sodno preganjanje benečanskih partizanov in antifašistov se je torej prejšnji teden po mnogih letih z uveljavitvijo amnestije na florentinskem porotnem sodišču — prenehalo. Preganjanje je trajalo toliko let, da so med tem kar trije partizani od dvainpetdeset obtoženih umrli in zanje niti amnestija ni bila več potrebna. Toliko let — lahko rečemo od leta 1945 — so oblasti dajale novofašističnemu in vsemu šovinističnemu tisku iz dneva v dan obilo snovi za obrekovanje ljudi, ki so po kapitulaciji Italije storili tisto, kar jim je velevala njihova dolžnost in vest: poslušali in ubogali so glas voditeljev protifašistične in protinacistične koalicije ter po svojih močeh pripomogli k popolni zmagi nad najhujšimi sovražniki človeštva. Drugi pripadniki protihitlerjanske koalicije so po vojni prejeli priznanja in odlikovanja, naši benečanski partizani pa namesto odlikovanj policijsko in sodnijsko preganjanje.

Kako se je moglo to zgoditi? Zakaj niso bili odlikovani tudi oni? Zakaj se jih je hotelo obsoditi nič manj kot na najhujšo kazen, ki jo predvideva italijanski kazenski zakon? Na to vprašanje je potrebno danes, ko je nepotrebnega preganjanja konec, dati odkrit in pošten odgovor.

Kdor pozna naše razmere, ima ta odgovor na dlani.

Gre za nazadnjaško in protidemokratično miselnost italijanskega vladajočega meščanstva od italijanskega zedinjenja do danes, miselnost, ki je v svoji zadnji konsekvenci dobila svoj konkretni in tudi zločinski izraz ter epilog v fašistični diktaturi. Ta miselnost v odnosu do beneških Slovencev ni dovolila in še danes ne dovoljuje odkritega priznanja, da so tudi beneški Slovenci sestavni del enega izmed evropskih in srednjeevropskih narodov, ki se mu pravi slovenski narod. Zakaj? Zato, ker so leta 1866 vsi, skoraj brez izjeme, hoteli rajši pod novo zedinjeno Italijo, ki je obetala biti, če ne ravno demokratična, pa vsaj liberalnejša in naprednejša od reakcionarne habsburške monarhije. Upali so, da bodo pod tedanjo novo Italijo uživali vsaj toliko avtonomije, kolikor jim jo je prej dopuščala prejšnja gospodarica — beneška republika. Zato naj bi bili beneški Slovenci ne samo «*italiani*», temveč celo «*italianissimi*». Zato je bilo za te omenjeno nazadnjaško miselnost nepojmljivo, da bi temu delu slovenskega naroda dovolili njegov vsestranski razvoj. Zato ni nikdar nobeni vladi niti na pamet padlo, da bi dovolila tem Slovencem šole v njih materinem jeziku in so si zato izmislili — ter v tej laži vztrajajo še danes — da njihov jezik ni niti slovenski, temveč da govorijo nekako čudno slovansko narečje itd.

Posledica take miselnosti je bila končno trditev, da ti Slovenci nimajo pravice, kot njihovi ostali rojaki, zahtevati združitev in osvoboditev izpod tujega gospostva. Zato so njihovo borbo v vrstah osvobodilne jugoslovanske armade kljub temu, da so se vanjo vključili po navodilih tedanje edine zakonite oblasti v Italiji, proglasili za veleizdajo! Zato je tudi florentinski javni tožilec za nekatere benečanske obtožene borce zahteval kazen za — veleizdajo. In ni izključeno, da bi tudi sodišče njegovo tezo osvojilo, če ne bi medtem izšel zakonski odlok o amnestiji, ki ga je uveljavilo.

Ta in taka miselnost je logično zahtevala, da morajo biti slovenski benečanski partizani in antifašisti eksemplarno kaznovani, ker so si upali ravnati drugače pa čeprav so pri tem sledili idejam nosilcev in ustvarjalcev zedinjene Italije. Toda z amnestijo je ta miselnost doživela vsaj delni poraz.

Policijski in sodnijski preganjalci benečanskih antifašistov so le-tem naprtili najhujše zločine od kraje in ropov pa vse do umorov in — veleizdaje. Takih obtožb je bilo nič manj kot 56. Toda že na sami javni razpravi so jih ne samo razbremenilne, temveč tudi obremenilne priče tako temeljito razkrinkale in spravile na laž, da je bil po jasnih in nepobitnih dokazih, ki so jih predložili in obrazložili zagovorniki, sam državni tožilec primoran umakniti vse obtožbe razen ene same — obtožbe veleizdaje.

Že to je bil prvi nujni poraz reakcionarnih oblastnikov.

Toda današnja demokristjanska Italija spričo odnosov sil, ki v njej danes vladajo ter spričo odnosov sil v svetu, zlasti pa spričo odnosov do nove Jugoslavije, ki je z ogorčenimi protesti spremljala to petnajstletno preganjanje borcev, ki so se borili v njenih vrstah, obtoženih partizanov ni mogla obsoditi niti zaradi tiste edine in najhujše obtožbe. Prisiljena je bila njihov «zločin» vključiti v odlok o amnestiji in ta odlok uveljaviti.

Pa še en poraz je doživela že stoletna nazadnjaška miselnost zatajevanja obstoja pripadnikov slovenske narodnosti v Nadiških dolinah. Med razpravo se je nepobitno in ponovno dokazalo, da v teh dolinah ne živijo prebivalci, katerih narodnost je «*italianissima*», temveč le italijanski državljani slovenske narodnosti.

Vendar pa — kljub temu — s takim izidom florentinskega procesa in petnajstletnega preganjanja ne moremo biti zadovoljni niti kot antifašisti niti kot Slovenci. Kajti, kaj pomeni amnestija in beseda «amnestirati»? Po slovensko pomeni na nekaj «*pozabiti*», v pravnem izrazoslovju pa «*prenehati s sodnim preganjanjem*».

Vprašamo se, kaj naj bi oblast, in kaj naj bi stranka, ki je na oblasti (katere politični tajnik se v zadnjih časih tako baha z antifašizmom) morala glede hrabre borbe benečanskih partizanov pozabljati? Mislimo, da je proces dokazal, da bi jih morala za njihovo borbo pohvaliti in odlikovati. To sledi predvsem iz izjav voditeljev partizanskega gibanja in partizanske vojske v Severni Italiji, ki so tedaj predstavljali edino zakonito oblast.

Zato ne moremo biti s takim izidom procesa zadovoljni. Po krivici obtoženi partizani niso prejeli po dolgoletnem preganjanju zadoščenja. Sodišče bi moralo izreči popolnoma oprostilno razsodbo, kajti nobene potrebe ni bilo, da bi uveljavljalo odlok o amnestiji.

Da se to ni tako zgodilo in da pravici s tem ni bilo do kraja zadoščeno, pa je kriva že zgoraj omenjena stoletna reakcionarna miselnost sedanjega meščanskega vladajočega razreda, ki pa je kljub temu doživel na tem procesu precejšen poraz.

Ta poraz pa je doživela ta miselnost in z njo vladajoči režim zaradi naraščajočih naprednih sil pri nas in v svetu. Zato bodo z zmago teh sil doživeli popolno zadoščenje tudi benečanski partizani in njihovo ljudstvo, za katero so se v prvi vrsti borili. Iz tega pa hkrati sledi, da se njihova in naša borba mora nadaljevati do dokončne zmage, do zmage socializma.

Precej dolgo so trajale mature — po več dneh ustnih nalog so prišli na vrsto ustni izpiti. Ti ne gredo tako zelo hitro od rok. Dnevno pride na vrsto določeno število kandidatov in ne več. Ni lahko kandidatu, ko mora sesti za mizo h komisiji. Vprašanja stavi po en izpraševalec, toda poslušajo vsi ostali. In predsednik komisije lahko vsak trenutek poseže vmes z dodatnimi vprašanji, s katerimi se hoče še bolj prepričati, ali je v kandidatu še kaj več kot zgolj tisto, kar se je lahko za maturo «nagulil». In dostikrat prav odgovori na taka dodatna vprašanja pomagajo ustvariti pravo sliko o zrelosti kandidata. — Na sliki vidimo del komisije, ki je izpraševala kandidate na klasični in realni gimnaziji. V sredi je predsednik komisije univ. prof. Arturo Cronia, na levi pa je kandidat, ki je videti kar dovolj samozavesten.

Konferenca v Ženevi

«ŠE MALO... PA BO KONEC...»

Po 40 dneh enotne in odločne stavke

Včeraj prekinjena stavka pomorščakov Uradna pogajanja se prično v torek

FILM-CGIL poudarja, da so ustvarjeni pogoji za zaključitev moderne in ustrezne delovne pogodbe - Potek stavkovnega gibanja - Pred rešitvijo spora kovinarjev?

RIM, 18. — Ministrstvo za trgovinsko mornarico je izdalo danes popoldne naslednje uradno sporočilo: «Minister za trgovinsko mornarico sen. Jervolino je danes ob 13. uri sprejel predstavnike štirih sindikalnih organizacij. Na razgovoru so bili prisotni Cruciani, Lagorio in Bruno za CISL, Santi, Ciardini in Colzi za CGIL, Vanni, Cesare in Proto D'Agostini za UIL, Landi in Guidi za CISNAL in Aurichio ter Teiner za SINDAN. Predstavniki sindikalnih organizacij so ugotovili, na osnovi sporočil ministra Jervolina, da obstajajo stvarne osnove za obnovo pogajanj in so sporočili ministru sklep o takojšnji prekinitvi stavke.

Minister je nato odločil, da se bodo pogajanja pričela v torek 21. julija.

Gornje lakonično poročilo je zaključilo štirideset dni trajajočo stavko vseh italijanskih pomorščakov in priča, da so pomorščaki po vsej verjetnosti dosegli pomembno zmago. Niso še znane vse podrobnosti, zato je potrebna še določena mera opreznosti, vendar kaže, da so osnove za zaključitev stavke v resnici stvarne in za mornarje zadovoljive. Tako se čujejo glasovi, da so se v zadnjih dvodnevnih razgovorih dogovorili, da bodo priznali pomorščakom skupno 15 odst. povišanje prejemkov, medtem ko so pomorščaki zahtevali 20 odst.. Bolj skopa pa so poročila glede normativnih zahtev in zlasti glede zahteve, da bodo imeli pomorščaki pravico do sindikalnega zastopstva na krovu ladij podobno, kot to že obstaja vsa povojna leta v vseh industrijskih in drugih podjetjih. Ni pa dvoma, da je tudi glede teh, nič manj bistvenih vprašanj, bil na pogajanjih dosežen stvaren napredek.

Da so ustvarjene stvarne osnove za dosego pravične delovne pogodbe za pomorščake izvira zlasti iz zanimivega uradnega poročila FILM-CGIL, ki je bila ves čas trajanja stavke najbolj odločna in se ni nikoli pustila zavesti po preuranjenem optimizmu. V tem poročilu poudarjajo, da je bilo ob 15. uri (in torej približno v času, ko so uradno prekinili stavko) v pristaniščih po vsem svetu blokiranih 51 ladij v skupni tonaži 540 tisoč ton, torej 81 odst. ladjevja, ki je bilo ustavljeno, ko je stavka dosegla višek. Pred koncem stavke je torej pričelo pluti le 19 odst. vsega ladjevja.

Poleg tega poudarjajo v poročilu mednarodno solidarnost delavcev vsega sveta s stavko italijanskih pomorščakov in zlasti konkretno pomoč pristaniških delavcev ZDA, Avstralije in Paname. Tajništvo FILM - CGIL se zato zahvaljuje vsem pomorščakom in vsem drugim delavcem, ki so to stavko podprli. Poročilo zaključuje, da je tajništvo FILM - CGIL mnenja, da predstavljajo predlogi ministra Jervolina osnovo za sklenitev delovne pogodbe, ki bo moderna in ki bo odražala pravične potrebe pomorščakov. Pričakuje se, da se bo s tem pričelo novo razdobje sindikalnih odnosov med delodajalci in delavci, ki bo omogočilo spoštovanje pravic in dolžnosti in ki bo ustvarilo potrebno vzdušje za nagel razvoj pomorskih prevozov.

Tudi minister za trgovinsko mornarico Jervolino ugotavlja v svojem uradnem poročilu, da je bil dosežen pomemben uspeh s prekinitvijo stavke pomorščakov in pravi, da bi bilo to mogoče že nekaj dni prej, če bi obstajala dobra volja vseh zainteresiranih.

Bitka pomorščakov je bila izredno trda, saj je bilo potrebno kar 40 dni enotne in odločne stavke, da je bil dosežen ta uspeh. Zgodovina te stavke je dokaj obsežna in se moramo zato omejiti samo na nekatera najbolj značilna razdobja. Začetek datira že iz lanskega leta, ko je zapadla delovna pogodba in je prišlo do prvih pogajanj, neizpolnjenih obljub in zagotovil. Ponovno se je položaj zaostril lani decembra meseca. Končalo pa se je le pri obljubah, tako da so se pogajanja pričela šele junija, potem ko so sindikalni predstavniki postavili formalni ultimat: pogajanja ali stavka. Izkazalo pa se je, da nameravajo brodarji — in to ne samo privatni temveč tudi državne pomorske družbe — ponovno zavlačevati, saj so predložili naravnost smešne predloge.

Pomorščakom ni ostalo drugega, kot da so proglasili stavko za nedoločen čas, ki se je pričela 8. junija zvečer. Še isto noč so prihajala iz različnih pristanišč poročila o ustavljenih ladjah in v naslednjih dneh se je ustavil skoro celotni pomorski promet ne samo v domačih, temveč tudi v raznih pristaniščih po vsem svetu. Položaj pa se je vedno bolj zaostroval, tako da je koordinacijski odbor stavkajočih pomorščakov v katerem so sodelovale vse sindikalne organizacije, 15 junija odredil, da se ustavi promet na še preostalin 22 ladjah, ki so vozile v glavnem na obalnih progah in med otoki.

Brž ko se je pričela stavka, se je začel pritisk, izsiljevanja, grožnje in tudi intervencije s strani državnih organov. Do prvih intervencij je prišlo že prvi dan stavke, ko so s policijo izkrcali iz ladij stavkajoče mornarje in to pogosto celo takrat, ko sploh še niso pričeli stavkati, ker je ladja komaj priplula v pristanišče, kot se je to pripetilo v Trstu na «Saturniu».

Ostra polemika se je razvnela zlasti glede dveh vprašanj. Brodarji so namreč skušali prikazati, da prejemajo mornarji bajne plače in da je torej stavka neupravičena. V tej polemiki se je izkazalo, da prejemajo mornarji po 40-50 tisoč lir na mesec, da pa so vkrcani komaj polovico mesecev na leto in torej stvarno prejemajo polovico manj. Prišlo je tudi na dan, da so delovni pogoji na preštevilnih ladjah nevzdržni: hrana slaba, da delodajalci ne plačujejo vseh nadur, da šikanirajo mornarje itd.

Na javno mnenje, ki je že od pričetka podpiralo pomorščake, so seveda vsa ta dejstva vplivala in je zato tudi propadel poizkus, da bi z juridičnim pritiskom strli stavko. Na dan so namreč privlekli fašistični zakon, s katerim so hoteli 20. junija mobilizirati pomorščake in prekiniti stavko, ker naj bi «škodovala ugledu in prestižu italijanske zastave».

Vsi ti manevri so kaj malo pomagali in so samo povzročili, da so tudi druge kategorije stavko podprle. Pri tem je treba podčrtati, da so prvo solidarnostno stavko s pomorščaki proglasili tržaški pristaniški delavci, ki v raznih razdob-

(*Nadaljevanje na 8. strani*)

Aktualni portreti

ALOJZ SREBOTNJAK je mlad, vendar že močno uveljavljen slovenski skladatelj. Doma je iz Postojne. Na letošnjem 33. mednarodnem festivalu moderne glasbe v Rimu v okviru SIMC so izvajali tudi njegov ciklus «Matir» za glas in godala, ki ga je Srebotnjak skomponiral na vsebinski podlagi štirih Kosovelovih pesmi. Na programu so bila dela svetovno znanih komponistov Strawinskega, Wernera Henzeja, Forstnerja, Petrassija in drugih. Pri tem je vredno poudariti, da so bile Kosovelove pesmi v Srebotnjakovi kompoziciji zapete pred mednarodnim občinstvom v slovenščini, vse štiri so tudi ponatisnili v koncertnem listu festivala, s čimer je bila mednarodni javnosti predstavljena tudi lepota Kosovelovih verzov. Skladba je doživela uspeh tudi pri kritiki. Poleg italijanske radijske mreže so Srebotnjakovo skladbo prenašale tudi nekatere tuje radijske postaje. Nekaj dni za tem so Srebotnjakovo «Matera izvajali tudi na XXII. majskem glasbenem festivalu v Florenci, kjer so pesmi prav tako podajali v slovenščini.

SHIRLEY MACLAINE je na pred dnevi zaključenem berlinskem filmskem festivalu odnesla prvo nagrado

WINDSORSKA PRINCESA žena bivšega angleškega kralja se je med nekim potovanjem na ladji opraskala na nosu. Čeprav je že krepko v letih, so ji v neki londonski kliniki napravili plastično operacijo, da bi se ji praska ne poznala.

GEORGES RAPIN ki ga v Parizu in tudi v tisku bolj poznajo pod imenom «monsieur Bill», je sin francoskega industrialca, vendar je njegovo življenje dokaj «burno». Priznal je, da je umoril dekle Dominique Thirel in še 12 drugih oseb

Sedem dni v svetu

Biti pesimist ali biti optimist?

Že ves teden se nadaljuje ženevska konferenca. Če se je pa kaj premaknila od točke, kjer je bila pred časom prekinjena, je težko reči. Nekateri bodo trdili, da gre konferenca bolj nazaj kot naprej. Vendar se nam zdi kljub navidezni nepremičnosti, da gre stvar vendar naprej. Tudi trenutki, ko se zdi, da se bo zaradi nepopustljivosti z obeh strani vse končalo brez nobene rešitve, so končno potrebni, ker so nujne faze, ki jih je treba prekoračiti.

Gotovo je, da so na delu sile, ki si žele neuspeha konference, ki bi hotele konferenco razbiti. Sem spada predvsem Adenauer s svojimi brezkompromisnimi stališči. Kancler dobro ve, da se konferenca ne more zaključiti drugače kot s kompromisom, v katerem bodo morale popustiti ne le SZ temveč tudi ZDA z Veliko Britanijo in Francijo. Kompromis bo pa pomenil delni poraz toge Adenauerjeve politike. Značilno je, da je Herter na sovjetsko zahtevo o vsenemškem odboru že skoraj pristal, potem pa se je spet premislil prav na pritisk Adenauerja. Zahodnjaki vedo, da bi SZ za ceno vsenemškega odbora bila pripravljena priznati vsakršne njihove pravice v Berlinu. In čeprav postavlja Ensenhower priznanje zahodnih pravic v Berlinu kot neizogibni pogoj za morebitno vrhunsko konferenco, Sovjeti vendar nočejo ločiti vprašanja vsenemškega odbora od rešitve berlinskega vprašanja.

Mogoče je trenutno še najbolj pripravljen na kak kompromis s Sovjeti Selwyn Lloyd, čeprav še ne misli kar na vsenemški odbor temveč le na več skupnih nemških komisij. Toda Adenauerju je že to preveč. Po drugi strani pa kaže, da se niti Francozom posebno ne mudi za ureditev berlinskega vprašanja, ker se boje, da bi potem prišlo na vrsto vprašanje prepovedi eksplozije atomskih bomb. Trenutno pa se je želja po taki eksploziji Francozom tako zasidrala v srce, da vidijo sedaj v tem najmanj polovico svojega nacionalnega prestiža.

Delo konference v Ženevi gre po vsaj treh tirih: ministri se sestajajo na skupnih sejah; dnevno ima vsak minister katerega drugega na kosilu; in končno so še «delovna kosila», ko se vsi štirje ministri sestanejo na skupnem kosilu, ki je v bistvu skoraj seja. In če se po takem kosilu slišijo pesimistični glasovi glede razgovorov, tedaj se morajo ministri človeku zasmiliti: kako jim je moglo v tako neugodnem ozračju kosilo tekniti. Kdo drug bo spet ugibal drugače: ali je bilo kosilo tako slabo, da je povzročilo tako slabo voljo. Toda končno so celo v presojanju razgovorov gledanja različna: po petkovem «delovnem» kosilu so bili predstavniki zahodnih delegacij vsi zelo črnogledi, medtem ko je bil predstavnik sovjetske delegacije dobro razpoložen ter je v nasprotju s svojimi zahodnimi tovariši poudarjal, da so bili razgovori kar koristni.

Dejstvo, da je končno želja obeh strank, da le pride do ureditve nerešenih vprašanj, pa daje upati, da bo le prišlo do tistega kompromisa, ki je potreben, da bo mogoče govoriti naprej in reševati še nadaljnja vprašanja, od katerih je odvisen mir v svetu. In verjeti smemo, da je vendarle mir vsem tako zaželen, da bodo prav za ceno miru popustili tudi v nekaterih prestižnih vprašanjih, kajti prej ali slej mora biti vsakomur jasno, da je večje junaštvo obvarovati mir kot pa začeti vojno.

V Ženevi se štirje zunanji ministri ponovno že ves teden sestajajo. Obračun dela je po prvem tednu po mnenju Zahoda slab ali zelo malo obetajoč, Sovjeti pa so s svoje strani optimisti. Res je, da niso doslej prišli do nobenega konkretnega sklepa, vendar so nekaj stališč že razjasnili. Na sliki (na levi) Herter, na desni Gromiko.

Hruščev poudarja jamstva za mejo Odra-Nisa

S pozornostjo se zasleduje potovanje Hruščeva po Poljski in njegove izjave. Hruščev že nekaj časa ni bil na Poljskem. Mnogi se bodo spomnili, da je prišel z letalom nenadoma v Varšavo l. 1956 v času zasedanja vodstva poljske KP, ko so odstranjevali dotedanje stalinistično vodstvo. Hruščev tedaj ni pravzaprav nič opravil in z Gomulko sta se nekaj časa neprijazno gledala. Potem se je marsikaj ugladilo. Tudi Gomulka je v marsičem popustil, čeprav se ni docela odrekel neki samostojnosti. Toda ne glede na geografsko lego Poljske se je treba spomniti še na nekaj: trenutno je samo SZ, ki Poljski jemči njene zahodne meje. Po zadnji svetovni vojni so se te poljske meje pomaknile precej na zahod na bivše nemško ozemlje. In če že zahodni Nemci nič ne rečejo, so pa zato v Zahodni Nemčiji toliko bolj nezadovoljni z novo mejo. In če nič drugega ne, potem je vsaj vprašanje te meje za Poljake vzrok za dobre odnose s SZ.

Hruščev med svojim obiskom ni opustil priložnosti, da ne bi poudaril veljavnosti meje na Odri-Nisi. In kako je za Poljake to važno, pričajo vzkliki množice v Ščečinu, ki je po besedah Hruščeva o meji med kapitalističnim in socialističnim svetom vzklikala: «Sto let življenja za Hruščeva, voditelja socialističnega tabora.»

Nova vlada v Avstriji

V Avstriji so po dolgih pogajanjih, potem ko se je že enkrat Raab odpovedal, da bi sestavil novo vlado, končno vendar vlado sestavili in sestavil jo je prav Raab. Kot že ves čas po svetovni vojni je vlada zopet rezultat koalicije klerikalcev in socialistov. Dejstvo, da prihajata ti dve stranki iz vsakokratnih volitev skoraj popolnoma enako močni, narekuje potrebo take koalicije. Toda pogajanja za sestavo koalicijske vlade pa nikakor niso lahka, kajti obe stranki se s skrajno zagrizenostjo borita za važne resore v vladi. Dogodilo se je na pr., da je Raab že popustil in hotel prepustiti socialistom kak resor, pa so njegovi strankarski tovarisi skočili pokonci in Raab je moral svojo obljubo odtegniti Nič čudnega, če se je naveličal sestavljanja vlade. Ker pa je Scharf vztrajal, da vlado sestavi Raab, je končno le prišlo do nekakega kompromisa.

(Nadaljevanje na 8. strani)

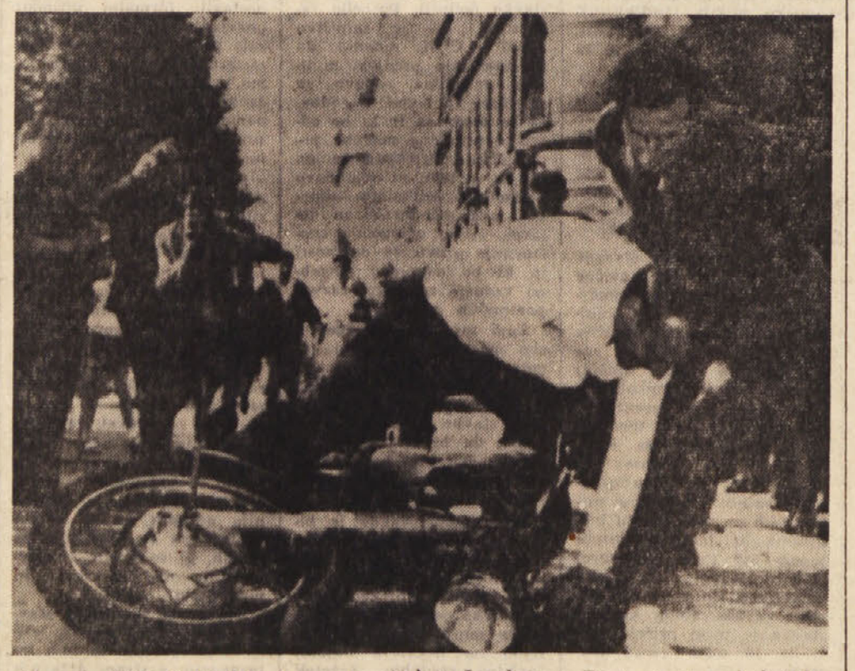

V razburljivi dirki, kdo bo prej prišel iz Londona v Pariz, in to s kakršnim koli razpoložljivim prometnim sredstvom, se rekordi kar drug za drugim rušijo. Od prvega, ki je znašal 1 uro in nekaj nad 15 minut, do zadnjega, ki znaša komaj 43 minut in 36 sekund, se je že marsikateri tekmovalec prekucnil Na sliki kapetan angleškega letalstva Walker, ki je pot opravil v dobrih 57 minutah, se je malo pred ciljem prekucnil z motorjem, ki mu je služil na zadnjem odseku proge.

Zakonski predlog poslancev PSI za ureditev slovenskega šolstva

V številki od 20. februarja letos smo objavili zakonski predlog poslancev KPI, ki naj pravno uredi slovensko šolstvo. Danes objavljamo še zakonski predlog Italijanske socialistične stranke. Ob prvem predlogu smo takoj dodali tudi svoje pripombe. K sedanjemu predlogu pa se bomo povrnili v kratkem.

Člen 1.

Pouk pripravljalne stopnje in osnovnošolski ter srednješolski pouk se na tržaškem ozemlju in goriški ter videmski pokrajini za učence slovenskega materinega jezika vrši v posebnih šolah, kjer poučuje učno osebje slovenskega materinega jezika.

Vpis v šole s slovenskim učnim jezikom se vrši po istih določbah, ki so predvidene za vpis v italijanske šole. Prošnja za vpis, ki jo predloži oče, oziroma oseba, ki ga nadomešča, zadošča kot dokaz, da pripada učenec slovenski jezikovni skupini in ni dopustno nobeno nadaljnje ugotavljanje.

Za proučevanje morebitnih spornih primerov se pri vsakem izmed treh kompetentnih šolskih skrbništev ustanovi mešana komisija, kateri načeluje šolski skrbnik in jo sestavljajo po en osnovnošolski učitelj in ena učna moč slovenske srednje šole ter po en osnovnošolski učitelj in ena učna moč italijanske srednje šole.

Člen 2.

Za učence šol s slovenskim učnim jezikom je obvezno učenje italijanskega jezika in to ne manj kot tri ure na teden v drugem ciklusu osnovne šole in ne manj kot šest ur na teden na srednjih šolah vseh vrst in stopenj. In to v smislu šolskega programa, ki ga z dekretom odobri ministrstvo prosvete.

Poučevanje italijanskega jezika ne sme iti na škodo urnikov in šolskih programov, ki so določeni za druge predmete.

Učni načrti bodo v skladu z učnimi načrti državnih šol, razen primernih prilagoditev krajevnim etničnim potrebam. Te prilagoditve bo odobrila posebna mešana komisija, ki jo predvideva zadnji odstavek prejšnjega člena.

Člen 3.

Na tržaškem ozemlju in v goriški ter videmski pokrajini se bodo ustanovili državni otroški vrtci, osnovne in srednje šole s slovenskim učnim jezikom v skladu z določbami republike. Njih število in značaj bosta ustrezala potrebam in krajevni razporeditvi slovenskega šolskega prebivalstva in to toliko razredov, da jih ne bo manj kot jih je sedaj. Ustanovitev osnovne šole je obvezna, ko se doseže osem slovenskih šoloobveznih otrok.

Ustanovitev omenjenih šol se izvrši z dekretom predsednika republike na predlog prosvetnega ministrstva in v soglasju z zakladnim ministrstvom, pri čemer se ne spremenijo veljavne norme glede bremen krajevnih ustanov. Šole, ki obstajajo v trenutku, ko ta zakon stopi v veljavo, se ohranijo. Obstoječi strokovni tečaji se spremenijo v strokovne šole.

Organski sestav šol s slovenskim učnim jezikom se določa z dekretom prosvetnega ministra v soglasju z zakladnim ministrom. Za morebitno ukinitev šol s slovenskim učnim jezikom mora predhodno dati soglasno mnenje mešana komisija, ki jo predvideva člen 4, odstavek c) priloge II. sporazuma o soglasju ki se nanaša na Tržaško ozemlje, od 5. oktobra 1954.

Člen 4.

Za poučevanje v šolah s slovenskim učnim jezikom se pri šolskih skrbništvih v Trstu, Gorici in Vidmu ustanovijo ustrezni posebni seznami (ruoli speciali) ljudskošolskih učnih moči. Število mest v teh seznamih se določa z dekretom prosvetnega ministra, ki ga izda v soglasju z zakladnim ministrom na osnovi organskega sestava, kot ga predvideva odstavek 4 prejšnjega člena 3.

Učno osebje, vpisano v posebne sezname, uživa iste ekonomske in pokojninske ugodnosti kot učno osebje, ki ima državni stalni stalež.

Člen 5.

Osebje, o katerem govori prejšnji člen, se sprejema na osnovi posebnih natečajev, ki jih razpiše minister za prosveto v časovnem zaporedju, ki ni daljše kot dve leti, in to v smislu odredb, ki urejajo javne natečaje za dodeljevanje stalnih staležev v ostalih državnih šolah.

Ocenjevalne komisije morajo biti sestavljene iz učnih moči, ki poznajo slovenski jezik (siano a conoscenza della lingua slovena).

Teh natečajev se bodo za osnovno šolo mogli udeležiti učitelji, ki razpolagajo s usposobljenostnim učnim naslovom, izdanim od ustanove s slovenskim učnim jezikom, za srednje šole diplomirano učno osebje, ki je obiskovalo vsaj višjo srednjo šolo s slovenskim učnim jezikom.

Za poučevanje slovenskega jezika in slovenskega slovstva v srednjih in višjih šolah se zahteva diploma slovenskega jezika in slovenskega slovstva.

Za poučevanje italijanskega jezika v osnovnih šolah se zahteva usposobljenost na italijanskem učiteljišču, za poučevanje italijanskega jezika in italijanskega slovstva na srednjih šolah se zahteva diploma v italijanskem jeziku in italijanskem slovstvu.

V posebne sezname se vključi osebje odgovarjajočih državnih seznamov, katerega materin jezik je slovenski, če za to zaprosi.

Suplence določa pristojni šolski skrbnik osebju slovenskega materinega jezika, ki razpolaga z ustreznimi zahtevanimi učnimi naslovi.

Člen 6.

Ob prvem izvajanju tega zakona in neodvisno od zakonskih določb, o katerih govori prejšnji člen, se razpiše poseben natečaj, namenjen osebju brez stalnega staleža, ki sedaj poučuje na osnovnih in srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom, ali ki je poučevalo najmanj tri šolska leta, čeprav ne zaporedoma in z oceno «dobro».

Ta natečaj se izvrši po naslovih in s kolokviji, ki naj dokažejo didaktično usposobljenost kandidata za ustrezajoče učne predmete.

Tiste učne moči, ki sicer razpolagajo z zahtevanimi naslovi, ki pa jim ni bilo mogoče udeležiti se natečajev za šole s slovenskim učnim jezikom zaradi ukinitve slovenskih šol do začetka veljavnosti tega zakona, se pripuščajo k posebnemu natečaju in to neodvisno od starostnih omejitev, ki jih predvideva zakon. K posebnemu natečaju se nadalje pripuščajo tisti, ki imajo pravico do ugodnosti, ki jih predpisuje člen 8 Memoranduma o soglasju od 5. oktobra 1954.

Člen 7.

Vodstveno in nadzorniško osebje za šole s slovenskim učnim jezikom se sprejema po posebnih natečajih, ki so namenjeni kandidatom, ki razpolagajo s predpisanimi naslovi in katerih materin jezik je slovenski. Število šolskih nadzornikov, didaktičnih ravnateljev in direktorjev, namenjenih šolam s slovenskim učnim jezikom, se določa z dekretom prosvetnega ministra v soglasju z zakladnim ministrom. Pri treh pristojnih teritorialnih šolskih skrbništvih se ustanovijo posebni oddelki za šole s slovenskim učnim jezikom.

Upravno in podrejeno osebje, določeno šolam s slovenskim učnim jezikom in ustreznim uradom, mora obvladati slovenski jezik. Tudi za vodstveno in nadzorniško osebje, ki je sedaj v službi na šolah s slovenskim učnim jezikom, se razpiše poseben natečaj po naslovih v smislu določil prejšnjega člena.

Člen 8.

Študijski naslovi, doseženi na šolah in zavodih s slovenskim učnim jezikom, imajo isto veljavnost kot tisti, ki so doseženi na ustreznih vrstah šol in zavodov državnega značaja, in to v vseh učinkih, kot jih predvidevajo veljavne zakonske določbe. Diplome in študijska spričevala omenjenih šol in zavodov bodo izdana v slovenskem jeziku in v italijanskem jeziku.

Člen 9.

Glede vsega, česar ta zakon ne predvideva, se bodo uporabljale splošne veljavne uredbe, ki se nanašajo na šolstvo.

ŠTEVILKE, KI NEKATERE ZASKRBLJUJEJO, DRUGIH PA NE

Čez nekaj sto let nas bo toliko da ne bo prostora niti za grobove

Po nekaterih računih nas bo že čez dobrih 200 let okoli 200 milijard, po mnenju drugih pa nas bo največ 8 do 9 milijard in bo kruha dovolj

Stalno in izredno naglo naraščanje prebivalstva v svetu je postalo važen predmet proučevanja. Z njim se ukvarjajo znanstveniki, zlasti antropologi in sociologi, ki nam znajo že danes povedati, koliko nas bo čez deset, čez sto ali celo čez tisoč let. Stevilke, ki nam jih ti znanstveniki nudijo, niso, vsaj za današnje razmere, ko imamo v svetu še toliko zaostalih predelov, nič preveč razveseljive.

V začetku krščanstva, torej pred 1950 leti — je živelo na naši obli okrog 300 milijonov ljudi; sedaj nas je že 2 milijardi 700 milijonov. Če bomo ohranili sedanje število rojstev v svetu, in sicer 132.000 na dan, ni težko izračunati, koliko nas bo v prihodnjih desetletjih oziroma stoletjih. Na osnovi teh računov bi se moralo prebivalstvo do leta 2000 povečati na več kot šest milijard oseb. Strokovnjaki statističnih središč nam znajo tudi povedati, da se bo prebivalstvo v prihodnjih 150 letih povečalo na 30 milijard ljudi, v letu 2200 pa na 200 milijard oseb.

Te številke so grozotne, posebno če pomislimo na sorazmerno neznatnost našega planeta in na omejenost njegove obdelovalne površine. Če bomo šli tako naprej, bo okrog leta 3000 vsak prebivalec zemlje imel na razpolago komaj en kvadratni meter površine. Vsaj tako predvideva znani angleški antropolog Sir Charles Darwin. Zato je najbolje, da se ustavimo že pri teh številkah, ker če se hočemo poglobiti v račune in predvidevanja, koliko ljudi bo na Zemlji v letu 10.000, kar je v kozmični lestvici časa malo več kot trenutek, potem bi morali iskati mesta za ljudi v vsem vsemirskem prostoru, kolikor ga lahko vidijo s teleskopom z gore Palomar.

Kot torej vidimo, je sedaj za nas najbolje, da se ne ukvarjamo preveč s skrbmi, ki jih bodo imeli naši daljni potomci. Toda znanstveniki skrbno sledijo številčnemu razvoju človeštva in razsežnosti demografskega naraščaja, ki zajema posamezne narode oziroma plemena. Danes že točno vemo, da se med belci in kitajsko-mongolskimi plemeni oziroma rumeno raso ustvarja vedno večja razlika o številu pripadnikov ene in druge rase. Nedavno so v Rimu proučevali prav to vprašanje. Zanimivo poročilo o tem je imel prof. G. Pantazis z atenskega vseučilišča, v katerem je ugotovil, da so naravne spremembe prebivalstva povezane izključno na dva činitelja: plodnost rase in umrljivost. Spremembe v plodnosti ras se pogostoma opažajo, in sicer kot posledice zlasti genetskih vzrokov. Umrljivost pa je odvisna predvsem od naravne selekcije, ki teži, da ohrani pri življenju le tisto manjšino, ki bo sposobna kljubovati življenjskim težkočam. Vse ostalo se izloča. Tej neizprosni naravni selekciji se ne more izogniti nobeno živo bitje, niti človek.

Napredek zlasti medicinske znanosti pa je ustvaril nove možnosti in vire, ki omogočajo ohranjevanje in daljšanje življenja in je s tem znatno zmanjšal naravno umrljivost zlasti med belo raso. V skandinavskih državah so do danes uspeli podaljšati povprečno življenjsko dobo prebivalca na 70 ali celo 72 let, v sredozemskih evropskih državah pa na 65 let za moške in 69 let za ženske. Napredek je ogromen, če pomislimo na položaj v azijskih državah, kjer je povprečna življenjska doba ostala na ravni stare Grčije in starega Rima. V Indiji je na primer leta 1928 povprečna življenjska doba trajala samo 28 let, danes se je povišala na 35 let.

Zanimivo je tudi videti, kako rojstva vplivajo na stalno naraščanje prebivalstva v svetu in kateri narodi oziroma rase se sedaj demografsko razvijajo. Zadnji statistični podatki pravijo, da se v Evropi rodi 15 otrok na 1000 prebivalcev, v Sovjetski zvezi 26, na Kitajskem pa 45. Na Kitajskem je število rojstev doseglo presenetljive številke: V tej deželi je vsak dan 35.000 ljudi več, ali na tretjina celotnega svetovnega naraščaja. To pomeni, da se bo število Kitajcev, ki jih je danes 650 milijonov, do leta 1980 povečalo na eno milijardo. Isto se dogaja na Japonskem, kjer je sedaj 90 milijonov ljudi, za trideset let pa jih bo najmanj 110 milijonov.

Po teh podatkih je jasno razvidno, da je bela rasa obsojena na počasno izumiranje, na pogin. Pri tem pa moramo takoj poudariti, da bela rasa ne bo propadla zato, ker bi se bila morda izživela, ne bo propadla zaradi morebitne degeneracije ali česa podobnega, pač pa zaradi tega, ker jo bosta rumena in črna rasa dobesedno preplavili. Toda...

Tako bi bilo, če bi hoteli slediti le matematičnim podatkom, ki so sicer neizprosni, ki pa vendarle včasih odpovedo, posebno ko se s svojo doslednostjo lotijo tudi problematike, ki ima tudi drugačno logiko, in ne le logiko statistike. Sicer pa prepustimo spet besedo ljudem, ki se z zadevo več ali manj poklicno ukvarjajo.

Strokovnjaki se sprašujejo, kaj bi bilo, če bi se človeštvo zares še nadalje množilo po teh presneto logičnih zaključkih. Če bi šlo tako dalje, soglašajo strokovnjaki, bi se na Zemlji zadušili, kajti vsi ukrepi za omejevanje rojstev, ki so jih in jih še sprejemajo v raznih deželah, bi bili brez haska. Se več! Pred časom je generalna skupščina Združenih narodov take ukrepe celo obsodila. Ti ukrepi bi po njihovem mnenju belo raso še prej obsodili na pogin, v samomor, kot pravijo.

Če torej to ne zaleže, kaj naj se ukrene? Potrebne so iniciative, ki naj jih sprožijo in vodijo predvsem bolj razvite dežele in katerih namen naj bi bilo izkoriščanje vseh razpoložljivih sredstev, kar jih nudi naš planet. Konkretno:

Po podatkih mednarodne organizacije za kmetijstvo FAO, ki je odsek OZN, se obdeluje, torej izkorišča le desetina obdelovalne površine Zemlje. Vseh puščav sicer ne bomo mogli nikoli spremeniti v plodna polja, vendar je gotovo, da se obdelovalne površine dajo vsaj za trikrat povečati. Sem pridejo v poštev predvsem področja Južne Amerike, Ekvatorialni in Zahodni Kongo v Afriki in seveda še velikanska področja Vzhodne Azije. Po računih strokovnjakov FAO bi se na teh površinah moglo pridelati prehrambenega blaga za najmanj osem ali devet milijard ljudi.

Toda kaj je to, ko smo prej govorili o stotinah milijard ljudi? Če rešimo lakote deset milijard oseb, kam naj gredo ostali? Na to vprašanje ne more in niti noče odgovoriti nihče. Že pred leti se je veliko govorilo o oceanih, ki da bodo postali «plodna polja». Tedaj so veliko govorili o najrazličnejših zvrsteh alg, ki da so užitne in podobno. Toda so tudi znanstveniki, ki jih ta problematika niti ne zaskrbljuje, ker so prepričani, da se bo v določeni dobi človeštvo omejilo na nekakšno «najvišjo dopustno gostoto», ki bo znašala okoli osem do devet milijard ljudi, za katere bo Zemlja vedno mogla dati dovolj kruha, posebno ko bo klasični prehrani priskočila na pomoč še kemija.

Od kod ti računi? Iz česa sklepajo, da bo tako?

V poštev prihajajo neki «prirodni fenomeni» kot na primer zmanjšanje «plodilne sposobnosti človeka», ki da bo posledica nekih genetičnih motenj pri določenih rasah. Druga možnost je poživitev «prirodne selekcije», ki jo je v zadnjih desetletjih znanost, predvsem medicina, v precejšnji meri premagala.

Pa še nekaj drugega, ki prav tako ni kdove kako razveseljivo: Med perteklim mednarodnim geofizikalnim letom so strokovnjaki ugotovili, da ledeniki in tudi ledeni skorji, ki prekrivata Arktiko in Antarktiko, kopnijo. Voda, ki se pri tem sprošča, bo dvignila raven oceanov in morij tako, da bo voda preplavila velikanske predele Zemlje in s tem opravila del naloge, ki jo pripisujejo «poživljeni prirodni selekciji».

Del znanstvenikov se torej boji, da nas bo jutri na Zemlji toliko, da ne bo dovolj prostora niti za grobove, kamor naj bi ljudi pokopali, drugi pa so trdno prepričani, da nas ne bo nikoli toliko, ker da se bomo sami spametovali, ali da nas bo spametovala priroda sama.

Sicer pa, čemu bi si že danes belili lase za to, kar bo čez sto let, ko pa je na Zemlji še pri razmeroma majhnem številu prebivalstva nad ena tretjina onih nesrečneževv, ki niso nikoli docela siti. Statistika samih ZN namreč pravi, da je na Zemlji dobra tretjina ljudi, ki so «podhranjeni», kar je enako, da niso nikoli prav siti.

Stavke kovinarjev niso le pri nas doma. Tudi njihovi kolegi v ZDA zahtevajo povišanje mezd in nove delovne pogodbe. Na sliki predsednik ameriškega sindikata kovinarjev Macdonald pojasnjuje na tiskovni konferenci novinarjem, zakaj so ameriški kovinarji začeli s stavkovnim gibanjem, pri katerem je udeleženih nad pol milijona delavcev.

NAKIT

Guy de Maupassant

Bila je očarljiva mlada žena — in vendar ni usoda menila dobro z njo, ko jo je pustila priti na svet v majhni, revni uradniški družini. Ni imela nobene dote, ni imela nobene možnosti do kakršnekoli omembe vredne dediščine in s tem tudi nobenega sredstva, ki bi ji omogočilo poznanstvo kakšnega odličnega bogatega moža. Tako se je morala končno poročiti z nekim nižjim uradnikom.

Manjkalo ji je sredstev, da bi se elegantno oblačila. Bila je vedno zelo preprosto oblečena in njena velika napaka je bila, da je na to gledala kot na ponižujoče dejstvo. Kajti žene ne poznajo niti kaste niti rase — njihova lepota, njihova ljubkost in prikupnost jim služi kot najvišji naslov. Njihova prirojena plemenitost, eleganca in gibek duh predstavljajo njihovo lastno hierarhično lestvico in tako postavljajo najpreprostejša dekleta v vrsto z damami iz najvišje družbe.

Življenje se ji je zdelo težko, ker je bila revna in je hrepenela po lepoti in razkošju. Trpela je zaradi skromnosti svojega stanovanja, zaradi grdih tapet, obrabljenih stolov, oguljenih prevlek na pohištvu — vse stvari, katerih bi se kaka druga žena komaj zavedela...

Ni imela toalet, nakita, ničesar. In vse to je ljubila, ker je čutila, da bi ji pristajalo. V globini njenega srca je gorela želja ugajati, biti oboževana, zapeljiva, zaželena.

Guy de Maupassant (1850—1893)

Imela je bogato prijateljico nekdanjo sošolko. Ni je hotela več obiskovati iz edinega razloga, ker je vedno zaradi tega trpela, ko se je od takšnega obiska vrnila v svoj preprosti dom. Potem je lahko dolge dneve jokala iz žalosti zaradi svojega lastnega revnega življenja.

Nekega večera, ko se je njen mož vrnil iz službe, ji je ves žareč ponudil velik pisemski ovoj: «Vzemi,» je dejal, «to je nekaj zate!» Naglo je odprla ovoj in vzela iz njega tiskano vabilo, na katerem je pisalo:

«Minister za prosveto Georges Ramponneau z ženo prosita gospoda in gospo Loisel, da ju počastita z obiskom na sprejemu v ministrstvu prosvete, ki bo v ponedeljek, 18. januarja, zvečer.»

Namesto da bi bila očarana, kot je njen mož pričakoval, je razočarano vrgla vabilo na mizo in zamrmrala: «Čemu mi bo to?»

«Toda ljubica, mislil sem, da se boš tega razveselila. Nikoli ne greš nikamor v družbo in to je tako lepa priložnost zate. Veljalo me je dovolj truda, da sem dobil to vabilo, kajti le malo so jih razdelili med uradnike. Tam bova v najboljši družbi.»

Nezadovoljno ga je pogledala in nestrpno odgovorila: «Tako, in kaj naj na tak sprejem oblečem?» Na to ni pomislil; zajecljal je: «No obleko pač, ki jo nosiš, če gremo kdaj v gledališče. Meni se zdi zelo čedna!» Potem je prestrašeno umolknil, ker je opazil, da njegova žena joče. «Kaj ti je? Kaj se je zgodilo?»

Trudila se je, da bi obvladala svojo žalost in si obrisala lica. Nato je dejala na zunaj zopet popolnoma umirjena: «Nič. Nimam pač primerne obleke, da bi jo lahko oblekla na tak sprejem. Prepusti torej vabilo raje kakšnemu kolegu, čigar žena ima boljše obleke kot jaz.»

Ta očitek ga je močno prizadel, premišljeval je in nato čez hip vprašal: «Matilda, povej mi vendar, koliko bi veljala takšna obleka. Mislim, takšna, enostavna obleka, ki bi jo nato lahko nosila še ob drugih priložnostih?»

Molčala je nekaj sekund, preračunala v glavi izdatke in premišljevala, kakšno vsoto bi pač lahko zahtevala od svojega moža, ne da bi se ji bilo treba bati takoj prestrašenega vzklika varčnega uradnika. Končno je obotavljaje odgovorila: «Mislim, da bi s petnajst sto do dva tisoč franki to zmogla.»

Prestrašil se je nekoliko in prebledel. Prav to vsoto si je s težavo prihranil za nakup puške, da bi lahko kdaj ob nedeljah spremljal tovariše na lov. Potem pa se je premagal in dejal: «Prav. Ta denar dobiš. Toda poskrbi, da si boš zanj kupila res lepo obleko.»

Dan sprejema se je bližal in gospa Loisel je bila žalostna in vznemirjena. Njena obleka je visela pripravljena v omari. Toda nekega večera, jo je njen mož vendarle vprašal: «Kaj ti je? Tako čudna si že nekaj dni?» Povedala mu je: «Tako mi je hudo, ker nimam prav nobenega nakita, prav ničesar, kar bi si lahko položila okrog vratu ali pripela na obleko. Tako bom videti pač skrajno ubožna. Najraje bi sploh ne šla na sprejem.»

Odgovoril ji je: «Pripni si vendar kakšno svežo cvetlico, s tem so žene vedno lepe. Za štirideset frankov boš prav gotovo dobila nekaj lepih rož.» Toda to je ni prepričalo. «Oh, nič ni bolj ponižujoče, kot med samimi bogatimi ženami delati vtis revščine.»

Tedaj je vzkliknil njen mož: «Le kako se nisva prej spomnila? Pojdi vendar k svoji prijateljici gospe Forestier in jo vprašaj, če ti lahko posodi katerega od svojih nakitov. Dovolj dolgo sta prijateljici, da jo lahko poprosiš za kaj takega.»

Naslednjega dne je šla Matilda k svoji prijateljici in ji pripovedovala o svoji zadregi. Gospa Forestier je takoj prinesla svojo šatuljo z nakitom in pripravljena dejala: «Samo izberi si nekaj primernega, draga Matilda!»

Gospa Loisel si je ogledala najprej nekaj zapestnic, potem biserno ogrlico in beneški križ iz zlata in z dragimi kamni, prekrasno staro delo... Nenadoma je odkrila v podolgovatem etuiju prelepo, z diamanti posuto ogrlico in njeno srce je takoj pričelo biti hitreje. Roke so ji trepetale, ko je jemala nakit iz črnega svilenega etuija, da bi si ga položila okrog vratu in ocenjujoče stopila z njim pred ogledalo. Obotavljajoče je vprašala prijateljico: «Ali bi mi lahko posodila — samo tega?»

«Seveda, draga moja Matilda!»

Objela je prijateljico, jo hvaležno poljubila in odšla nato z lepim nakitom domov.

* * *

Slovesni večer je končno prišel. To je bil popoln uspeh za gospo Loisel. Od vseh žena je bila najlepša — bila je elegantna, šarmantna, sijoča od veselja in razposajenosti. Pogledi mož so viseli na njej, ljudje so se zanimali zanjo, prosili, da bi ji bili predstavljeni in da bi lahko plesali z njo. Celo sam minister ji je poklonil vso svojo pozornost.

Plesala je kot v opojnosti. Bila je nadvse srečna in kot začarana ob vseh teh laskanjih, občudovanju in oboževanju. Bila je blažena zaradi zmage, ki si jo je priborila v družbi.

Od polnoči naprej je njen mož v družbi še treh ali štirih gospodov enostavno zaspal v enem od udobnih stolov, njihove žene pa so se enako lepo zabavale kakor gospa Loisel. Zapustila sta svečanost okoli četrte ure zjutraj. Mož ji je pomagal v star, obnošen plašč, ki se je močno razlikoval od elegantne toalete. Imela je eno samo željo — čimprej oditi, da bi je druge dame ne videle, medtem ko bodo oblačile svoje dragocene krznene plašče. Loisel jo je hotel zadržati: «Počakaj vendar, prehladila se boš. Pojdem po avto.»

Ni ga poslušala in je hitela po stopnicah. Na cesti ni bilo nikjer nobenega voza. Zmrzujoč sta šla ob prekopu Seine, dokler nista našla nekega starega izvoščka, ki jih v Parizu srečaš samo ponoči kot bi jih bilo sram pokazati se podnevi. S tem ropotajočim vozilom sta se odpeljala domov v Rue des Martyres. Žalostna je stopala po stopnicah. Zanjo je bilo zdaj vse mimo. Njen mož pa je mislil na to, da mora biti zjutraj ob desetih zopet v ministrstvu.

Pred ogledalom si je slekla plašč, da bi se še enkrat pogledala v vsem sijaju svoje toalete. Tedaj je nenadoma obupano kriknila. Njen mož, ki je bil že na pol slečen, jo je vprašal: «Kaj se je zgodilo?»

Prestrašena se je obrnila k njemu: «Diamantne ogrlice nimam več!»

Planil je pokonci: «Kako? — Ne, saj ni mogoče»...

Preiskala sta vročično gube njene obleke, žepe in gube plašča, iskala sta povsod in nista ničesar našla.

Vprašal je, še vedno izven sebe: «Ali si prepričana, da si jo še imela na sebi, ko sva zapustila ples?»

«Seveda, saj sem jo v veži še potipala.»

«Toda če bi jo izgubila na cesti ali v izvoščku bi to vendar slišala pri padcu na tlak ali v vozu.»

Prestrašena sta strmela drug v drugega. Končno se je Loisel zopet oblekel. «Šel bom vso pot, ki sva jo prehodila, še enkrat,» je dejal. «Morda jo bom le našel.»

Vrata stanovanja so se zaprla za njim. Ostala je sama, nesposobna za vsako jasno misel. V večerni toaleti, kot je bila, se je zrušila na stol. Ni zmogla moči, da bi se slekla in odšla spat. Zeblo jo je.

Okrog sedme se je vrnil njen mož. Ničesar ni našel. Odšel je nato še na policijo, k dnevnim listom, k društvu izvoščkov. Obljubil je nagrado. Storil je vse, kar je bilo v njegovih močeh.

Čakala je ves dan v stanju nekakšne brezupne pobitosti. Loisel se je vrnil pozno domov, z izmučenim, bledim obrazom. Ničesar ni dosegel.

«Pisati moraš svoji prijateljici, da se je zaponka na njeni ogrlici pokvarila in da si jo dala v popravilo. To nama bo dalo časa za premislek.»

In napisala je pismo po njegovem diktatu.

Po enem tednu iskanja sta opustila vsako upanje. Doisel, ki je bil videti za leta postaran, je dejal: «Zdaj morava misliti na to, da kupiva novo ogrlico.» Naslednjega jutra sta vzela etui, v katerem je bila ogrlica, in šla k draguljarju, čigar ime je stalo na pokrovu. Ta je iskal v svojih knjigah: «Obžalujem, toda te diamantne ogrlice nisem jaz prodal. Le etui je iz moje trgovine.» Šla sta od draguljarja do draguljarja in iskala ogrlico, ki bi bila enaka oni izgubljeni. Bila sta bolna od skrbi in nemira. V majhni draguljarni blizu Palais Royal sta končno našla ogrlico, ki je bila zelo slična izgubljeni. Veljala je sto petindvajset tisoč frankov — in sta jo končno dobila za sto dvajset tisoč.

Prosila sta draguljarja za tri dni premisleka. Po tem roku sta se dogovorila z draguljarjem, da lahko vrneta diamantno ogrlico za sto tisoč frankov, če bi se izgubljeni nakit našel do 15. marca.

Loisel je posedoval kakšnih petdeset tisoč frankov, ki jih je podedoval od svojega očeta. Ostanek si je moral sposoditi. Izposodil si je tukaj tisoč, tam pet sto frankov, sto od tega, tri sto od onega, šestdeset od nekoga drugega. Podpisoval je menice, sprejemal riskantne obveznosti, zapadel v roke zelenašev. Postavljal je svojo eksistenco na kocko, podpisoval menice, ne da bi vedel, če jih bo lahko kdaj plačal. Bodočnost polna odpovedi, skrbi in bede, je bila pred njima, vendar je šel in kupil novo ogrlico ter položil dogovorjeni znesek draguljarju na mizo.

Ko je gospa Loisel končno prinesla nakit svoji prijateljici, je ta dejala nekoliko ostro: «Lahko bi mi jo že prej prinesla. Lahko bi bilo, da bi jo bila že potrebovala...»

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pred dnevi je umrl Grock, eden največjih cirkuških clownov

NOV PESNIŠKI OBRAZ

Gregor Strniša: Mozaiki

Pesnik je v zakladnico naše poezije prinesel nekaj novih tonov in podob

To je že šesti zvezek Sodobne slovenske poezije, ki ga je izdala podjetna Založba Lipa v Kopru. Poezija ima pri nas Slovencih najdaljšo in najbolj bogato tradicijo. Ne bo pretirana samohvala, če trdimo, da imajo široke plasti slovenskega naroda poseben smisel za petje in godbo in za vse, kar je s tem v no je, če zrastejo iz tega naroda neprestano novi pevci, naj bo to v vokalnem ali besednem smislu.

Slovenska pesniška beseda, pesniška podoba in prispodoba je stala že na svozvezi, zlasti tudi s pojočo besedo. In povsem naravnem začetku, pri Prešernu, izredno visoko. Zasledovati vzpone in padce, skoke vstran in širitve in nove obogatitve ne more biti naloga skromne recenzije, čeprav bi stvar sama terjala globoke in temeljite raziskave. Mladi pesnik Gregor Strniša je po svoji prvi zbirki, ki je skopa v širini, a izredno lepo in smotrno urejena, prinesel v zakladnico te naše poezije nekaj novih tonov in podob, ki so svojske in individualne.

Mislim, da si nikdo, kdor je živ, ne more zatiskati oči pred silovito resničnostjo naše dobe, v kateri so započeli trije fakti gigantskih razmerij, socialne revolucije, razbitje atoma in naskok na vesoljstvo novo, našo epoho. Oči množic so v upanju in bojazni uprte v te tri velike dosežke sedanjih dni in človeško srce, po teh mogočnih stvareh vznemirjeno in zavzeto, skoraj nima časa, da bi pogledalo vase in se potapljalo v boleče in blažeče lepote, ki mu jih dajejo neštete drobne stvari, ki jih srečuje na svoji poti. In vendar nosi te stvari in ta srečanja slehernik v sebi, čeprav jih reflektor njegove zavesti le redkokdaj ošine.

Grock, s pravim imenom Karl Adrian Wettach, v «civilu». Slavni clown si je za počitek izbral Oneglio, kjer je že pet let v miru živel v svoji luksuzni vili

Te potopljene stvari ob poti, njih boleče in tolažeče lepoto nam pričara z naravnost presenečujočo dognanostjo mladi pesnik Gregor Strmša pred oči. Berite samo pesmi, kakor so njegove «Vrbe», prispodoba človeškega srca, ali njegovo izvirno «Praprot», v kateri se pesnik staplja z davnim rodovnim spominom iz časov poganstva, ali njegove kdaj malce zagonetne «Portrete» («Deklica s ptico», «Speči deček», ki je kakor iz davnine prebujeni otroški spomin; «Blaznež» z novimi prebliski spoznanja), pa boste morali priznati, da so kljub bogati tradiciji, ki je mnoge podobe in prispodobe že zdavnaj vzela v zakup, še možne nove obogatitve. V «Starem okiepu» in «Ptičjem strašilu» se v križnem ognju srečujeta sedanjost in davnina in ustvarjata svojsko fantastično vizijo. Kakšna pastelna risba so «Volkovi» ali «Majhna, rjava kavarna»!

Ni to beg iz resničnosti, iz velike zahtevne in kdaj tudi strašne resničnosti. To je obrat navznoter, v človeka in v njegovo srce, iz katerega so navsezadnje zrastle tudi vse povzdigujoče, dušeče in plašeče stvari, ki terjajo dan za dnem našo pozornost in našo pripravljenost. Mislim, da je marsikdaj tako samoosveščenje, tak pogled navznoter, vase in v stvari okrog sebe, kakor nam ga more pričarati le pesnik, pa čeprav tako mlad kakor je Gregor Strniša, ne samo lepo, ampak celo potrebno. Nekje se mora najti ravnovesje nad stvarmi, ki hrumijo okrog nas in imperativno zahtevajo našo pozornost, in med intimnimi zadevami našega srca. In če so pesniki, ki kažejo naprej v nove zarje in ki nas neprestano osveščajo o tem, kar pretresa človeštvo in današnji čas, pa morajo biti tudi pesniki, ki nam obrnejo pogled navznoter, in ki nam osvetljujejo tiste rahle, tenko natkane stvari v nas samih in v stvareh, ki nas obdajajo. Teh eden je tudi mladi pesnik «Mozaikov», sin pesnika Gustava Strniše.

VLADIMIR BARTOL

—«»—

Jugoslovanski filmski žurnali v Benetkah

Na tretjem mednarodnem pregledu filmskih žurnalov, ki bo v Benetkah 20. in 21. avgusta v okviru tradicionalnega filmskega festivala, bodo prikazali tudi 12 filmskih zgodb iz jugoslovanskih filmskih žurnalov. Gre za najuspelejše zgodbe, posnete v lanskem letu. Med drugim bo prikazan tudi šahovski turnir v Portorožu.

NEKAJ ZAPISKOV S PEVSKEGA FESTIVALA V NIŠU

Iz vse Jugoslavije se je zbralo 13 zborov (med njimi «Slava Klavora» in «Emil Adamič»)

Vse je bilo organizirano do nenavadne popolnosti

Kakor ves Balkan ima tudi Niš burno in krvavo preteklost. Pogosto je menjal gospodarje in bil izpostavljen raznim napadom. O krutosti turških gospodarjev še danes priča Čele-kula, stolp, v katerega so Turki leta 1809 po krvavi zadušitvi vstaje svobodoljubnih Srbov vzidali 952 lobanj poklanih upornikov. V prvi in drugi svetovni vojni je bil Niš pod bolgarsko okupacijo. Tudi ti vpadi so zapustili v Nišu grenke spomine...

A težka preteklost ni zamorila v Nišu ljubezni do lepote, do umetnosti. Iz niških kulturnih krogov je izšla pobuda za organizacijo festivala jugoslovanskih zborov. Letos se je festivala udeležilo 13 najboljših zborov iz vse Jugoslavije. Slovenijo sta na festivalu zastopala zbor «Slava Klavora» iz Maribora in učiteljski pevski zbor «Emil Adamič». Oba zbora Tržačani dobro poznajo, ker sta koncertirala v Trstu, ko sta se vračala s tekmovanj v Arezzu.

Na zapadu in tudi pri nas marsikdo misli, da Balkanci nimajo smisla za red in organizacijo. Videti bi morali, kako so Nišlije organizirali ta festival! Prehranili in prenočili so 13 zborov, ki so šteli vsi od 60 do 80 in več pevcev. Poskrbeli so prevoze za izlete in še toliko drugih drobnih stvari. Povabili so na festival številne komponiste in dirigente, za katere so prav tako poskrbeli. Na postaji so čakali pevce avtobusi, ki so bili že označeni z imeni posameznih zborov, tako da ni bilo treba nikomur nič vpraševati. Dirigenti, potni maršali in gostje so ob prihodu dobili kuverto s celo vrsto raznih brošur, programov, navodili za izlete, vstopnice za koncerte, legitimacijo za prosto vožnjo na mestnih avtobusih itd.

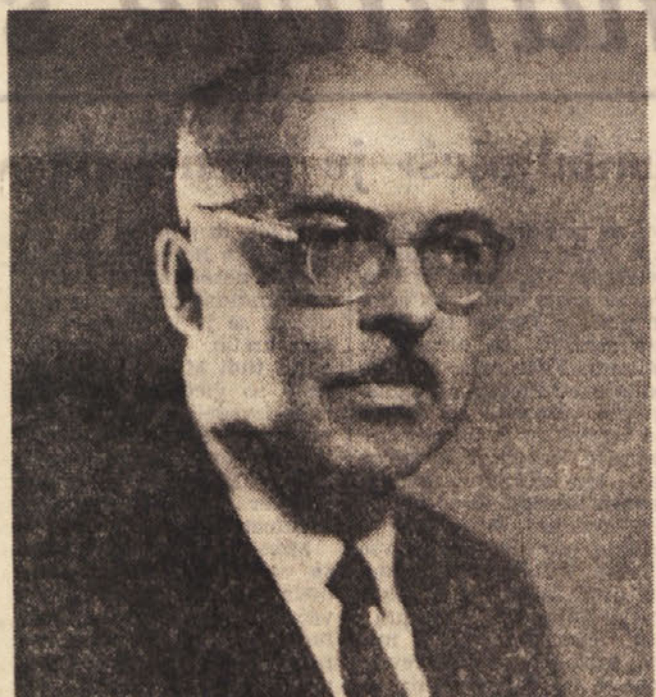

Ubald Vrabec je bil na niškem festivalu eden izmed štirih nagrajencev. Združen zbor (600 do 700 pevcev) pa je zapel njegovo «Bilečanko»

In — kar je najvažnejše — vse je tudi funkcioniralo. Med festivalom ni bilo prav nič spremenjeno, vse je potekalo, kot je bilo tiskano na navodilih. Vsi napovedani izleti, koncerti, posvetovanja glasbenikov, sprejem pri predsedniku občine Niš, vaje masovnega združenega zbora itd. so se vršili točno po načrtu. Kvečjemu da je bila tu in tam kaka zamuda, toda le po krivdi komodnih gostov. In v tem pogledu so bili Nišlije z nami zelo potrpežljivi...

Glede discipline in redą publike bi pa morali Tržačani videti, kako smo se gnetli v staro niško trdnjavo skozi edini ozki prehod v stolpu. Ker je danes notranjost trdnjave promenada s parkom in restavracijami in z letnim gledališčem, gresta skozi prehod v stolpu stalno dva tokova ljudi, eni noter, drugi ven. Gneča taka, da te kar nese. In vendar ni prerivanja, nič zmerjanja; le smeh in šale. Brezskrbno jemljejo matere s seboj svoje najmanjše otroke, kajti nič se jim ne more zgoditi v taki gneči, kjer vsak spontano ve, kako se mora vesti.

Letno gledališče v tej trdnjavi je nekaj edinstvenega. Ima okoli 3000 sedežev, oder velikanski, akustika pa taka kakor je nima marsikatera dvorana, na pr. naša na stadionu «I. maj»... Festival je otvoril zbor in orkester Niške filharmonije pod vodstvom dirigenta Ilije Marinkoviča z izvedbo Rupnikove kantate «Mrtvi proleteri». Za tem pa so se v treh večerih zvrstili zbori iz Zagreba, Sarajeva, iz Skoplja, Titograda, Kotora, Bitolja, Maribora, Prijedora, Beograda, Novega Sada in Ljubljane.

Prijetno sem bil presenečen, da so prav srbski zbori imeli v programu Gobčevo «Pesem o svobodi». Dva zbora sta jo pela kar v slovenščini, eden pa v srbskem prevodu. Na četrtem, zaključnem večeru, je še enkrat nastopil po en zbor iz vsake zvezne republike. Večer so otvorili združeni niški zbori, sledili so posamezni nastopi in — dulcis in fundo — nastop vseh sodelujočih zborov. Najprej so prišli na oder vsi pevci — cenim jih 600 do 700 — nato pa smo prišli mi gospodje dirigenti vseh zborov in pa nagrajenci. «Postrojili» smo se na odru pred impozantnim zborom in vpričo nabito polnega letnega gledališča. Mali ekipi nagrajencev — Nikolovskemu iz Skoplja, Županoviču iz Zagreba, Marinkoviču iz Niša in podpisanemu so izročili denarne nagrade in cvetje, vsem udeleženim pevovodjem pa spominske plakete. Nato so se pripodili niški otroci s cvetjem in ga metali na oder in v publiko. Seveda so bili prej in potem razni nagovori in pozdravi. Ko so nas — odličnjake — končno odpravili, je pa združeni zbor ki je ves čas lepo stal na odru, zapel mojo «Bilečanko» in Danonovo «Kozaro». Masovni zbor je vodil dirigent beograjske Opere Milan Bajšanski. Z lahkimi gestami, včasih komaj zaznavnimi in vendar je stala pred njim cela vojska pevcev... Odličnemu dirigentu res ni treba, da se pred zborom raztrže! Razume se, da je bila izvedba odlična in je našla v publiki najtoplejši sprejem.

Festival je zaključil zbor in simfonični orkester «Branko Krsmanović» iz Beograda z izvedbo Obradovičeve kantate «Simfonski epitaf» pod vodstvom odličnega dirigenta Bogdana Babiča.

V daljnem Nišu sem bil tudi podpisani nekoliko lokal-patriot in me je posebno zanimalo, kako se bosta odrezala slovenska zbora «S. Klavora» iz Maribora in «Učiteljski pevski zbor», oba pod vodstvom simpatičnega Jožeta Gregorca. Tako pevsko-tehnično kot interpretativno ter po sodobni izbiri programa sta odlično zastopala Slovenijo. Najvišji srbski glasbeniki so se o njiju izražali le v superlativih. Jože Gregorc je ponovno potrdil svoj sloves. Prisrčno priznanje sta pri srbski publiki žela Blaž Arnič s svojo «Himno delu» in Peter Lipar s svojo priredbo narodne «Snubaška». Poseben uspeh je dosegla tudi solistka učiteljskega zbora s svojim kristalnim sopranom.

Med festivalom je tudi izhajal poseben bilten «Glas festivala», ki je prinašal razne informacije, intervjuje, biografije pevskih zborov, ocene, fotografije in razne članke. Res, prav ničesar niso pozabili vrli Nišlije!

V okviru festivala sta bili tudi dve posvetovanji glasbenikov, koncert niške glasbene šole, izleti, obiski narodnih spomenikov, muzejev in sprejem pri predsedniku niške občine Ivanu Vučkoviču.

Med pozitivne strani tega festivala moramo prišteti tudi prepotrebno medsebojno spoznavanje raznih zborov, spoznavanje delovanja v raznih republikah in zelo važno osebno spoznavanje jugoslovanskih glasbenikov. Pravilno je neki udeleženec na posvetovanju poudaril, da nobeno pismo, noben tehnični pripomoček ne more nadomestiti osebnega, direktnega kontakta. In v tem pogledu je niški festival mnogo storil.

Ob zaključku teh bežnih, nepopolnih zapiskov moram izreči organizatorjem, Veču jugoslovanskih kulturno-umetniških društev in vsem Nišlijam (naj mi ne zamerijo, če jih vseh poimensko ne naštejem) iskreno priznanje in čestitke za doseženi uspeh. Želim le, da bi se prihodnjega festivala mogli udeležiti tudi tržaški pevci.

U. V.

Zaključeni dve zbirki del domačih avtorjev

V prav kratkem razmahu nekaj dni sta izšli dve knjigi, s katerima je bila zaključena izdaja del dveh domačih pisateljev. Tako je Cankarjeva založba izdala deseti zvezek Izbranega dela Ivana Cankarja in s tem zaključila izdajo izbranega dela tega velikega slovenskega pisatelja, zasnovano v počastitev štiristoletnice slovenske knjige. V istem času pa je pri Državni založbi Slovenije izšel osmi in zadnji zvezek zbranega dela Ivana Tavčarja. Gre za izdajo zbranega dela tega slovenskega klasika, zasnovano v okviru zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev, ki je bila zdaj z osmo knjigo dokončno zaključena.

DESETI ZVEZEK IVANA CANKARJA

Kot je znano je pred vojno izšlo zbrano delo Ivana Cankarja, ki obsega dvajset knjig in kateremu se je po osvoboditvi pridružil še eden, enaindvajseti zvezek. To je bila doslej edina izdaja celotnega dela Ivana Cankarja, ki pa je že davno postala velika redkost. Drugih izdaj celotnega Cankarjevega dela nismo dobili niti pred vojno niti po njej.

Medtem ko je bilo pred vojno dobiti še nekatere posamezne knjige Cankarjevih del, večinoma prvih natisov, pa je po osvoboditvi zaloga vseh knjig s Cankarjevimi deli pošla. Pri vsem tem pa je zanimanje za delo našega največjega pisatelja prav po osvoboditvi ogromno naraslo. Tako je bila potreba po Cankarjevih delih naenkrat naravnost ogromna. In da odpomorejo temu nenaravnemu stanju, so slovenske založbe v raznih zbirkah in izdajah pripravile več knjig s Cankarjevimi deli. Toda to nikakor ni bilo zadosti. Razen tega pa ni pomenilo zadostne oddolžitve tako velikemu pisatelju, kot je bil prav Ivan Cankar. Zato se je založba, ki nosi pisateljevo ime, odločila, da v počastitev štiristoletnice slovenske knjige, ki smo jo obhajali leta 1951, izda Cankarjevo delo. Ne sicer vse, kar bi to pomenilo izdajo v dvajsetih knjigah, temveč v obliki izbranega dela. Ta izdaja naj bi prinesla najpomembnejše Cankarjevo delo, obenem pa naj bi predstavila pisatelja tako, da bi bralec dobil pregled nad celotnim ustvarjalnim delom pisatelja. Ta izdaja v desetih knjigah je zdaj zaključena. In pred ljubitelji slovenske knjige je deset okusno opremljenih in zajetnih knjig Cankarjevega dela.

Za to izdajo gre prav gotovo vse priznanje založbi in njenemu uredniškemu odboru, ki se kljub težavam v našem knjigotrštvu in založništvu ni strašila prevzeti skrb za tako pomembno izdajo.

Za izdajo izbranega dela ima prav gotovo veliko zaslug urednik Boris Merhar, kateremu je pri opombah pomagal France Dobrovoljec. Urednikovo delo presojati je sicer stvar literarnih zgodovinarjev. Toda dosedanje kritike so vseskozi poudarjale pravilnost izhodišča urednika. Seveda bi morali omeniti vse tiste neznane sodelavce, ki so bodisi kot korektorji, tiskarji, stavci in knjigovezi po svoje pripomogli k temu, da je izdaja danes zaključena.

Če še na kratko omenimo vsebino desetega zvezka izbranega dela, moramo omeniti, da vsebuje zadnja knjiga docela posebno zvrst Cankarjevega ustvarjanja. Knjiga vsebuje namreč Cankarjeve kritične in polemične spise. V knjigi je zbranih sorazmeroma veliko teh spisov. Pri tem pa je to narekovala ne le pomembnost spisov, temveč tudi sama njih raznolikost. Urednik je skušal v knjigo uvrstiti vse raznovrstne spise s tega področja Cankarjevega ustvarjanja, ki se tičejo bodisi literarnih in likovno umetniških vprašanj, nadalje spise, ki so le priložnostni spominski članki, zgodovinske eseje in politične članke. Urednik je tem tako raznovrstnim sestavkom pridružil še nekaj primerov polemične in satirične črtice, tako da je Cankar osvetljen z vseh strani.

OSMA KNJIGA TAVČARJEVEGA ZBRANEGA DELA

Državna založba Slovenije je po osvoboditvi zasnovala zbirko zbranih del slovenskih pisateljev, ki naj bi v okoli sto knjigah prinesla celotno zbrano delo najpomembnejših slovenskih pesnikov in pisateljev.

Zbrano delo Ivana Tavčarja, ki je zdaj z izidom osme knjige zaključeno, je dokaz uspešnega dela založbe in njenih urednikov ter številnih sodelavcev. Zadnja knjiga prinaša ocene in polemike ter Tavčarjeva pisma.

Kot je znano, je bil Ivan Tavčar dolga leta vodilna osebnost slovenskega političnega in kulturnega življenja. Kot aktiven politik in vodja liberalne stranke se je Tavčar aktivno udejstvoval tudi kot publicist. Toda prikaz polstoletne Tavčarjeve politične publicistike v izdaji, ki je literarno zgodovinska, ne

bi bil mogoč, ker bi bil preobsežen. Samo majhen izbor pa tudi ne bi dosegel smotra. Tako je sedanja izdaja namenjena le prikazu Tavčarja leposlovca.

Priznanje je treba izreči urednici Marji Boršnik, ki je uredila celotno Tavčarjevo zbrano delo in vse knjige opremila z izčrpnimi opombami.

Sl. Ru.

SIMBOL VSEGA SLABEGA, PODLEGA IN ZAHRBTNEGA

Sprehod med kačami

Nedolžne in nevarne - Kakšne koristi imamo od kač - Kaj pa, če nas pičijo?

Že od nekdaj je bila kača človeku nekaj skrivnostnega, nekaj, česar se je treba varovati in se izogibati. Kača je menda pri vseh narodih od pradavnih časov spodbujala človeško domišljijo. Znano je, da nekateri rodovi celo kačo častijo.

Človek se kače boji. Saj je res nenavadna žival, vsa drugačna od drugih, katerih življenje in navade so človeku umljive in zato vsakdo ve, kako mu je ravnati z njimi. Človek, ki naleti v naravi, zlasti v pragozdu, na sovražno žival, brž ve, kam se ji bo umaknil ali pa, kako se je bo ubranil. Toda pri kači ne gre tako preprosto. Niti na drevo se ji ne more umakniti, ne v vodo. In potem tisti njen pogled! Srep in nepremičen.

Ni čudno torej, da je postala kača s časom simbol vsega slabega, podlega, nizkotnega, zahrbtnega.

«Strupen kot kača!» «Zvit kot kača!» «Nizkoten, podel kot kača!»

Že v Svetem pismu je govora o kači, ki je zapeljala prva človeka v greh in je postala tako simbol greha. A tudi v verovanju drugih narodov, ne le v krščanstvu, je kača simbol zla in slabega.

Mehikanci pravijo streli «modra kača». Indijsko naočarko častijo milijoni vernikov, češ da varuje spečega Budo. A gož je postal simbol rimskega boga zdravja Eskulapa — imenovan Eskulapova kača. In tako je to tudi medicinski znak — gož, ovit ob palici.

Babilonci so videli v kači hudobnega duha in po njih so prevzeli to tudi Judje.

Ne, nič ni čudno, da ima kača tak slab sloves. Saj se v naravi često more videti, kako pod kačjim srepim pogledom, kot hipnotizirana otrpne žaba ali ptička, in vsa trda čaka na mestu, da se priplazi do nje, ker ne more uteči svoji pogubi.

K temu slabemu slovesu pa v nemajhni meri pripomore tudi kačja mrzlota. Če se je dotakneš, občutiš odvraten hlad, česar pri drugih živalih na suhem ni. Kače so potomci tistih pradavnih ogromnih zmajev, ki so obvladali svet. Žmajev sicer dandanes ni več, ostale pa so kače, kuščarji in druga podobna golazen, ki streže, kot njih silni predniki, po življenju ljudem in živalim.

O kačah pravijo tudi, da rade pijejo mleko in da nekatere hodijo sesat krave. Toda o tem še ni dokončne sodbe, kajti prav toliko je tudi takih, ki to trditev zavračajo, češ da kača ne more sesati.

Vsekakor pa je dobro vedeti nekoliko več o teh živalih, na katere utegne človek prav sedaj v poletnih dneh naleteti v gozdu ali še raje kje na prostem, in ki bi se je morda prav po nepotrebnem ustrašil ali pa tudi bi se ji preveč približal in tvegal, da bi ga pičila.

V naših krajih večina kač ni nevarna, ker niso strupene in niti ne velike.

Kobranka ali rosica je včasih tudi meter dolga, po hrbtu pisana oziroma rjava (ker se barve prelivajo). Nanjo naletimo največ v kakem potoku in je precej podobna belouški, le da nima zaušesnih belih lis.

Belouška je daljša kot kobranka. Po hrbtu je sicer tudi rjava, a ima «bela ušesca», zaušesne lise bele oziroma rumene barve kar je zanjo značilno. Tudi belouška se najraje zadržuje okoli kake vode.

Smokulja pa ni tako dolga in marsikdo jo je že zamenjal z gadom, ker ima po hrbtu podobno liso. Zadržuje se po navadi v suhih krajih. Smokulja je edina naša nestrupena kača, ki koti žive mladiče.

Gož je precej znan v naših krajih. Po navadi je po hrbtu rjave in zelenkaste barve, so pa tudi popolnoma črni gož. Ljubi bolj suhe kraje. Zraste tudi do 2 metrov.

Belica in *črnica* sta prav tako nestrupeni kači in sta tako dolgi kot gož. Belica in črnica sta prav kraški kači. Črnica je črne barve, kar pove že njeno ime, belica pa ni bele barve, kot bi morda kdo sodil po imenu, temveč zelenkaste in svetlorjave.

Med strupene in zaradi tega nevarne kače pa štejemo v prvi vrsti modrasa, ki je najbolj strupena kača pri nas. *Modras* ima spredaj nekak rožiček, kar je za to kačo najbolj značilno. Tudi ni dolg, saj ne preseže meter dolžine. Na sivem ali rjavem hrbtu ima še značilen temnorjav trak. Najraje se drži suhega sveta, med grmičevjem, na peščenih in kamnitih tleh.

Gad je tudi strupen, vendar pa je manjši kot modras in doseže komaj kakih 70 cm dolžine. Na glavi ima ščitke, vendar pa nima rožička. Ljubi take kraje kot modras, vendar pa zaide tudi v višje lege in tudi na močvirja. Včasih je gad tudi čisto črn. Sicer pa se tudi gadje razlikujejo. Zlasti v naših krajih so gadje, ki se jim više po hrbtu črnikast trak in glava je nekoliko bolj koničasta.

Kača odlaga jajca, potem ko se je sparila, v kako špranjo ali razpoko v zemlji, pod drevesno skorjo ali luknjo. Tudi svoja jajca enostavno zakoplje v zemljo ali pesek.

Modras in gad kotita žive mladiče. Prav tako smokulja.

Strupene kače se razlikujejo od nestrupenih po tem, ker imajo posebne zobe - strupnike. Toda povečini niso strupene kače tako silno nevarne človeku, kot se vobče misli. Vsaj za naše kraje velja to. V tropičnih krajih pa živijo kače velikanke, katerih pik je vselej smrten. To so kobre in klopotače.

Vendar pa ne smemo pozabiti, da kače ne napadajo človeka, če niso razdražene ali če jih ne presenetimo. Kačji strup namreč ni namenjen človeku, temveč njihovemu plenu, da ga omrtviči. Navadno piči le presenečena kača. Uspešno se more človek ubraniti pred nevarnim pikom že samo z oblačilom in obutvijo. Po navadi gadji in modrasni pik nista smrtna, čeprav so posledice pika precej resne in jih človek dolgo in neprijetno čuti. Kačji strup druge kače nič ne škodi in zato na podoben način tudi človeka obvarujejo pred pikom tako, da mu vbrizgajo kačji serum in postane tako neobčutljiv za kačji strup.

Kače se hranijo z drugimi živalmi. Posebno jim gredo v slast drobni glodalci, kot miši, rovke, žužkojedi, kuščarji, manjše ptice in njih jajca. Svojega plena ne morejo žvečiti in gristi, zato pa požirajo kar celega. Z zobmi ga le zgrabijo in kvečjemu držijo, potem pa počasi požirajo. Če kača meni, da bi ji utegnil plen uiti, ga najprej bodisi zastrupi ali pa zaduši. Kača se loti tudi plena, precej večjega od svojega požiralnika, in bi se zdelo, da mu ne bo kos. Toda počasi in nenavadno potrpežljivo golta in požira, tako da spravi tudi velike grižljaje v želodec.

Kača nima bobniča in zaradi tega ne sliši, pač pa zaznava z razcepljenim jezičkom tresljaje zraka, tal, bližajoče se korake i. pod. Kako pa je potem mogoče, da se začne n. pr. kobra zibati po taktu piskanja krotilca, da se začne vzdigovati iz košare in grozeče zre vanj? Kobra ne počenja tega zaradi piščali, marveč zaradi krotilčevih gibov, ki sicer piska, a se obenem enakomerno ziblje in pleše okoli košare. Piskanje je zaradi dekora, za gledalce. Kobra je pri tistem plesu močno razburjena in bi piskača prav gotovo napadla in ga usekala, če bi se ji preveč približal. Toda tega ne stori. Raje se drži previdno v primerni daljavi. Gledalci povečini tega niti ne vedo.

Kakšno korist ima človek pravzaprav od kač? Predvsem v tem, ker uničujejo kače razni živali, ki delajo škodo. n. pr. miši, podgane, kobilice, rovke, skrbijo torej za ravnotežje v naravi.

Druga velika korist od kač je njih strup. Kačji strup namrec ni samo nevaren, temveč je tudi kaj uporabno zdravilo. Marsikomu je kačji serum rešil življenje. Kačji strup se uporablja kot zdravilo proti išijasu, božjasti, migreni, sušici, tetanusu in celo proti bolečinam, ki jih povzroča rak. Prav tako je znano, da se gobavci dajo pičiti kobri ali kaki drugi strujeni kači in si tako olajšajo bolezen, oziroma vsaj bolečine.

Nekatera plemena pa na moč cenijo kače kot jed. Na vse načine jih pripravljajo: kuhane in pečene na žaru. Na Kitajskem cenijo kot posebno krepilno pijačo tako imenovano gekonsko vino, ki pa je v resnici močno žganje, v katerem so se namakale kače.

Prav tako ne smemo podcenjevati koristi, ki jo nudijo kače s svojo kožo. Iz kačje kože izdelujejo razne predmete in okraske.

Ko v poletnih mesecih pogosteje gremo v naravo, se nam kaj lahko zgodi, da naletimo na kačo. Če smo previdni, se nam je ni treba bati, čeprav je strupena. Drugače pa je, če ponevedoma stopimo nanjo in jo zgrabimo. Če nas piči, je najbolje brž poiskati zdravniško pomoč. Če bi pa bilo do zdravnika predaleč, si moramo za prvo silo pomagati sami. Najprej pičeno rano v kolikor je mogoče, nekoliko povečamo. Potem pa pičeni ud nad rano trdno prevežemo, da preprečimo strupu pot do srca. Nazadnje pa še rano izsesamo. To pa sme storiti le kdor nima ranjenih ustnic.

Vsekakor pa je treba pri vsem tem ohraniti mirno kri in ni na mestu strah ali pa celo panika.

S. A.

Tri metre dolga kača

Ker ni bila več zabavna je umrla naravne smrti

Oddaja «Odnehaš, ali nadaljuješ» je prenehala v četrtek

Televizijske oddaje «Odnehaš ali nadaljuješ» ne bo več; zadnja oddaja je bila v četrtek. Prenehala je brez posebnega obžalovanja, z običajnimi čestitkami, zahvalami in obljubami. Po razgibani mladosti in mirni starosti je umrla naravne smrti. Mnoge je zabavala, nekatere obogatila, druge pa razočarala.

Na oddajo je prišlo 389 kandidatov; od teh je bilo 86 zmagovalcev, ki so dobili vsak po 5 milijonov lir, 15 jih je odnehalo pri vsoti 2,5 milijona lir, 3 pri vsoti 1,280.000 lir, 30 kandidatov je dobilo po 320.000 lir, 87 pa avto (25 avto «Fiat 1400», 59 «Fiat 600», 3 pa «Fiat 1800».

Skupno so razdelili 484,300.000 lir. Televizija pa je imela, kljub stroškom za oddajo in nagrade, še večji zaslužek in korist.

Za italijansko televizijo predstavlja 26. november 1955 pomemben datum. Vodstvo televizije je takrat začelo z oddajo, ki je prav gotovo v največji meri pripomogla, da se je zelo razširila mreža televizijskih naročnikov.

Zdaj je oddajo ukinilo, ker je ugotovilo, da ni več tako zanimiva ter da je treba nuditi naročnikom in zvestim gledalcem zopet nekaj novega.

Kako popularna je bila ta oddaja, kaže že dejstvo, da ve danes skoraj vsak otrok v Italiji, kdo je Mike Bongiorno, da je bil prvi premaganec prof. Lando Degoli itd.

Že prvi teden po začetku oddaje «Odnehaš ali nadaljuješ» je dobilo vodstvo televizije 983 prošenj z raznih strani Italije od ljudi, ki so se čutili dovolj pripravljeni, pa tudi pogumni, da stopijo pred televizijske kamere in odgovarjajo na različna vprašanja. Četrti teden, to je potem ko je prof. Degoli izgubil igro, je vodstvo televizije dobilo že 3000 prošenj. Kasneje je to število naraslo na 5000 tedensko in je na tej višini ostalo. Računajo, da je bilo skupno 1 milijon in pol prošenj. Približno 10.000 kandidatov je dobilo povabilo, da se zglasijo v Milanu za poizkusno izpraševanje. Vsak teden je vodstvo televizije poklicalo približno 50 kandidatov, katerim je plačalo vožnjo ter krilo vse stroške za bivanje v Milanu. Februarja 1956 so oddajo «Odnehaš ali nadaljuješ» preložili od sobote na četrtek in to na odločno zahtevo lastnikov kinodvoran ter lastnikov drugih javnih lokalov, ki so ugotovili, da jim je omenjena oddaja odvzela skoraj vse kliente. V Lucci, kjer je doma prof. Degoli, je skupina Carla Dapporta, ki je prav tisti večer gostovala v mestu, preložila začetek revije «Giove in doppiopetto» za eno uro, tako da so lahko vsi prebivalci mesta sledili svojemu kandidatu. Zgledu Dapporta so sledili kasneje še lastniki kinematografov, ki so vključili v filmske programe ob četrtkih tudi oddajo «Odnehaš ali nadaljuješ».

Brez dvoma drži, da je omenjena oddaja dosegla uspeh, ki ga nobena druga oddaja ni mogla doseči ter ga verjetno ne bo prekosila niti nova oddaja.

Seveda drži tudi za to oddajo star pregovor, da se človek tudi dobrega nasiti. V zadnjih dveh letih je oddaja precej izgubila na svoji popularnosti Nekateri so začeli kritizirati Edy Campagnoli, drugim ni bil več všeč Mike Bongiorno, tretji so bili nezadovoljni z novimi kandidati in število gledalcev se je iz tedna v teden krčilo. Potem sta se spria tudi Mike in Edy. In tako so gledalci in poslušalci izvedeli, da je Edy zamerila Mikeju, ker se je nekajkrat pošalil z njo med oddajo. Mike pa ji je zameril, ker ni znala pravilno razumeti šale.

Mike in notar Marchetti se tudi nista preveč razumela. Notarju niso bili preveč všeč kandidati, ki so se hoteli na vsak način dokopati do milijonov, pa čeprav je bilo njihovo znanje površno; Mike je imel simpatijo do teh, imenujmo jih «desperados». Tako sta pač vsak po svoje držala za enega ali drugega kandidata.

Bongiorno, ki je prejemal za vsako oddajo 100.000 lir, je v štirih letih zaslužil z njo več kot 19 milijonov lir. Toda to ni bil njegov glavni zaslužek. Zaradi popularnosti, ki si jo je s to oddajo pridobil, je imel možnost sodelovati pri raznih filmih in drugih prireditvah, s katerimi je brezdvomno zaslužil in še vedno zasluži mnogo višje vsote.

Čeprav ima Mike Bongiorno veliko občudovalcev, predvsem med ženskim svetom, ima pa tudi dosti kritikov, ki mu predvsem zamerijo, da ni znal v določenih primerih improvizirati pogovore z raznimi konkurenti. Tako se je zgodilo pri eni izmed zadnjih oddaj, da se je pokvarila filmska kamera, in ni bilo mogoče takoj predvajati odlomek filma, ki bi spremljal vprašanje. Mike seveda na to ni bil pripravljen ter je povsem izgubil glavo. V dvorani je nastala mučna tišina, v kateri je bilo slišati samo tiktakanje ure. In takih mučnih scen je bilo še nekaj v dolgi karieri oddaje «Odnehaš ali nadaljuješ».

Kljub vsemu pa uživa Bongiorno še danes sloves enega najboljših napovedovalcev. Zato mu namerava vodstvo italijanske televizije poveriti jeseni novo oddajo, ki bo prav tako igra za milijone, vendar bodo tukaj lahko tekmovala mesta, skupine, ali celo pokrajine. S tem hoče italijanska televizija zainteresirati za oddajo čim večje število ljudi

Pa naj za zaključek omenimo še nekaj najbolj popularnih junakov «pokojne» oddaje. Na prvem mestu moramo tukaj omeniti Paolo Bolognani. To je bila kandidatka, ki je žela brez dvoma največ simpatij med gledalci in ki je pripomogla, da se je število televizijskih naročnikov z vrtoglavo naglico povišalo. Zelo simpatična je bila tudi «serifinja» Giovanna Ferrara, ki je odgovarjala o zgodovini ZDA. Med milijonarkami bo ostala v nepozabnem spominu Maria Luisa Garoppo, ne toliko zaradi svojega znanja, kot zaradi svojih res bogatih oblik. Marisa Zocchi, ki je odgovarjala za kolesarstvo, je bila ena izmed redkih, ki se je ustavila pred zadnjim vprašanjem in se zadovoljila z dvema milijonoma; bivši egiptovski kralj Faruk pa ji je podaril dva milijona in pol. Zanimiv kandidat je bil tudi Gian Luigi Marianini, ki je s svojimi oblekami in s svojim govorjenjem predstavljal res primer zase. Potem je tu še Bruno Dossena, tragično preminuli plesalec, ki je sicer padel pri zadnjih vprašanjih, vendar si je zaradi svojega solidnega znanja pridobil veliko število občudovalcev

To je le nekaj milijonarjev, ki so pripomogli k uspehu oddaje «Odnehaš ali nadaljuješ». Danes prehajajo že v zgodovino — treba je sedaj počakati, kdo jih bo v novih oddajah nadomestil

Prof. Lando Degoli

Luciano Zeppegno

Paola Bolognani

Marisa Zocchi

Maria Luisa Garoppo

Gianluigi Marianini

HOROSKOP

VELJAVEN OD 20. DO 26. JULIJA

Oven (od 21.3 do 20. 4.) Prijetne ure z drago osebo; nepričakovan obisk in darilo. Uresničila se bo neka vaša želja in boste sklenili dober posel. Privoščite si malo počitka.

Bik (od 21.4 do 20. 5.) Možnost sporov z ljubljeno osebo, lahko pa boste vse poravnali, če ne boste preveč trmasti. S pomočjo prijateljev boste premagali nekatere ovire gmotnega značaja.

Dvojčka (od 21.5. do 22. 6.) Mirni dnevi brez posebnih dogodkov in presenečenj. V poslovnem delu napredujete in boste dosegli lep uspeh. Dobili boste prijetna vabila na zabavo. Bodite prijazni.

Rak (od 23. 6. do 22. 7.) Diskusije z drago osebo. Uporabiti boste morali prepričljive argumente, da boste lahko dosegli svoj namen. Izboljšali boste svoj gmotni položaj, toda spremenite svoje načrte.

Lev (od 23.7. do 22. 8.) Ugodne prilike za sklenitev novega prijateljstva. Pazite na tekmece. Prve dni vam poslovno delo ne bo šlo od rok, potem bo bolje. Dobili boste prijetne novice.

Devica (od 23.8. do 22. 9.) Bližate se k svojemu cilju. Veliko zadoščenje in srečno zadovoljstvo. Tudi ekonomsko stanje se bo zboljšalo, da ne boste več tako zaskrbljeni za bodočnost. Pismo.

Tehtnica (od 23. 9. do 23. 10.) Z nekaterimi osebami morate biti ta teden zelo previdni. Ne zaupajte jim svojih osebnih zadev. Tako boste premagali nasprotnike. Prijatelj vam bo pomagal. Vesela novica.

Škorpijon (od 24. 10. do 22. 11.) Nenadoma se boste znašli pred čudno zadevo. Srce naj odloča. Razgibani dnevi. Spremeniti boste morali svoje načrte. Izredne prilike za uspešno duševno delo.

Strelec (od 23. 11. do 20. 12.) Neka vaša intimna želja se bo uresničila. V gmotnih in poslovnih zadevah ne tvegajte preveč. Prav tako pazite na denar, da ne boste potrebovali tuje pomoči. Prilika za izlet.

Kozorog (od 21. 12. do 20. 1.) Nekaj ovir za vaše načrte. Svoje želje ne zaupajte nikomur. Mirno poslovno delo in možnost postranskega zaslužka. Vztrajno nadaljujte po svoji poti.

Vodnar (od 21.1. do 19. 2.) Vzbudili boste zanimanje v neki osebi. Bodite naravni in si boste pridobili iskrene prijatelje. Originalna pobuda bo imela nepričakovan uspeh. Obisk in zabava.

Ribi (od 20. 2. do 20. 3.) Od vas je odvisno, kako se bo zaključila neka zadeva. V poklicnem delu boste utrdili svoj položaj, čeprav goste imeli opravka z nevarnimi nasprotniki.

ŠOFER PA TAK da mu ni para

V čedni hišici živita sama, mož in žena, ker otrok ni sta imela. Vse življenje sta oba garala in varčevala, va čevala. Privoščila sta si le, kar je bilo nujno potrebno. On ni kadil, ni pil, ni «skakal čez plot»; ona ga ni nik dar nadlegovala, naj ji kupi nov klobuček, naj bi šla gledališče, na zabavo, na izlet. Delo in dom; včasih n obisk k njegovemu bratu, ki stanuje blizu.

Tone, majhen in suhljat možiček, je dobil nekaj od pravnine in dobiva pokojnino že nekaj let. Kam z d narjem? Otrok nima, razvajen ni. Naj jih tlači v nog vico ali nosi v banko? Naj jih nese v grob? Nekaj d je o tem razmišljal. Pa ga je pičilo. Če ne noriš, ko mlad, ponoriš ko si star. To je hudo.

Nič za to.

Tone se je odločil. Pogovoril se je seveda prej Pepco, svojo ženo; saj ni nikdar odločal sam, odkar s se poročila, oziroma še nekaj mesecev prej.

Pičilo ga je — prav do mozga.

Iz radijskega sprejemnika je ljubki otroški glas p navljal: «Tata, kupi mi avto!»

Brat se je pred leti vozil z avtom, on je hodil pe Sosedovi so kupili nov avto in v hiši je zavladal dr žinski mir; ob sobotah je bilo tako veselje, da si jim zavidal.

Skozi okno je gledal srečne pare, ki so se peljali na izlet.

Tudi njegov kolega si je kupil avto in od takrat je bil bolj ponosen.

Dovolj tega!

Žena je preštela denar. On je na hitro izračunal koliko ga je v banki.

«Pepca moja, lahko si ga kupiva.» Po dolgih letih ji je spet tako sladko govoril kot tisti davni dan, ko je rekel, da jo ima rad. Ona pa ga je tako ljubezniv pogledovala, da se mu je zazdelo, da je še mlad fant.

Naročila sta si nov „600".

Žena je rekla: «Ali novega in modernega, ali nič!»

Nekaj mesecev sta morala čakati. Dolgi so jima bili ti meseci, dolgi dnevi, dolge ure.

«Zakaj jih ne naredijo več! Taka industrija!»

«Vsak hoče avto! Vsak bi se rad „fural"!»

«Kaj bo iz tega?»

«Ta motorizacija mi gre na živce!»

«Na tem svetu ni pravice!»

Kritizirala sta vsevprek. Telefonirala vsak dan na agencijo. Končno sta vendar pričakala veliko novico.

«Sem ti rekla, da mi horoskop napoveduje!»

Od takrat tudi on zvesto bere horoskop, posebno pre den se odpelje z avtom. Če ni ugoden za potovanje, pravi, da ga boli glava.

Avto je torej že doma; oziroma v garaži brata, ki nima več avta, pač pa pridno ženko, dve čedni hčerki in bistrega naslednika.

Brat bratu pomaga, sicer ne bi bil več brat! Tako tudi Tonetu pomaga brat. In ne samo z garažo.

Brat je dober šofer, Tone pa ni nikdar vozil drugega vozila razen kolesa.

Odpeljali so se na prvi izlet. Šofiral je brat, Tone poleg njega, na zadnjem sedežu pa nečakinja. Vožnja je trajala dobro uro. Vse je šlo srečno. Tone je ure in ure pripovedoval ženi, kako izvrsten je motor, pa federacija in zavore; vse pač, vse.

Sam bi moral voziti. Za to pa je treba opraviti šoferski izpit. Brat ga bo naučil. Med tednom se bosta vozarila samo po cestah, kjer ni velikega prometa. Tone je čital in stokrat prečital pravila strokovno knjižico o avtomobilu itd.

Ko sta prispela na samotno cesto, se je Tone usedel za volan.

Končno za volanom svojega avtomobila! Zakaj nima vsaj 20 — 30 let manj!

Brat ga izpodbuja:

«No, daj, daj! Pojdiva!»

«Ja, hudirja, kaj pa si pokvaril, da ne gre več?»

«Vtakni vendar ključ, saj ni stika!»

Tone vtakne ključ in prižge motor. Pritiska na plin. ärr, drrr!

«Ne gre! Nekaj si pokvaril.»

«Seveda ne bo šlo, če ni v brzini. Prva, sklopka, druga...»

«Saj imaš prav!»

Vendar se avto premakne in gre nekaj kilometrov do klanca.

«Iz četrte v tretjo!» ga opozori brat.

Tone prestavi iz četrte v tretjo, avto pa začne ritensko po klancu navzdol.

Brat vpije: «Pritisni na zavore!»

Tone ves prestrašen odpre vrata in bi skoraj skočil iz avta, če brat ne bi naglo zavrl z ročno zavoro.

«Pelji ti. Pojdiva domov!»

Tri dni je Tone ležal v postelji. Hudo se je prestrašil; zbolel je, da so se že bali žanj.

Trdna volja premaga vse; sam mora šofirati. Zakaj pa je kupil avto?

Spet pride k bratu, da bi ga učil.

Bratu je koža draga, saj ima družino in se ne bi rad ponesrečil pri pouku šofiranja.

Tonetu pa ne more kar tako odgovoriti. Izmisli si nekaj in začne: «Veš, Tone. Ti imaš lep avto, imaš pokojnino, si pravi gospod. Bolj „šik" je, če imaš svojega šoferja. Če bi jaz imel spet avto in dovolj denarja, ne bi vozil sam. Najel bi si šoferja. Voziš se brez skrbi, pogovarjaš se lahko in občuduješ pokrajino.»

«No, pa boš kar ti vozil. Samo pazi na avto.»

Zdaj ima Tone svojega stalnega šoferja — brata. In brat je lahko takemu «gospodarju» šofer.

Nekaj dni pred vožnjo pregleda Tone vse dele avtomobila, svečke, zavore, luči, gume, baterijo, odbijače, sedeže itd. Opere avto in ga namaže, pobriše vsak prašek; se jezi, če najde papirček. Pregleduje s knjižico v roki, da ne bi na kaj pozabil. Poldrugi dan ima s tem opravka. Nato se poglobi v zemljevid. Načrt za izlet je pripravljen, toda dober in vesten šofer mora poznati cesto, po kateri bo vozil. Najprej vse preštudira z ženo, potem odide z zemljevidom k bratu.

Brat mora pazljivo slediti njegovemu kazalcu po zemljevidu in si beležiti.

«Vidiš? Tu je stranska cesta na desni strani. Moraš paziti! Tu je naselje. Da boš vozil počasi! Tu je strm klanec! Da ne bo šlo navzdol! Tu je grda cesta. Da si ne pokvari avto! Tu je križišče, tu je železnica, tu je most, tu je... tu je..., da boš... pazi, pazi!»

Tone ponoči sanja same ceste in sam vozi. Včasih se strese, se zbudi in prebudi ženo. Pomiri se, ko se prepriča, da je v postelji. Zaspi in vozi odlično — šofer, da mu ga ni para.

Zjutraj navsezgodaj se odpeljejo na nedeljski izlet.

Tone ne misli več na šoferski izpit. To mu včasih greni srce.

P. s. Zgodba, čeprav smešna, je popolnoma resnična; le ime našega junaka je spremenjeno, da nas ne bi «povozil».

BINE

ZA VPIS V SEZNAME KMEČKE BOLNIŠKE BLAGAJNE

Vsi kmetovalci naj se čimprej zglasijo na Kmečki zvezi in Zvezi malih posestnikov

Kmetovalci naj prinesejo s sabo družinski in posestni list

V teh dneh se pripravljajo seznami neposrednih obdelovalcev, ki imajo pravico in tudi dolžnost, da postanejo člani kmečke bolniške blagajne. Ta blagajna je bila ustanovljena z dekretom vladnega generalnega komisarja št. 20, ki je bil objavljen v Uradnem vestniku dne 11. junija letos, in postal pravnomočen dne 1. julija letos.

Pravice in koristi, ki jih bodo uživali neposredni obdelovalci kot člani kmečke bolniške blagajne, so več ali manj znane, a se bomo k temu vprašanju vseeno še povrnili, da raztolmačimo nekatere nejasnosti in odobritve seznamov, na osnovi katerih bodo družinski glavarji imeli pravico voliti člane pokrajinskega upravnega odbora bolniške blagajne.

Predvsem moramo ugotoviti, da so na našem področju že številni kmetovalci, ki uživajo starostno kmečko pokojnino ali pa so že vložili vse potrebne listine zato, da se jim ta pokojnina prizna. Nesporno je torej, da bodo vsi ti avtomatično dobili pravico do bolniškega zavarovanja, kot seveda tudi njihovi družinski člani, ki ne uživajo drugega socialnega oziroma bolniškega zavarovanja. Vsi ti kmetovalci imajo pa kljub temu dolžnost, da do 31. julija letos prijavijo vse morebitne spremembe, ki zadevajo sestav njihovih družin, njihove zemljiške posesti ali pa število glav živine. Zaradi tega je zelo važno, da vsi prizadeti kmetovalci nemudoma sporočijo te spremembe Kmečki zvezi in Zvezi malih posestnikov, kajti v nasprotnem primeru utegnejo imeti nevšečnosti.

Sezname oseb, ki imajo pravico do bolniškega zavarovanja, sestavlja Pokrajinski urad za združene kmetijske prispevke (Ufficio contributi unificati in agricoltura) s sedežem v Ul. Duca d'Aosta, in sicer na osnovi prijav, ki jih pošljejo kmečke organizacije. Da ne bi kdo izmed upravičencev ostal iz teh seznamov, naj se z družinskim in posestnim listom zglasi v uradih Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov, kjer mu bodo tudi napravili prijavo. Poudarjamo, da imajo pravico in da morajo biti vpisani v bolniško blagajno vsi oni, katerih posestvo zahteva najmanj 30 delovnih dni za obdelovanje zemlje ali za oskrbo živine ali za oboje skupaj.

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov pozivata vse kmetovalce, da se v primeru najmanjšega dvoma o tem, če imajo pravico do bolniškega zavarovanja ali ne — zglasijo v njunih uradih, kjer jim bodo točno preračunali število delovnih dni na osnovi posestnega lista in številu družine ter jim povedali, če so dolžni napraviti prijavo.

Opozoriti je treba tudi, da predvideva zakon kazni za vse one, ki ne bi napravili prijav.

Zato še enkrat pozivamo vse prizadete kmetovalce, da se zglasijo v naših uradih najkasneje do 25. julija in prinesejo s seboj družinske in posestne liste.

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov

SESLJAN

Sedaj je pri nas precej živahno. Campingi in gostišča so prišli na svoj račun; tudi privatni prostori so precej zasedeni. Turisti pa so leto za letom bolj zahtevni in — računarski. Ni čudo, saj semkaj ne prihaja aristokracija in petični meščanski razred, ampak pretežno običajni srednji in delavski krogi. S tem je treba računati. Želeti je, da bi se ne ponovile lanske tožbe turistov o pretiranih računih.

Kaj v turističnem oziru še manjka, je znano nam, občini in drugim, ki se s tem ukvarjajo. A je žal znano tudi turistom, ki se radi spotaknejo ob to in ono, o čemer smo že večkrat govorili.

Alojz Macarol 80-letnik

Ta 80-letnik ne živi na tem ozemlju in slika ga predstavlja le njegovim ožjim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki jih ima tukaj obilo, zlasti v šempolajski fari, v tem njegovem prvem (od l. 1902) in v tukajšnjih krajih tudi zadnjem službenem mestu (do prve svetovne vojne).

Naš dragi in splošno priljubljeni slavljenec je Sežanec. Rojenice so mu 15. julija 1879. leta odločile takšno življenjsko pot, ki jo zmore samo optimistična narava, le trden kov iz kraško-špartanske vzgoje. Njegova prva doba učiteljevanja na takratni dvorazrednici v Šempolaju z visokim številom šolskih otrok (nad 100 iz 5 vasi) v zasilnih šolskih prostorih in izvenšolskim delom (občinsko tajništvo, pevovodstvo) ni bila lahka, a ga ni motila in fizično ter moralno pestila, kot je to bilo, ko je v letu 1914 postal ničeva številka avstro-ogrske armade in delil usodo borca-sužnja imperialističnega Dunaja v Karpatih, v lakoti in mrazu in končno v ruskem ujetništvu.

Po povratku iz Rusije v letu 1918 je nastopil službo v Libeličah na Koroškem, kjer je poučeval do plebiscita (oktobra 1920), ko je bil premeščen na zasebno šolo pri salezijanskem zavodu na Radni pri Sevnici. Končno je v letu 1923 prevzel upraviteljsko mesto v Gornjih Pirničah pri Smarni gori, kjer je ostal do svoje upokojitve l. 1938. Pirničani so ga ohranili v lepem spominu kot človeka, učitelja in naprednega javnega delavca, torej tako kot je ostal v spominu starejših Šempolajcev in sosednih vasi nekdanjega šolskega okoliša.

Ne zgrešimo, če rečemo, da ne živi le v Ljubljani, ampak tudi med nami, ker ne more iz svoje trdne kraške kože; rodna gruda in spomin na najlepše poglavje njegove življenjske poti ga vežeta na te kraje in to tem bolj, ker je bila iz znane družine Škrk iz Trnovice (v Bajti) njegova pokojna žena.

Lojze je ostal to, kar je vedno bil: neupogljiv značaj, ki pozna le ravno pot in ceni neposrednost in iskrenost ter napredno in družbeno koristno dejavnost. Družaben je in mu prija zabava, prosta vsake zahrbtne in zvijačne navlake.

Takšna-le je iskrena želja vseh njegovih najbližjih sorodnikov, prijateljev in znancev: dobričini Lojzetu naj bi usoda tudi v bodoče naklonila še mnogo telesne in duševne čvrstine in čim več dobre volje!

JANKO FURLAN

Barkovljani na izletu v Trnovskem gozdu in Lokvah

V veliki zadregi je bilo barkovljansko prosvetno društvo, ko je moralo določati cilj letošnjega izleta. Saj so bili Barkovljani že skoraj povsod in ponavljanje ne diši vsem. Zaradi tega je bila posrečena odločitev, da se gre v Trnovski gozd do Lokev, kar je bilo nekaj novega za vse Barkovljane.

V zgodnjih jutranjih urah se je odpravilo neka; nad 50 barkovljanskih prosvetnih delavcev in njihovih prijateljev po lepi obrežni cesti mimo kontovelskega in kriškega pristana proti Sesljanu in Devinu. Ko smo pustili za seboj Devetake in na desni strani Miren, smo bili že na bloku, kjer so na obeh straneh karabinjerji in miličniki v nekaj minutah opravili obmejne formalnosti in že smo bili v Solkanu, kjer smo se malo ustavili v lepi restavraciji «Bogatin» s krasnim vrtom, ki ga senči vinska trta, katera dosega v srednji kupoli kar pet do šest metrov višine.

Nato se je začel vzpon po serpentinah do pod Svete gore. Krasen je od tu pogled na Gorico s solkanskim mostom v ospredju. Na desni strani se šopiri Bogatin, ki vzbuja pri starejših ljudeh žalostne spomine na prvo svetovno vojno. Na tisoče vojakov je padlo na tej gori in prav gotovo so bili vmes tudi naši fantje. Ko gledaš pred seboj modro Sočo, se spomniš tiste lepe pesmi, s katero so Barkovljani zaključevali svoje sporede:

Soča, Soča, kdaj boš rdeča?
Ko poteče naša kri,
boš imela barve tri
in naš dom ne bo več ječa!

Ko se vzpenjaš proti Trnovemu, se ti zopet vzbujajo spomini na nesrečno prvo svetovno vojno, ko je od tu na stotine kanonov bruhalo svoj ogenj proti Sabotinu in Gorici.

Pustili smo za seboj majhno vasico Nemce in dospeli v pravi Trnovski gozd. Ni lahko opisati krasote tega gozda, ki je gosto posejan z jelkami, bukvami in smrekami. Neverjetno visoka so tu vsa drevesa, ki štrlijo proti nebu kakor sveče. Kdo bi jih seštel, kdo bi določil vrednost lesa, ki gre v milijarde?

Zapustili smo gozd in dospeli na veliko planjavo, kjer se nahaja prijazna vas Lokve. Diven je razgled izpred hotela «Planika», ko gledaš na neštevilo manjših in večjih hribov. Obdan si od Skokovega hriba, Češevika, Majskega vrha, Velike in Majhne bisage, Mrzovca in drugih. Vsi so višji od 1000 metrov, Mrzovec pa meri 1486 metrov.

Okrog hotela parkira lepo smreke.

Ne smemo pozabiti, da je število avtomobilov, kar pomeni, da posebno Goričani kaj radi zahajajo v to nadvse lepo gorsko vas. Ko bi bila pot skozi Trnovo in Nemce nekoliko širša, bi se lahko na Lokvah razvilo letoviščarstvo namesto kratkih enodnevnih obiskov.

Oglašal se je tek in da bi se mu izognili, smo si šli ogledat ledenico, ki se nahaja pod Lepim brdom. Tu so Lokavčani v zimskem času «pridelovali» led, ki so ga pred prvo svetovno vojno vozili do Trsta. Možakar, ki nam je razkazoval ledenico, nam je povedal, da je trnovski kmet Anjžel s Hriba sam ulovil velik kos leda, ga sam prinesel po strmi stezi do vrha in ko ga je pripeljal v Trst, je tehtal ta kos leda še 106 kg. Če pomislimo, da se je led po dolgi vožnji iz Lokve do Trsta precej ocedil, je moral tehtati takšen kos leda najmanj 130 kg, ki jih je Anjžel s Hriba po taki strmi stezi nesel na rami, ko ti je nadležna že sama tvoja telesna teža. Zakaj ne bi verjeli taki «pravljici», ko je tako poceni?

Po dobrem kosilu po izredno nizki ceni so izletniki polegli po senčnatem pobočju, od koder je zadonela naša lepa pesem. Pa ne mislite, da iščejo senco vsi Barkovljani. Bili so tudi taki, ki se niso ustrašili sonca in so se lotili balincanja, ki se je nadaljevalo v obilnem potenju, dokler se nisc začeli zbirati temni oblaki, ki so naznanjali bližnjo nevihto. Ta se je predstavila z lepo ploho, Barkovljani pa so ji pokazali figo in se lepo odpeljali proti soncu, ki je že pri Trnovem žgalo kakor za stavo.

Nadaljevali smo pot do Solkana, kjer smo se od dolgega sedenja zopet malo odpočili in po dobri uri smo bili že v naših lepih Barkovljah.

Ob povratku smo si hoteli ogledati hlod velikanske smreke, v katero je udarila strela leta 1949, pa nam je dež prekrižal račune. Domačini pravijo, da je bila ta smreka 43 metrov visoka in da je dala 64 kubičnih metrov lesa. Kdor pozna Ludolfovo število, lahko izračuna, koliko je meril premer in obseg te ogromne na vsej dolgi vožnji donela naša lepa pesem pomešana s tržaško, a pozabili nismo tudi na partizanske.

Na prvi pogled se zdi, da tak izlet ne nudi posebnega, za ljubitelja narave pa je nadvse lep in za naša prosvetna društva v vsakem pogledu priporočljiv.

R. P.

ŠEMPOLAJ

Že več mesecev imamo telefonsko govorilnico v veži gostilne in trgovine Gruden, kjer je zlasti ob nedeljah in praznikih izredno velik promet. Toda nemogoče je, da bi stranke, ki se poslužujejo telefona, mogle nemoteno govoriti. Večkrat je v veži tak direndaj, da je telefon skoraj odveč. Pa tudi ko je slučajno ob telefonu bolj mirno, ni nikomur pogodu, če valovijo njegovi zasebni razgovori vsakomur na uho. Dve možnosti sta: ali urediti za telefon drug prostor, ali pa postaviti telefonsko kabino. Pričakujemo, da se bo našla primerna rešitev.

80 let Marije Čok

Pretekli četrtek je v Lonjerju praznovala 80-letnico svojega rojstva Marija Čok roj. Ulčnik po domače Marička Županova. Čeprav v letih, je še vedno čila in zdrava, saj še danes opravlja skoraj vse gospodinjske posle. Tudi za knjige in časopise rada prime, seveda ko ima na razpolago kaj prostega časa. Prav rada bere, kot sama pravi, «naš Primorski», katerega zvesta bralka je od njegove ustanovitve.

Slavljenka se je rodila v Šmarjah pri Kopru. Že v zgodnji mladosti je izgubila starše in zato jo je vzel k sebi stric, pokojni monsignor Kosec, ki je tiste čase maševal na Katinari. Ko je dorasla v dekle, se je poročila z Lonjercem, in sicer Karlotom Županovim, kateremu je že več kot 50 let vzorna žena in skrbna ter zavedna mati svojim štirim sedaj odraslim otrokom. V svojem dolgem življenju si je pridobila zaupanje vseh vaščanov, ki so zaradi njenih odličnih lastnosti cenijo in spoštujejo.

Slavljenki želi tudi uredništvo «Primorskega dnevnika» obilo zdravja in zadovoljstva, zlasti pa še, da bi še mnogo let prebirala naš dnevnik.

—«»—

Nauk inozemca

Če se mi le ponudi prilika, načnem pogovor s tujcem-inozemcem, ki se mi zdi za to primeren. Zanima me namreč njegovo mnenje o naših krajih in ljudeh, o njih odlikah, pomanjkljivostih itd. Te dni se mi je nudila za to lepa prilika, ko sem trčil na Nemca-rajhovca, ki mu je naša obala posebno pri srcu in precej pozna naše kraje. Občuduje obalo med Sesljanom in Stivanom, po njegovem «prirodno čudo», ki nima tekmeca in so jo skupno izklesale «dobre in zle sile».

Le nekaj mu ne prija, nekaj, «kar bi kronalo ta čas» — pogreša zelenje — gozd.

«Ali se morete zasanjati v lepšo sliko, kot bi jo nudila harmonija sinjega morja, demonskih skal in zelenja na tej tako otožni kamniti obali?»

Ta vzklik je bruhnil iz njega tako navdušeno, da me je prevzel. In sem si mislil: «Tujec, a se tako navdušuje za te kraje in vidi stvari, ki bi jih morali mi videti že davno pred njim in bolje od njega. A ne vidimo ali pa jih vidimo premalo; ne vidimo posledic te pomanjkljivosti ne za sedanjost niti za prihodnost.»

Medtem je inozemec nadaljeval: «Če bi naše zelenje premestili semkaj — na pobočja teh gričev in dalje med one vasice, ki vise proti obali, in pustili nepogozdene le povsem kamnite oaze, mislim, da bi to ustrezalo tudi temu skromnemu kmetijskemu gospodarstvu. Saj se mi zdi, da je tri četrtine tega sveta za pravo kmetovanje nesposobne, ga. «Weide und Weide» (gmajna in gmajna)! Kaj imajo te vasi od nje? Po mojem samo zgubo. Vi ste domačin in poznate tukajšnje razmere. Prosim za vaše mnenje.»

Povedal sem mu zgodovino teh krajev izza prve svetovne vojne do danes in mu prikazal uvodo, borbo in težnje tukajšnjega ljudstva. Marsikaj mu je bilo znano, a v marsičem je bil napačno poučen. Končno je rekel:

«Razumem, da ni to življenje lahko. Sicer pa so težave takšne ali drugačne povsod. Najhuje pa je, če si ne znamo s tem, kar imamo, ustvariti boljših življenjskih pogojev. Če bo ta pušča, ki je kljub vsemu v celoti lepa, ostala takšna kot je, ne bodo ti kraji nikoli to, kar bi lahko bili, in vasi ne bodo mogle vzdržati. Napredek je podoben valju: kdor ga ne razume in se mu ne prilagodi, tega ta zmasti.»

—an

Guy de Maupassant

NAKIT

(Nadaljevanje s 3. strani)

Pri tem etuija niti ni odprla kot se je gospa Loisel tako bala. In če bi to storila? Morda bi opazila, da ta ogrlica vendarle ni popolnoma enaka njeni? Ali je njena prijateljica ne bi morala obdolžiti goljufije?

***

Gospa Loisel je zdaj šele spoznala življenje zadolženih in obubožanih. Vzela je to nase kot junakinja. Ta ogromni dolg je bilo treba plačati. Plačala ga bosta. Zamenjala sta stanovanje in se naselila v majhni mansardi v drugi mestni četrti. Odpustila sta služkinjo. Gospa Loisel je sama opravljala vsa težka domača dela, pomivala je posodo in ribala tla. Prala je perilo in ga sušila v kuhinji na vrvi. Vsako jutro je sama nosila vedro z odpadki in prinesla premog, pri tem pa počivala v vsakem nadstropju, da bi se oddahnila. S torbico je hodila nakupovat k povrtninarju, k branjevcu in mesarju — in barantala za vsak sou svojega tako tesno odmerjenega gospodinjskega denarja.

Vsak mesec sta morala plačevati menice in podaljševati zapadle, da bi pridobila čas. Njen mož je delal še doma po večerih. Vodil je knjigovodstvo za nekega znanega trgovca in ponoči je pogosto prepisoval razne spise, da bi tako zaslužil po en frank za vsako stran.

To življenje je trajalo dolgih deset let.

Toda na koncu teh desetih let je bilo vse plačano, vseh sto dvajset tisoč frankov, skupaj z obrestmi in oderuškimi dajatvami.

Gospa Loisel se je zelo postarala. Postala je groba ženska s širokimi boki, kot jih dobijo žene, ki morajo trdo delati, slabo počesana, z visečimi, tankimi krili, rdečimi in razpokanimi rokami, je mnogo in glasno govorila ter je bila videti, kot da je večno zaposlena z brisanjem tal. Le včasih, če je bil njen mož v pisarni, je sedla k oknu in se zamislila. Spomnila se je na sprejem tistega nesrečnega večera, na tisti ples, ko je bila tako lepa in ko so jo tako častili.

Le kako bi se njeno življenje odvijalo, če bi takrat ne izgubila tiste ogrlice? Kdo bi to vedel? Kako čudno je življenje in neuračunljivo, kakšna malenkost lahko človeka reši ali — uniči.

***

Neke nedelje, ko si je privoščila sprehod po Champs Elysees, da bi se nekoliko odpočila od tedenskega trpljenja, je opazila neko damo, ki je vodila otroka za roko. Bila je gospa Forestier, še vedno mlada in lepa. Gospa Loisel je obstala v dvomu. Ali jo naj nagovori? Da — zakaj končno ne? In zdaj, ko je ves dolg že izplačan, ji lahko vse pove.

Stopila je k njej. «Dober dan, Jeanne.» Gospa Forestier je ni takoj spoznala. Bilo ji je neugodno, da jo ubožno oblečena žena tako zaupno nagovori. Zajecljala je: «Toda, ne vem... verjetno ste se zmotili.»

«Ne — jaz sem Matilda Loisel.»

«Oh, uboga moja Matilda, kako si se spremenila.»

«Da, saj tudi imam težka leta za seboj, odkar sva se poslednjič srečali... mnogo sem imela skrbi... in vse... zaradi tebe.»

«Zaradi mene? Na kakšen način?»

«Ali se spominjaš, kako si mi posodila svojo diamantno ogrlico za tisti ples v ministrstvu prosvete?»

«Da — in kaj je bilo z njo?»

«No — ogrlico sem takrat izgubila.»

«Kako? Saj si mi jo vrnila!»

«Vrnila sem ti drugo, ki je bila tvoji popolnoma podobna. Dolgih deset let sva potrebovala z možem, da sva jo odplačala do konca. In zdaj, ko je vse odplačano, sva res zelo vesela.»

Gospa Forestier je obstala in vprašala: «Ti bi torej rada rekla, da si kupila novo diamantno ogrlico, da bi nadomestila mojo izgubljeno?»

«Da,» je dejala Matilda ponosno, «in ti tega sploh nisi opazila? Bili sta si zelo podobni!» In se je srečno nasmehnila.

Toda gospa Forestier jo je prijela za roke in prestrašeno zašepetala: «Oh, moja uboga Matilda! Moja ogrlica vendar ni bila prava. Saj ni bila vredna več kot tisoč frankov...»

KRIŽANKA

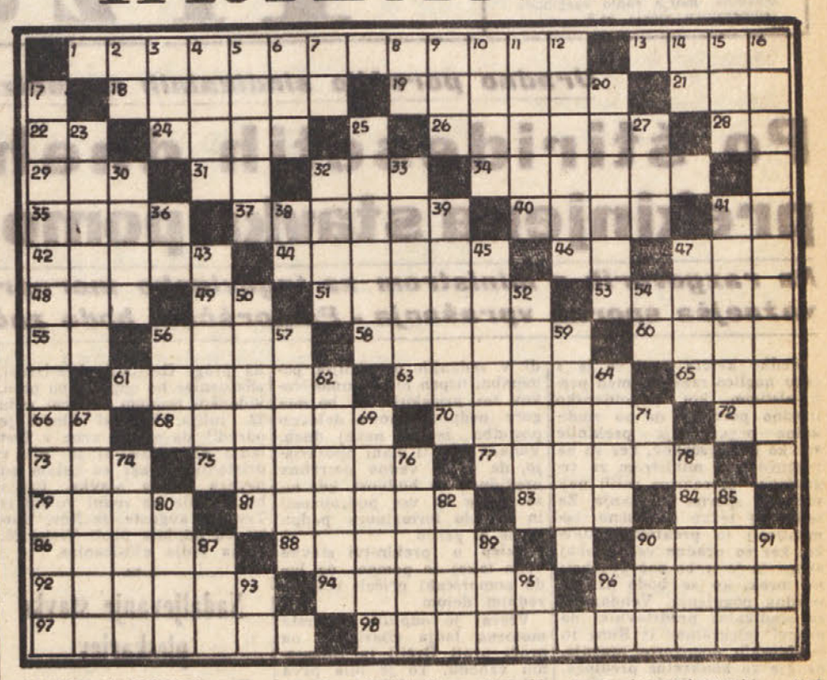

BESEDE POMENIJO:

VODORAVNO: 1. razumsko nedojetno pojmovanje, 13. plemenita vrsta premoga, 18. cenjen, koristen, 19. splošno znan, 21. medmet, spodbuda psu, naj skoči, 22. enaka soglasnika, 24. pripadnik starega ljudstva, ki je živelo v naših krajih, 26. brisača, 28. okrajšava za ljudska republika, 29. večje naselje, 31. znak za aluminij, 32. cmeranje, 34. z rokami najdem, poiščem, 35. v zemljo zabit kol ali pilot, 37. naprava, pristroj, 40. svobodno posestvo v fevdalni dobi, 41. kratica za gospodje, 42, arabski polotok, 44. manjše mesto na Hrvatskem, 46. znak za aluminij, 47. glasbeni izraz, 48. reka na Hrvatskem, 49. italijanski nedoločni spolnik, 51. staroegiptovski bog, 53. zamisli, 55. nota, 56. sorodnik, 58. južno sadje, 60. korist, 61. dodatek k neki mešanici, 63. miselni, 65. grška črka, 66. kratica za smučarski klub, 68. časovni prislov, 70. kozaški poglavar, 72. veznik, 73. angleško moško ime, 75. trznem, zgibljem, 77. prebivalec države na Bližnjem vzhodu v starem veku, 79. izvrševalec verskih obredov pri muslimanih, 81. rimska visoka šola, 83. trije enaki soglasniki, 84. španski spolnik, 86. velika noč, 88. pereč, oster, nujen, 90. znova, 92. računski znak, 94. zaničljiv naziv za človeka, ki je središče škandalov in afer, 96. mesto v Italiji, 97. naučen, 98. bencolska spojina.

NAVPIČNO: 2. dva različna soglasnika, 3. ploščinske merske enote, 4. vsa, neposkodovana, 5. pesnitev o preprostem življenju, 6. skandinavska denarna enota, 7. kratica za naslov neznanca, 8. tuja kratica za mesto pečata, 9. vrsta gline, 10. zaradi tega, 11. žena argentinskega diktatorja Perona, ki je že umrla, 12. uporablja vsak skrben gospodar, 14. medmet, 15. kos lesa, 16. odpuščeni; po naključju neopaženi, 17. samo prepričevalen, sugerirajoč sam sebi, 20. mesto v Italiji, 23. kreposti, čednosti, 25. poljski pridelek, 27. saje, 30. italijansko žensko ime, 32. špansko moško ime, 33. ptice, 36. medmet, 38. predlog, 39. dolg nabuhel govor, poln fraz, 41. negovati, pridelovati, 43. pravnik, 45. ljubkovalna oblika ženskega imena, 47. pripomočki za opredeljevanje količin, 50. naklep, hotenje, 52. čadast, 54. dva različna soglasnika, 56. primitiven most čez potok, 57. mlade domače živali, 59. pripadniki posebne ljudske skupine, katere bajeslovni praoče je bil Sem, 62. starorimski filozof in vzgojitelj, 64. del noge, 67. občina, 69. Janačkova opera, 71. nikalnica, 74. ki maže, ki se da mazati, 76. obdelujem mleko, smetano, 78. mlatičeva orodje, 80. deli nog, 82. starocerkvenoslovanski glas, 85. brez veselja, brez volje do dela, 87. mesec, 89. predlog, 90. sorodnik, 91. kopen, 93. oblika pomožnega glagola, 95. tako angleži izgovarjajo ime svojega pisatelja Shawa, 96. povratni zaimek.

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

VODORAVNO: 1. provizorij, 9. loputnem, 16. poraben, 17. Mazarin, 18. ah, 20. lakaj, 21. parazol, 22. MD, 23. Vus, 25. kolek, 27. lirik, 28. par, 29. idol, 31. lenuh, 32. Nin, 33. koti, 34. mir, 36. nem, 37. 1. km, 38. bon, 39. ananas, 42. jus, 43. napota, 45. Otokar, 46. puč, 47. mazivo, 48. svilen, 49. zid, 51. jetike, 53. ček, 54. mah, 55. jez, 57. lat, 58. klej, 60. gad, 61. zavit, 63. Reka, 65. Ren, 66. rilec, 68. koder, 70. vek, 71. vd, 72. kazalec, 73. važen, 75. ro, 76. Senegal, 77. tokajec, 79. Astrahan, 80. medikament.

NAVPIČNO: 1. pravica, 2. op, 3. vol, 4. Irak, 5. zakol, 6. obalen, 7. rejenec, 8. in, 9. larinks, 10. ozarim, 11. Pazin, 12. urok, 13. til, 14. NN, 15. modrica, 17. Mal, 19. hud, 22. mat, 24. somatičen, 26. Kum, 28. ponovitev, 30. linolej, 33. Kopitar, 35. Rakek, 37. luč, 38. Bazel, 40. nov, 41. San, 42. jud, 43. naj, 44. tok, 46. pih, 48. sokrvca, 49. zadelan, 50. cevovod, 52. enakost, 54. Malaga, 55. jak, 56. zidaki, 59. led, 60. Gizeh, 62. težak, 64. ker, 66. rana, 67. cel, 69. reja, 72. ker, 74. nem, 76. st., 77. te, 78. ce.

NA DIVJEM ZAPADU

(Nadaljevanje sledi)

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 27,7, najnižja 19,7, temperatura ob 17. uri 27,4, zračni tlak 1013,5, pada, veter 8 km na uro, nebo 5 desetin oblačno, vlaga 65 odstotna, morje rahlo razgibano temperatura morja 24,2.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 19. julija
Vincenc
Sonce vzide ob 4.32 in zatone ob 19.50. Dolžina dneva 15.18. Luna vzide ob 18.59 in zatone ob 3.51.
Jutri, PONEDELJEK, 20. julija
Marjeta

Uradno poročilo sindikalnih organizacij

Po štiridesetih dneh borbe prekinjena stavka pomorščakov

Na razgovorih z ministrom za trgovinsko mornarico so rešili najvažnejša sporna vprašanja - Pomorščaki bodo začeli takoj z delom

Redko katera vest se je s tako naglico razširila med prebivalstvom, kot popoldansko uradno poročilo, da so sindikalne organizacije prekinile stavko pomorščakov, ker so na razgovorih z ministrom za trgovinsko mornarico rešili najvažnejša sporna vprašanja. Za sedaj je težko dokončno komentirati to prekinitev stavke, ker so uradne vesti dokaj skope in je treba pač počakati na torek, ko se bodo pričela uradna pogajanja. Vendar pa so sindikalni predstavniki na osnovi telegramov iz Rima in telefonskih pogovorov mnenja, da gre za konkretne predloge, ki so za pomorščake sprejemljivi.

Nova delavska zbornica CGIL poudarja v svojem uradnem sporočilu prav dejstvo, da je prišlo do prekinitve stavke šele v trenutku, ko je med razgovori z ministrom za trgovinsko mornarico postalo jasno, da obstajajo stvarne in sprejemljive osnove za sklenitev nove delovne pogodbe. Nedvomno pomeni pomemben uspeh za stavkajoče pomorščake dejstvo, da je bil minister prisiljen na pogajanja v času, ko so pomorščaki še stavkali, in to v zadnjih dveh dneh, ko so bile ladje še ustavljene v pristaniščih. Nova delavska zbornica - CGIL nato poudarja, da so pomorščaki v tej štirideset dni trajajoči stavki dokazali svojo enotnost in borbenost in da bo ostala ta stavka zapisana v zgodovini boja italijanskega delavskega razreda. Poleg tega izraža tudi zahvalo vsem drugim kategorijam, — zlasti pristaniškim delavcem ter kovinarjem, in med njimi še posebej zaposlenim v Tržaškem arzenalu, za pomoč, ki so jo nudili pomorščakom. Ob zaključku pa poročilo poudarja, da se bitka še ni končala in da ne smemo priti do preuranjene demobilizacije pomorščakov, ki morajo biti budni do trenutka, ko bo novi sporazum podpisan. Nova delavska zbornica - CGIL tudi poudarja odločilno vlogo, ki so jo imeli pomorščaki vpisani v njeni sidikalni organizaciji, saj je vpisanih v FILM-CGIL okoli 36.000 od približno 50.000 vseh italijanskih pomorščakov.

Podobno stališče so zavzeli včeraj tudi predstavniki tržaškega koordinacijskega odbora pomorščakov, v katerem sodelujejo vse sindikalne organizacije in katerega član sodeluje na pogajanjih v Rimu. Koordinacijski odbor je dokaj optimistično razpoložen in vidi v sedanjih pogajanjih pomembni uspeh bitke pomorščakov ter pričakuje, da bo mogoče podpisati novo delovno pogodbo že v nekaj dneh. Venadr tudi ti člani opozarjajo, da je še vedno potrebna previdnost in budnost, ker niso znane še vse podrobnosti in ker do formalnega podpisa še ni prišlo.

Sklep o prekinitvi stavke velja takoj in pomeni, da bodo pomorščaki pričeli takoj z rednim delom.

Včeraj je odplula iz Trsta motorna ladja «Barletta» na progi proti Grčiji in Bližnjemu vzhodu. To je bila prva ladja, ki je odplula iz pristanišča po prekinitvi stavke pomorščakov. V pristanišču so še ustavljene: «Saturnia», «Enotria» in «Città di Catania». «Enotria» bo odplula v sredo na progi Grčija-Turčija-Izrael; «Saturnia» bo odplula po predvidenem rednem voznem redu 22. julija. Tržaški Lloyd je odredil, da naj se vrne v Trst ladja «Europa», ki je bila v pristanišču Daar es Salam od prvega dneva stavke. Ladja bo odplula na redni vožnji iz Trsta 3. avgusta. Iz New Yorka bo odplula proti Trstu 25. julija ladja «Vulcania».

—«»—

Nadaljevanje stavke pleskarjev

Koordinacijski odbor pleskarjev sporoča, da se še vedno nadaljuje stavka pleskarjev, ki so jo pričeli 6. julija in ki sta jo enotno proglasili obe sindikalni organizaciji, ker delodajalci niso hoteli pristati niti na skromne zahteve po izboljšanjih. Upoštevati je treba, da velja za to kategorijo delovna pogodba iz 1951. leta in da od takrat niso prejeli nobenih niti najskromnejših povišanj plač. Istočasno je treba tudi poudariti, da gre za gospodarsko kategorijo, ki se ne nahaja v slabih vodah in ki ima obilne zaslužke tudi zato, ker izkorišča delavce. Vsi ti razlogi so nujno privedli od izredne odločnosti in borbenosti teh delavcev tako, da ves čas stavka nad 90 odst. delavcev, pa čeprav gre za izredno razdrobljeno kategorijo. Upoštevati moramo, da obstaja samo nekaj srednjih podjetij, številna pa so manjša podjetja povečini obrtniška. V vseh teh podjetjih je zaposlenih okoli 800 pleskarjev.

Zadnja premiera SNG v sezoni 1958-59

«DESETI BRAT» JE PREDSTAVA KI BO PRITEGNILA OBČINSTVO

Pod vodstvom režiserja Modesta Sancina je skoraj celotni ansambel SNG prepričljivo podal Jurčičevo zgodbo - Nepozaben Krjavelj Jožka Lukeša

Predstave na prostem na stadionu «1. maj» so še vedno imele neki čar, pa naj je šlo za ljudske igre kot je «Miklova Zala» ali pa za klasična dela (Shakespeare). SNG je letos za predstavo na prostem poseglo v repertoar ljudske dramatike, pravzaprav dramatizacije enega izmed najbolj ljudskih del v slovenski literaturi, Jurčičevega «Desetega brata».

Ko je včeraj zvečer človek gledal dramatizirano Jurčičevo zgodbo o desetem bratu, se mu je zadelo, da je igra prav na prostem vsa zaživela, pa čeprav gre tudi za scene, ki se odigravajo v gradu ali v gostilni. Taka predstava na prostem nudi občinstvu nekaj, kar se ne da kar tako povedati to se občuti in ta občutek je prijeten.

Za «Desetega brata» je režiser Modest Sancin uporabil skoraj ves ansambel SNG. Vloge je porazdelil zelo srečno in igralci so se vsi po vrsti izkazali. Seveda je kot igralski lik zopet prednjačil Jožko Lukeš s svojim Krjavljem. To je spet ena izmed Lukeševih ustvaritev, ki se ne pozabijo. Pa tudi Miha Baloh sme biti kot deseti brat zadovoljen in enako Mira Sardočeva kot Manica, Rado Nakrst kot graščak na Slemenicah, Stane Starešinčič kot Kvas, Silvij Kobal kot Marjan. Zapitega Doleja je igral režiser sam, ki je znal tudi primerno poživiti skupinske scene, na pr. v Obrščakovi gostilni. In tako lahko napišemo, da so dali predstavi svoj dober delež tudi vsi ostali: Lelj Nakrstova, Valerija Silova, Stane Raztresen, Justo Košuta, Bogdana Bratuževa, Anton Požar, Danilo Turk, Livio Bogatec, Josip Fišer, Edvard Martinuzzi, Julij Guštin, Nastja Grudnova in Dušan Jazbec. Pa tudi mimo majhnega Balčka, čigar ime ni navedeno, ne smemo kar mimo.

Za sceno je smotrno poskrbel Vladimir Rijavec. Očitno je scena preračunana tudi za igro v dvoranah. Kar se tiče kostumov, je treba reči, da je bila to «nobel» predstava; osnutki za kostume so bili delo ing. arh. Milene Matulove.

Danes zvečer bo spet predstava «Desetega brata» pa smo prepričani, da bo pri tej ponovitvi polno občinstva, kakor ga je bilo na premieri. (In že to je bilo razveseljivo!)

—«»—

O Pokrajinsko združenje uslužbencev ustanov za predstave Nove delavske zbornice - CGIL sporoča, da po vesteh iz Rima nameravajo prodati zasebnikom vse dvorane ECI. V Trstu gre za dvorane: Excelsior, Fenice, Nazionale in Rossetti (zadnji dve sta sedaj zaprti).

—«»—

Popisovanje poliomielitičnih invalidov

Pokrajinska sekcija Zveze poliomielitičnih invalidov ponovno opozarja vse prizadete in njihove znance, da pripravlja popisovanje vseh, ki trpijo za posledicami otroške paralize. Tak seznam s točnimi osebnimi podatki je potreben, ker se pričakuje, da bo parlament odobril zadevni zakon v korist prizadetih zaradi otroške paralize.

Interesenti naj sporočijo svoje podatke in naslov na sedež omenjene sekcije v Ul. Fabio Severo 6, tel. 34497.

—«»—

Skupščina suspendiranih kovinarjev

Včeraj dopoldne je bila skupščina suspendiranih kovinarjev Tržaškega arzenala, Tovarne strojev Sv. Andreja in ladjedelnice Sv. Marka. Na skupščini so ugotovili, da je vseh suspendiranih delavcev okoli 500 in sicer: v Tržaškem arzenalu 340, v Tovarni strojev 78, v ladjedelnici Sv. Marka pa 70 delavcev.

Iz teh podatkov je razvidno, da gre za zelo številne delavce, ki so praktično brezposelni ter prejemajo samo minimalne mezde in da je zlasti kritičen položaj v arzenalu. Izvolili so delegacijo, ki bo naredila potrebne korake pri oblasteh zato, da se reši celotni položaj teh podjetij in da se zagotovi delo.

Sindikat kovinarjev Delavske zbornice pa sporoča, da še vedno traja enotna stavka vseh uradnikov ladjedelnice Sv. Justa, ki niso prejeli plače za maj in za junij. Celo smešno nizkega predujma 10 tisoč lir, ki ga je obljubil delodajalec na pogajanjih na uradu za delo, uradnikom niso še izplačali. Zato so sklenili nadaljevati s stavko in načeti tudi pravne korake, da jim izplačajo, kar jim pripada.

—«»—

Poskus samomora

53-letni Marcello Zarutta, stanujoč v Ulici Giuliani 22, si je hotel v petek zvečer vzeti življenje. V ta namen je popil kakih 10 uspavalnih tablet. Ponoči je bilo Zaruttiju slabo, zato se je njegova žena 53-letna Marina Malenšek odločila, da ga pospremi v bolnišnico. Malenškova je povedala, da je bil mož že dalj časa živčno bolan in da ga je verjetno njegovo slabo zdravstveno stanje spravilo v obup. V bolnišnici se bo zdravil od 3 do 4 dni.

Zlata poroka

V petek sta slavila zlato poroko zakonca Frančiška Jakše in Alojz Benko. Kdo ju ne pozna? Kdo ne pozna vedno nasmejanega tovariša «Gigeta», kakor ga imenujejo Skedenjci in Šentjakobčani. Slavljenca se nista rodila v Trstu, temveč na Krasu pri Rihemberku. V Braniku sta se poročila 17. 7. 1907 in čez leto dni sta se ustanovila v Trstu, kjer je bil tov. Benko uslužben pri železnici. Najprej sta stanovala več let v Skednju, potem pa, ko je tov. Benko dobil službo pri ACEGAT, sta se preselila k Sv. Jakobu, kjer živita še dandanes. V zakonu sta imela petero otrok, od katerih živijo še štirje. Gospa Frančiška je po poklicu šivilja in je včasih kot dobra gospodinja pomagala družini tudi s svojim poklicem. Tovariš Benko je član P. D. «Ivan Cankar», naročnik in zvest čitatelj «Primorskega dnevnika», saj ga srečamo vsako jutro v tiskarni, ko pride sam po dnevnik.

K čestitkam njunih otrok, sorodnikov, prijateljev in znancev se pridružujemo tudi mi in želimo jubilantoma še mnogo let srečnega življenja.

M. M.

Včeraj popoldne smrtna nesreča med Štorjami in Sežano

Z brzino 150 km-h se je mlad Tržačan zaletel v pred njim vozeči tovornik

Čeprav so mu nudili takojšnjo pomoč, je med prevozom v tržaško bolnišnico umrl - Človekoljuben zgled mariborskega zdravnika

Včeraj popoldne se je zgodila blizu Štorij pri Sežani huda prometna nesreča, ki je terjala življenje komaj 29 let starega Ettora Brunellija iz Ul. F. Filzi 6.

Bilo je nekaj minut pred 15. uro, ko se je gostilničar Andrej Lah iz Štorij odpravil s svojim poltovornikom Fiat 522 (tehta 23 stotov) proti Sežani. Toda ni še prišel niti 500 metrov iz vasi, ko je nenadoma začutil, da ga je nekaj vrglo naprej in v naslednjem trenutku se je znašel z glavo pri tleh. Dobil je živčni in možganski pretres in je bilo treba precej časa, preden je prišel k sebi.

Kaj se je zgodilo? Lah je vozil svoj poltovornik proti Sežani, v nasprotni smeri, to je proti Štorjam, pa je vozil po cesti drug tovornik. Oba sta se srečala in sekundo kasneje je prišlo do nesreče.

Za Lahovim poltovornikom je namreč vozil tudi Ettore Brunelli, ki je sedel za volanom športnega avtomobila «Lancia Aurelia — gran turismo». Vozil je z brzino 150 km na uro in čeprav je videl, da prihaja nasproti drug tovornik, ni zavrl, ker je bil prepričan, da se bosta oba tovornjaka še dosti pred njim srečala in da bo imel ves čas ogniti se pred njim vozečega tovornika. Toda pri svojem računu se je uštel. Sam je vozil prehitro, pred njim vozeči tovornik pa prepočasi. Tako je usoda hotela, da sta se oba tovornjaka komaj srečala, ko je bil Brunelli že za pred njim vozečim Lahovim vozilom. Časa za zaviranje ni bilo več in oster zavoj na levo bi pri taki brzini pomenil gotovo smrt. Zato se je Brunelli, v morda stotinki sekunde, ki mu je še preostajala, odločil za lahek zavoj na levo v ozek prostor oziroma luknjo med obema tovornikoma, in sicer z namenom, da obide pred njim vozeči tovornik ter tako prepreči trčenje v onega, ki je vozil proti njemu.

Toda takrat se je zgodila katastrofa. Zavoj je bil preozek in Brunellijev avto je s polno brzino zadel z desno stranjo strehe v levi zadnji del tovornjaka, kar je imelo za posledico, da je streho osebnega avtomobila dobesedno odtrgalo, tovornjak se je prevrnil, medtem ko ga je že prevrnjenega osebni avto vlekel naprej še kakih 7 metrov.

Udarec je bil tako močan, da so ga slišali po vsej vasi. Na mah so prihiteli vaščani, ki se jim je nudil grozen prizor: polovico ceste je zasedel prevrnjen tovornik, kateremu je osebni avtomobil med drugim tudi odtrgal levo zadnje kolo, drugo polovico ceste pa «Lancia Aurelia», v kateri je nepremično sedel šofer, z glavo nazaj, medtem ko mu je iz ust in nosa tekla kri.

Dve minuti po nesreči je mimo privozil neki tržaški avtomobil, katerega šofer je takoj obrnil in oddrvel proti Sežani, kjer je o nesreči obvestil Ljudsko milico. Čeprav sta bila dva uslužbenca Ljudske milice na kraju nesreče že šest ali največ sedem minut po njej, je med tem časom privozil iz Postojne zasebni avto, v katerem je bil neki mariborski zdravnik z ženo in dvema otrokoma. Takoj je ustavil, naročil ženi in otrokoma, naj izstopita, sam pa je hitro stopil k ponesrečencu in ga na rokah odnesel v svoj avtomobil ter zdirjal proti Sežani. Avto je ustavil na dvorišču reševalne postaje, kjer je ranjenca naložil v reševalni avto, šofer je medtem prižgal motor in nekaj sekund zatem je že zdrvel proti obmejnemu bloku Fernetiči. Obupno zavijanje siren reševalnega avtomobila je priklicalo pozornost obmejnih organov ene in druge strani bloka, ki so takoj dvignili zapornice in avtomobil je z ranjencem zdrvel čez mejo proti Trstu. Toda nekje pod Obeliskom je nesrečni Brunelli izdihnil.

Tako je jugoslovanski reševalni avtomobil pripeljal v bolnišnico že mrtvega Brunellija. Zdravniki so kasneje ugotovili, da je imel prebito lobanjo in hude notranje poškodbe.

Poleg že omenjenih uslužbencev Ljudske milice je prišla na mesto nesreče tudi posebna komisija, ki je uvedla podrobnejšo preiskavo o vzrokih nesreče. Ugotovili so, da je mladenič vozil z brzino od 150 do 180 km na uro, čemur je tudi pripisati nesrečo. Potniki nekega diplomatskega avtomobila, ki je privozil kake pol ure po nesreči v Štorje, so povedali, da jih je ponesrečena «Lancia» prehitela z veliko brzino, ko so sami vozili 110 do 120 km na uro. Tudi vaščani Štorij so povedali, da je Brunelli vozil skozi vas z neverjetno brzino, tako da so se vsi zaprepaščeno ozirali za njim, nekaj sekund zatem pa so že slišali usoden tresk.

Po nesreči je bil seveda promet na cesti za nekaj časa zaprt, ko pa je komisija opravila delo, so oba avtomobila — tovornik in osebni avto — spravili s ceste. Lahov poltovornik so odpeljali na njegov dom v Storje, «Lancio» pa v avtomehanično delavnico v Sežano. Računajo, da je na poltovorniku za kakih 150.000 dinarjev škode, na osebnem avtomobilu pa še enkrat toliko, čeprav motor ni bil poškodovan.

Vest o Brunellijevi smrti se je v včerajšnjih večernih urah hitro raznesla po Trstu, saj mladenič izhaja iz dobro znane tržaške trgovske družine.

—«»—

Sestanek uslužbencev zadružnih ustanov

V sredo 22. julija bo ob 20. uri na sedežu v Ul. Pondares skupščina vseh uslužbencev potrošnih zadrug in konzorcijev. Razpravljali bodo o povišku 2,5 odst. prejemkov, ki so jih dosegli uslužbenci vseh trgovinskih obratov na našem področju. Iste zahteve so izročili tudi uslužbenci zadružnih ustanov, federacija zadrug pa jih je odbila. Pogajanja in posredovanje urada za delo niso nič pomagali, tako da morajo sedaj delavci odločiti, kakšno pot je treba ubrati za dosego povišanja prejemkov.

—«»—

Družinska doklada državnih upokojencev

Tržaško županstvo sporoča, da interesenti lahko od jutri naprej dobijo na anagrafskem uradu v Ulici Diaz 23 obrazce za družinske doklade v korist državnim upokojencem. Interesenti morajo priti osebno na omenjeni urad in prinesti s seboj pokojninsko knjižico. Potem ko bodo izpolnili prvi in drugi list obrazca, morajo interesenti na bližnji občinski urad v Ulici S. Giorgio štev. 3 za morebitne dodatke in za družinski list.

—«»—

IZPRED SODIŠČA

Nadaljevanje razprave proti Mosettiju

Tudi včeraj se je pred porotnim sodiščem nadaljeval proces proti 48-letnemu Augustu Mosettiju, obtoženem posilstva svojih hčerk in umora komaj 20 dni starega otroka, za katerega je državni tožilec v petek zahteval dosmrtno ječo. Včeraj je končal svoj govor Mosettijev zagovornik advokat Uleigrai, za jutri pa je napovedan govor drugega zagovornika odvetnika Migliuccija iz Bolzana. Predvidevajo, da bo lahko razsodba izrečena že jutri zvečer. Proces je za zaprtimi vrati.

—«»—

Tri prometne nesreče

Tudi včeraj je prišlo v Trstu do več manjših prometnih nesreč. Ob 1.45 je prišlo do nesreče v bližini obrežja Mandracchio, kjer sta trčila lambreta in avto 1100. Lambreto je vozil 32-letni elektromehanik Mario Orazietti, stanujoč na pomolu F.lli Bandiera 3, ki si je pri trčenju zlomil desno koleno. Vozač avta, 23-letni Franco Venda, stanujoč v Ulici Cadorna 3, pa je ostal nepoškodovan. Orazietti se je moral zateči po pomoč v glavno bolnišnico, kjer bo ostal na ortopedskem oddelku 40 dni.

Desno nogo si je precej močno poškodoval tudi 21-letni Adriano Ursich, doma z Vrdele štev. 1297, ki se je okrog 14.30 vozil s svojim triciklom po cesti Trst-Opčine. Na razpotju za Konkonel je izgubil oblast nad vozilom ter je padel.

Ko je hotel 78-letni Dell'Acqua Giovanni, stanujoč v Ulici Corridoni 21 prekoračiti Ul. del Bosco, ga je podrl na tla vespist, ki je prav tedaj privozil v smeri proti Garibaldijevemu trgu. Pri padcu si je starček poškodoval prsni koš in desno nogo, zaradi česar bo moral ostati v bolnišnici od 15. do 30 dni.

—«»—

Pazite na tatove

38-letna Libera Skaber vd. Arzon, stanujoča v Istrski ul. 8, je včeraj prijavila komisariatu v Ulici Caprin, da ji je neznan tat odnesel denarnico, v kateri je imela 5.000 lir in hišne ključe. Skaberjeva je povedala, da se je vozila okrog 11. ure s filobusom štev. 1 ter da je morala biti tatvina izvršena na poti med Goldonijevim trgom in Ulico Orlandini.

18-letni Franco Pahor, iz Ulice Miramare štev. 137 v Devinu pa je prijavil, da so mu neznani tatovi odnesli iz avta, ki ga je imel ustavljenega v gozdiču med Devinom in ezulskim naseljem v Sesljanu, ročni radio s tranzistorjem, v vrednosti 53.000 lir. Do tatvine je prišlo med 16. in 17. uro.

Miro Presl šestdesetletnik

Včeraj je v Bazovici praznoval svoj 60. rojstni dan naš zaslužni učitelj in prosvetni delavec Miro Presl. Rodil se je namreč 18. julija 1899 iz znane bazovske družine. Po dokončani osnovni šoli so nadarjenega dečka poslali v Gorico na gimnazijo, ki jo je obiskoval nekaj let. Nato se je vpisal na učiteljišče, ker ga je mikal učiteljski poklic. Zaradi vojnih dogodkov so gojence premestili v Ljubljano in Trst. Tu je maturiral januarja 1918. Takoj po maturi pa je moral v vojsko, in sicer v Radgono, kjer je bil priča vojaškega upora. Ko se je vrnil iz vojske je bil nameščen pri Sv. Ivanu, v Bazovici in na Katinari. Zaradi fašističnega pritiska se je moral, kakor mnogi drugi slovenski učitelji, izseliti v Jugoslavijo. Dobil je službo na meščanski šoli v Ljutomeru, kjer se je vsestransko udejstvoval v prosvetnem življenju. Tedanji režim ga je premestil v Črnomelj, kjer je bil štiri leta, dokler ga niso, kakor vse slovenske učitelje in študente novomeškega in črnomeljskega okraja internirali, najprej v Monigo, nato pa v Gonars, kjer je bil do leta 1943. Po izpustitvi iz taborišča je odšel takoj v partizane, saj je bil aktivist že od začetka NOB.

Ob koncu vojne se je po dolgih letih spet vrnil v rojstni kraj, v upanju, da bo končno lahko v svojih domačih krajih stalno in mirno nadaljeval svoj poklic. Nameščen je bil na šoli v Bazovici, toda tedanji načelnik šolskega oddelka pri ZVU je leta 1946 odvzel tudi tej šoli pravico javnosti. S tem je bil učitelj Miro Presl, tebi nič meni nič, kar brez dekreta, kakor številni drugi slovenski učitelji, odpuščen. Nekatere je nato ZVU ponovno sprejela v službo, Presla pa ne in mu je vsako leto odbijala prošnjo.

Vseh teh osem let pa zavedni vzgojitelj in prosvetni delavec ni miroval in lenaril. Z vsemi svojimi silami se je udejstvoval v prosvetnem delovanju, najprej kot tajnik SHPZ, nato pa kot upravnik ljudske knjižice. Končno je bil leta 1954 ponovno sprejet v službo in je od tedaj upravitelj slovenske osnovne šole v Bazovici; nameščen pa je še vedno kot «nestalni učitelj».

To je kratek in suhoparen življenjepis slovenskega učitelja, ki je prehodil trnovo pot primorskega izobraženca od prve svetovne vojne do danes in ki še danes občuti krivico, ki se godi slovenskim šolnikom.

Pri svojih 60 letih in po 40 letih pouka in prosvetnega udejstvovanja je Miro Presl še vedno «začasni» učitelj, kot začetnik, ki je komaj začel učiteljevati. Pred kratkim smo ob 70-letnici prof. Perhavca pripomnili, da je še «začetnik»! Zdaj moramo ob drugem jubileju našega šolnika spet to ponoviti. In še je takih primerov med slovenskimi šolniki! Primeri, ki pridejo na dan ob takih priložnostih.

Grenke so te ugotovitve in je skrajni čas, da bi bile te krivice odpravljene. Te krivice so tembolj zoprne, ker so prizadeti vzgojitelji, ki se žrtvujejo za vzgojo in kulturni napredek ljudstva.

O požrtvovalnosti in zaslugah našega slavljenca za šolstvo in prosveto bi lahko še marsikaj napisali. Vemo pa, da je skromen in ne mara slavospevov. Naj mu bo v zadoščenje priznanje in spoštovanje vseh, ki ga poznajo in vseh tistih, ki jim je in jim še posreduje znanje in kulturne dobrine.

Dragi Miro, vsi ti iz dna srca želimo, da bi ostal še mnoga leta zdrav in čil; da bi se končala krivica, ki se ti godi in da bi dobil priznanje, ki si si ga zaslužil.

a. b.

(RAZNA OBVESTILA)

Barkovljansko prosvetno društvo naznanja svojim članom in prijateljem, da so slike nedeljskega izleta na Lokve na ogled v drogeriji Scheimer, ki sprejema eventualna naročila.

—«»—

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 18. julija se je v Trstu rodilo 15 otrok, umrlo je 9 oseb, porok je bilo 9.

UMRLI SO: 54-letni Giacomini Nazario, 55-letna Zateler, vd. Anater Francesca, 63-letna Belletich, por. Quassi Antonia, 79-letni Ciacchi Antonio, 47-letni Benassi Carlo, 64-letni Piščanc Franc, 84-letni Razza Luigi, 57-letni Guarino Giovanni, 92-letna Bassi Maria.

POROČILI SO SE: Učitelj Micollini Sergio in učiteljica Cossuta Carolina, mehanik Zanovello Dario in šivilja Montegan Maria, stražnik Dicinto Carlo in uradnica Grassi Elena, pomorščak Giurini Attilio in gospodinja Sieffe Bruna, trgovski pomočnik Pograri Italo in gospodinja De Milo Cosina, prokurator Guazzotti Armando in uradnica Pozzali Giuseppina, mehanik Sartore Bruno in delavka Fasciano Dora, inženir Marsili Francesco in učiteljica Giovannini Maria Luisa, ameriški častnik Horn William L. in gospodinja De Ruvo Maria Grazia.

OKLICI

Mehanik Salvinelli Italo in šivilja Scheriani Maria Luciana, šofer Fornicola Antonio in gospodinja Paolino Teresa, Plisco Giorgio in Chermaz Guerrina, uradnik Scotti Enrico in gospodinja Merico Margherita, učitelj Depangher Antonio in gospodinja Canale Rosa, uradnik Viro Antonio Salvatore in gospodinja Iavarone Assunta Maria, šofer Veludo Giovanni in trgovska pomočnica Pregara Giuseppina, uradnik Foco Ferid in gospodinja Dizdarevic Munira, agent civilne policije Pavat Alfredo in šivilja Calomego Anna Maria, uradnik Leiter Umberto in manikerka Sirca Giuseppina, trgovec Ruggiero Antonino in gospodinja Di France Lucia, trgovski potnik Pecchiari Giuseppe in bolniška asistentka Demarchi Nidia, železničar Tormena Rino in šivilja Gregorio Laura, steklar Vicenzi Roberto in uradnica Benussi Libera, električar Hengl Sergio in gospodinja Ukmar Anna Maria, mizar Vatta Nevio in bolničarka Lachi-Culin Maria, tehnični uradnik Millo Luciano in uradnica Iost Silvestra, mizar Morassut Bruno in krznarka Ceretti Nives, zidar Zamparo Giovanni in gospodinja Vinci Maria, pomorski mehanik Fonda Claudio in gospodinja Della Valle Maria, uradnik Bubula Luciano in uradnica Tinelli Luciana, uradnik Molignoni Ottavio in frizerka Labinaz Clara, glasbenik Motta Franco in gospodinja Zorc Alba, univerzitetni asistent Furlan Giuseppe in diplomirana študentka Sedmak Milvia, trgovec Di Pinto Vittorio in gospodinja Vascotto Adele, mehanik Masnikosa Alfredo in nameščenka Cimerlait Nella, trgovec Barbieri Giuseppe in uradnica Zoroni Leonilda, kmetovalec Stipancich Antonio in delavka Ulcigrai Maria Grazia, šofer Sissot Bruno in gospodinja Visintin Maria, delavec Marinuzzi Paolo in Bidoli Maria Grazia, pek Weffort-Paroni Enrico in frizerka Pizzamei Fiorella, trgovski pomočnik Rescigno Osvaldo in uradnica Bonivento Gioia, pismonoša Brivitello Angelo in gospodinja Maiorano Maria Pia, trgovski pomočnik Tomaselli Pasquale in bankonjera Kocjančič Roma, zdravnik Marcon Marino in učiteljica Benci Maria Ida Pia, mehanik Ban Bruno in delavka Geberz Liliana, pomorski kapitan Catalani Livio in uradnica Giamperiati Bruna, mehanik Furlan Giorgio in šivilja Micheluzzi Franca, mizar Maier Giovanni in delavka D'Andri Silvana, mehanik Ianarelli Bruno in gospodinja Cocolet Nerina, uradnik Vinattieri Mauro in uradnica Annamaria Stefanin, mehanik Vittorio Cioffi in cvetličarka Lidia Lucariello, uradnik Adriano Conteri in gospodinja Anna Grazia Bettini, mehanik šofer Sergio Virginio in delavka Lidia De Pellegrin, uradnik Daniele Rossitti in učiteljica Anna Maria Crepaz, varilec Silvano Reganzin in delavka Fioretta Giacomini, brivec Mario Bortoluzzi in gospodinja Palma Derin, mesar Enrico Massaria in šivilja Maria Cerbone, strugar Natalino Sina in gospodinja Bruna Vegliach, inenank Sergio Fanelli in tkalka Norma Flego, delavec Antenore Miorin in delavka Ada Ferfoglia, uradnik Valerio Covacich in uradnica Silvana Scariavec, inženir Franc dr. Baša in uradnica Edda Godina, notar Giuseppe dr. Boschini in profesorica Gisella Bojanovich, modelist Giorgio Cassetti in šivilja Renata Strizzolo, trgovec Sergio Baccnelli in uradnica Rosa Milani, delavec Francesco Torre in gospodinja Anna Dellosto, uradnik Giuliano Fabbri in gospodinja Annamaria Battich, stražar javne varnosti Gennaro Buono in vezilja Elide Teghini, podoficir civilne policije Rinaldo Trimboli in šivilja Diamanta Fusca, mehanik Egidio Erestini in gospodinja Lidia Zacchigna, mehanik Tullio Muratore in gospodinja Renata Ugolini.

—«»—

LEKARNE DANES

Biasoletto, Ul. Roma 16; Davanzo, Ul. Bernini 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; Alla Madonna del Mare, Trg Piave 2; Millo, Ul. Buonarroti 11; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan); Barkovlje (dr. Miani) in Nicoli, Skedenj.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Alla Maddalena, Istrska ulica 43; Pizzul: Cignola, Korzo 14; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

—«»—

LOTERIJA

BARI	34	18	81	9	26
CAGLIARI	6	41	86	44	60
FLORENCA	56	87	54	26	58
GENOVA	54	67	12	65	68
MILAN	37	15	35	56	75
NEAPELJ	3	34	70	58	46
PALERMO	64	57	43	48	35
RIM	67	38	37	34	63
TURIN	8	13	25	51	37
BENETKE	72	81	35	86	13

ENALOTTO

X 1 X X X 1 2 2 1 2 X X

ro iz Martignacca pri Vidmu.

Pri stavi Enalotto je bila zadeta ena dvanajstica (19,897.797 lir), 76 enajstic 196.357 lir) in 1123 desetic (13.288 lir). Dvanajstico je zadel Mario Chitarro iz Martignacca pri Vidmu.

S N G
V TRSTU

Letno gledališče na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 7

DANES 19. julija ob 20.30 uri

DESETI BRAT

12 slik po istoimenskem romanu JOSIPA JURČIČA

Priredil S. K.
Režiser: MODEST SANCIN
Inscenator: VLADIMIR RIJAVEC
Scenska glasba: DANILO BUČAR

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni na stadionu.

V primeru slabega vremena bo predstava v dvorani.

DANES 19. JULIJA od 17. do 24. ure in JUTRI od 20. do 24. ure

PRIREDIJO FANTJE V PADRIČAH

PLES POD LIPO

Igrala bo godba na pihala iz Doline

Za jedačo in pijačo preskrbljeno

60. obletnica PD «Lipa» iz Bazovice

2. avgusta praznuje prosvetno društvo «Lipa» svojo 60-letnico. Za ta, tako pomemben datum priredi društvo proslavo v Bazovici s sodelovanjem sosednih pevskih zborov.

(K I N O)

Excelsior 16.00 «Arzenik in stare čipke», Gary Grant, P. Lane.
Fenice 16.00 «Velike družine», J. Gabin, Francoise Cristophe.
Arcobaleno 15.00 «Vodnik York», Gary Cooper.
Supercinema 14.30 «Roparska steza», Audie Murphy, Gia Scala.
Filodrammatico 14.30 «Zlodejeva noč», D. Andrews. Mladoletnim prepovedano.
Grattacielo 16.00 «Carski poročnik», Curd Jurgens, Eva Bartok, O. E. Hasse.
Cristallo 15.00 «Pirat s črnim skobcem», G. Landry, M. Bardot. Ferraniacolor, supercinescope.
Capitol 16.30 «Tap Roots», Van Heflin, Susan Hayward, Boris Karlov.
Astra Rojano 14.30 «Ana iz Brooklyna», G. Lollobrigida in V. De Sica.
Alabarda 15.00 «Velika vročina», Glenn Ford in Gloria Grahame.
Aldebaran 15.00 «Osmo čudo sveta», Potovanje z Aljaske v Mehiko.
Ariston 16.00 Glej poletni kino.
Aurora 15.00 «Kralj prerije», Don Murray, Patricia Owens.
Garibaldi 16.00, letni 20.15 «Izziv pri O.K. Corral», B. Lancaster, Kirk Douglas in Rhonda Fleming.
Ideale. Zaprto.
Impero 15.00 «Častitljivi gospod Pennypacker», C. Webb, D. Mc Guire.
Italia 15.00 «Roman revnega mladeniča», Maria Fiore, Paul Muller.
Moderno 15.30 «Quo vadis?», R. Taylor, D. Kerr, P. Ustinov, technicolor.
S. Marco. Zaprto.
Savona 15.00 «Zemlja uporov», Peter Finch, Mary Ure.
Viale 14.30 «Velikan iz New Yorka», John Baragrey, fantastičen film.
Vittorio Veneto 14.45 «Pustolovščine Robinzona», R. Schneider, Horst Bucholz.
Massimo 15.00 «Odločitev ob zatonu», Handolph Scott, Valerie French.
Novo cine 14.30 «Dvoboj na Atlantiku», R. Mitchum, C. Jurgens.
Odeon 16.00 «Suor Letizia», Anna Magnani, Eleonora Rossi Drago.
Radio. Zaprto.

LETNI

Arena dei Fiori 20.30 «Veter ne zna čitati», Dirk Bogarde, Yoko Tani.
Arena Diana 20.30 «Sonce bo ponovno sijalo», Tyrone Power, Ava Gardner.
Ariston 20.30 «Globoke vode», A. Ladd, Dianne Foster, W. Bendix.
Paradiso (Ul. Molino a Vento 11) 20.30 «Mihael Strogov», Curd Jurgens in Silvia Koscina.
Marconi 20.00 «Ubogi milijonarji», M. Arena, R. Salvatori.
Ponziana 20.15 «Perfektni zločin» Grace Kelly in Ray Milland.
Secolo (Sv. Ivan) 20.15 «Ženska, ki je dvakrat živela», J. Stewart in Kim Novak.
Stadio 20.00 «Benetke, mesec in ti», Alberto Sordi, Marisa Allasio.
Valmaura 20.15 «Krasna ljubezen», Cary Grant in Deborah Kerr.

MILJE

Europa «Osvajalec Mongolov». Cinemascope, technicolor.
Roma «Ljubimci puščave», F. Bettoja, technicolor.

(R A D I O)

NEDELJA, 19. julija 1959

RADIO TRST A

8.00 Jutranja glasba; 8.40 Slovenski motivi; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Glasbena matineja; 11.45 Čajkovski: Capriccio italiano, op. 45; 12.15 Za vsakogar nekaj; 12.40 Novosti v jazzu; 13.30 Glasba po željah; 14.30 Nadaljevanje glasbe po željah; 15.00 Orkester Paris-Musette; 15.20 Karakteristični ansambli; 15.40 Zbor Ljubljanski zvon; 16.00 Glasbeni popoldan; 16.40 Plesna čajanka; 17.00 Koncert pianista Jose Kahana — Brahms: Intermezzo, op. 117, št. 3; Kabalevski: Sonata št. 3; 17.30 Ciganski orkester Barnabas Bakos; 18.00 Koncert slovenskih solistov; 18.30 Melodije iz filmov; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Šport; 20.30 Album priljubljenih melodij; 21.00 Pesniki in njih stvaritve — (28) Heinrich Heine; 21.25 Večerne melodije; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Mozart: Kvintet za klarinet in godalni kvartet KV. 581; 22.40 Maynard Ferguson in njegova trobenta; 23.00 Skladbe Vincenta Youmansa; 23.30 Nočni ples.

TRST

7.45 Kmetijska oddaja; 9.00 Igrajo štirje mali ansambli; 9.50 Bach: dva zborovska preludija; 12.30 Glasbeni album; 14.30 Operna glasba; 17.30 Simfonični koncert; 19.45 Sportna nedelja; 21.00 Glasbeni variete, 22.45 Igra madžarski kvartet.

II. PROGRAM

15.30 Armando Fragna in njegov orkester; 16.00 «La mongolfiera»; 17.00 Glasba in šport; 21.00 Ventilator — oddaja za poletne vroče dni; 22.30 99 nezgod Pulcinelle.

KOPER

Poročila v italijanščini: 12.30 17.15, 19.15 22.30.
Poročila v slov.: 7.30, 13.30 15.00

6.00-7.15 Prenos RL; 8.00 Kmetijska oddaja: «Letošnja obilna žetev»; 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro; 9.00 Naša nedeljska reportaža: «Oprostite, ali morete voziti naprej»; 9.15 Zabavni zvoki; 10.00-10.30 Prenos RL; 10.30 Operna glasba (Rossini, Verdi, Offenbach, Delibes in Čajkovski); 11.00 Nedeljska reportaža; 11.20 Nedeljski koncert (G. Bizet, A. Borodin, J. Gotovac in P. I. Čajkovski); 12.00 Pogovor s poslušalci; 12.10 Glasba po željah; 12.50 Glasba po željah (II. del); 13.30 Sosedni kraji in ljudje; 14.00 Glasba po željah; 15.00 Za vas smo izbrali pester spored zabavnih melodij; 16.00-19.00 Prenos RL; 19.00 Igra Patrick Elkins s svojim ansamblom; 19.30-22.15 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba; 22.35 Sportna nedelja; 22.45 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327.1 m, 202.1 m, 212.4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00 17.00, 19.30, 22.00, 22.55

6.00-6.30 Nedeljski jutranji pozdrav; 6.30 Reklame; 6.40 Prireditve dneva; 6.45 Vedri zvoki; 7.15 Pihalni orkester Ljudske milice p. v. Rudolfa Stariča; 7.35 Lahko glasbo izvaja orkester Cedric Dumond; 8.00 Mladinska radijska igra — Franjo Kumer: Zlata vrtnica (armenska pravljica — ponovitev); 6.40 «Dobro jutro, ljub'ca moja...», venček narodnih in domačih; 9.00 Zabavna matineja; 10.00 Se pomnite, tovariši... Tine Zaletel: Predajte se, banditi...; 10.30 Naš koncert za letoviščarje — Giacomo Mayerbeer: Hugenoti, uvertura; Bedrich Smetana: Iz čeških logov in gajev, simf. pesnitev iz cikla «Moja domovina»; Georges Enesco: Romunska rapsodija št. 1 v A-duru; 10.50 Prenos velikega zborovanja v Podlipoglavu pod Pugledom; 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Za naše vas; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.; 15.15 Reklame; 15.30 Iz zakladnice romantične glasbe; 16.00 Humoreska tega tedna — George Mikes: Tujec na Angleškem; 16.20 Zaplešiva, babica! (zabavna glasba na oddaja s konferanso); 16.45 Popularne slovenske zborovske skladbe; 17.00 60 minut športa in glasbe; 18.00 Radijska igra — Raoul Ploquin: Odšel brez nagovora (ponovitev). V gl. vlogah: Jana Osojnikova in Judij Souček; režija: Fran Žižek; 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 20.00 Nedeljski intervju; 21.00 Sportna poročila; 21.10 G. Puccini: Scene iz opere «Turandot»; 22.15 V plesnem ritmu; 23.10 Popevke na tekočem traku; 23.35 Uroš Krek: Koncertantna glasba za fagot, godalni orkester, harfo in timpane (Ivan Turšič: fagot). Komorni orkester Slovenske filharmonije dirigira Samo Hubad).

TELEVIZIJA

10.15 TV za kmete; 15.00 Sportni popoldan; 17.30 Oddaja za otroke; 18.30 Poročila; 18.45 Lahka glasba; 19.15 Dokumentarni film o Japonski; 20.30 Poročila; 21.00 Ugo Tognazzi in Raimondo Vianello: «Eden, dva, tri»; 22.15 «Idealni lov» — dramatizirana povest; 22.45 Sportna nedelja, nato poročila.

Jutri

17.00 Oddaja za otroke; 18.30 Poročila; 19.45 Sprehod po Italiji; 19.05 Lovska rubrika; 19.35 Potovanja televizijskega vestnika; 19.55 Sport; 20.30 Poročila; 21.00 Oddaja o novem cestnem zakonu; 21.15 Služkinja Neouva — komedija v dveh dejanjih, nato poročila.

(MALI OGLASI)

VAJENCE PLESKARJE 14-17-letne sprejmemo Ul. Rittmeyer 14.

OTROŠKE VOZIČKE, športne vozičke, žimnice originalne Permaflex in vsakovrstno pohištvo dobite pri MADALOSSO v Trstu, Ulica Torrebianca vogal Trenta Ottobre.

DAJEM V NAJEM prostor za kino dvorano. Nabrežina 68.

ODDAM V NAJEM sobo s souporabo kuhinje ženski. Naslov na upravi lista.

ODDAMO V NAJEM 5.000 kv. m obdelanega zemljišča z električno črpalko. Pisati na naslov Meschin Giovanni, Via Baiamonti 9-III.

14 DO 15-LETNO VAJENKO [illegible] sprejmemo v službo. Krojačnica Košuta, Ul. Raffineria 5.

ŽIMNICE PERMAFLEX, velika izbira velikosti in barv, dobite pri MADALOSSO v Trstu, Ulica XXX ottobre, vogal Torrebianca.

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V TRSTU

bo zaprta od 20. t. m. do 20. avgusta zaradi letnega pregleda in ureditve knjižnih zbirk.

17. julija, tretji dan po nesrečnem padcu, je izdihnil svojo blago dušo

FRANCELJ PIŠČANC

kmetovalec

Hudo prizadeti starši Josipina in Anton, sestre Tončka, Marija, Milka in Kristina, svakinja Marija, svaki Gigi, Gigi in Mirko, nečakinje in nečaki.

Pogreb bo danes ob 10.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice.

Trst, 19. julija 1959.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi dragega očeta

MATIJE SAMSA

se toplo zahvaljujemo. Posebna zahvala darovalcem cvetja ter vsem, ki so pokojnika spremili na zadnjo pot.

DRUŽINA SAMSA

Trst, 19.VII.1959.

Goriško-beneški dnevnik

V železarni «Monte Santo» je vzkipelo!

Zaradi sodelovanja v stavki delodajalec odvzel nagrado!

Nečloveške delovne razmere, hiter proizvodni ritem, zvišanje proizvodnje - in nespremenjene plače

Ko je lastnik železarne «Monte Santo» na Tržaški cesti včeraj zjutraj prišel v tovarno, je presenečen opazil vse delavce pred podjetjem. Stavkali so! Zakaj?

Kovinarji tega podjetja so se v celoti pridružili stavki kovinarjev v državi. Pokazali so svojo enotnost in odločnost, da zboljšajo svoj gmotni položaj. Lastniku se je to zdelo za malo, pa jim ni hotel izplačati proizvodne nagrade (una tantum), ki jo je dajal delavcem mesečno. Afera je bila polna. Delavci, ki so prikrajšani za toliko stvari, so na delodajalčev korak odgovorili s stavko, ki je trajala ves včerajšnji dan. Popoldne pa so šli predstavniki sindikatov in delavcev na zvezo industrijcev, kjer so se pogajali glede zahtev delavcev. Berite poročilo o tem sestanku v drugem listu.

Delavci so prišli na sedež Delavske zbornice, kjer smo se z njimi pogovorili o razmerah v podjetju. Skoraj vsi so iz Štandreža, Sovodenj, Rupe, Peči, Gabrij in Vrha. Takoj smo opazili, da opravljajo zelo nevarno delo. Nekateri so imeli še nezaceljene rane zaradi opeklin, drugi so nam pokazali brazgotine. Dobili so jih pri ravnanju z razbeljeno žico, ki prihaja iz peči. Marsikdaj se namreč, da se žica obrne drugam in tedaj je lahko po človeku, če se ne znajde. Razbeljena kot je (okoli 700 stopinj), bi šla skozi človeško telo. Pri tako nevarnem delu prihaja do pogostih nesreč. V zadnjem mesecu so šli štirje delavci v bolniško blagajno: dva zaradi pretegnjene mišice, dva pa zaradi opeklin. Z okrepitvijo delovnega ritma se je 50 kg težkih snopov, ki jih uporabljajo za železobetonske konstrukcije, potočala od 160 na 260 kosov, oziroma od 80 na 160 stotov dnevno. Vse to pri nespremenjenem številu delavcev, nespremenjenih plačah itd.

Zanimivo je, da so od 32 delavcev samo 3 specializirani, 4 je kvalificiranih, v proizvodnem postopku pa so skoraj sami navadni delavci, kar ne bi smelo dogajati.

Delavce tarejo še druga vprašanja: ker nimajo menze, jedo po raznih kotih podjetja, ne prejemajo pol litra mleka na dan, niti delovnih oblek in čevljev, čeprav stroji niž koliko oblačila. Pod nizko streho imajo stranišče, umivalnico in samo tri prhe, kar je predvsem premalo, pa tudi nehigienično. Nekdo nam je zaupal, da imajo delavci včasih vtis, da so na prisilnem delu: kadar se utrudijo, jih gospodar, vsaj tako se zdi, s piščalko opo[zori]!

Nič čudnega, če so se v takih razmerah delavci uprli in pričeli stavkati za svoje pravice. Poslužili so se zakonitega sredstva, ki jim ga daje ustava, da ustvarijo v podjetju boljše delovne pogoje in človeške odnose.

Tiskovni urad delavske zbornice iz Gorice sporoča:

«Delavci železarne Monte Santo so v soboto stavkali, ker podjetje ni izplačalo nagrade, kot je bilo v navadi v zadnjih dveh letih. Zaradi polne udeležbe v vsedržavni stavki kovinarjev ima ta ukrep maščevalni značaj. Naša organizacija je takoj zahtevala sestanek na Zvezi industrijcev, toda končal se je z nesporazumom. Na sestanku z delavci pa smo izvedeli, da podjetje ne priznava kvalifikacij, kot predvideva delovna pogodba. Pokazalo se je tudi pomanjkanje zaščite pred nezgodami.

Ker delavci upravičeno zahtevajo priznanje nagrade, ureditev kvalifikacij in večjo varnost na delu, se bo gibanje v prihodnjih dneh okrepilo.»

—«»—

Natečaj za zboljšanje kraških travnikov in pašnikov

Pred časom je kmetijsko nadzorništvo ob sodelovanju trgovinske zbornice razpisalo natečaj za zboljšanje kraških pašnikov in travnikov. Koristr pobudo so kraški kmetovalci sprejeli z velikim zadovoljstvom. Samo iz doberdobske občine se je prijavilo k tekmovanju 37 kmetov, veliko pa jih je tudi z Vrha, Martinščine in drugih delov tega področja.

Komisija bo v kratkem pregledala izboljšave in verjetno v prihodnjem mesecu nagradila najzaslužnejše. Kakor smo izvedeli, so kmetje napravili veliko dela, tako da sami razpisovalci natečaja niso toliko pričakovali od njih. To še enkrat kaže pridnost našega kraškega človeka in njegovo skrb, da bi iz skope zemlje iztisnil za svoje blagostanje, kar se največ da. In prav je, da mu pri tem pomagajo tudi tisti ki so na odgovornih mestih.

—«»—

Najdeni predmeti

Mestni mstražnikom so najditelji izročili v varstvo: otroško torbico s parom rokavic, denarnico, naglavno ruto, robcem in glavnikom. Poleg tega so našli: tulec z raznimi ključi, bankovec za 1000 lir; platneno ovojnico z vsoto denarja; dve denarnici z vsoto denarja ter žensko uro. Kdor dokaže, da so predmeti njegova last, naj se zglasi na poveljstvu mestnih stražnikov v Ul. Mazzini št. 7.

—«»—

Na obmejnem prehodu v Števerjanu je izdihnil

Včeraj ob 7. uri so uslužbence Zelenega križa poklicali v Števerjan, ker je 71-letnemu Ivanu Štekarju iz Kojskega postalo slabo na obmejnem bloku. Ko so prišli na kraj je mož že umrl zaradi srčne kapi.

—«»—

Prometna nesreča v S. Giovanniju

Na cesti, ki pelje proti Trstu, in sicer na križišču v S. Giovanni, se je včeraj ob 11. uri pripetila prometna nesreča med avtomobilom 1100, katerega je vozil Silvano Callegaris iz Trsta ter avtomobilom fiat 600, katerega je vozil Claudio Mazzari, prav tako iz Trsta. Do nesreče je prišlo, ker je Mazzari hotel prehiteti neki avtomobil iz Milana. Pri trčenju se je C. Mazzari ranil in so ga morali prepeljati v bolnišnico.

—«»—

Padel je po stopnicah

Včeraj ob 11.50 so na sedež Zelenega križa pripeljali 4-letnega Giovannija Oddona iz Ul. Mameli št. 3. Fantek, ki je padel po stopnicah, je imel globoko rano na nosu. Uslužbenci so ga prepeljali v bolnišnico Brigata Pavia, kjer so mu zdravniki nudili prvo pomoč.

—«»—

Pri delu si je ranil kazalec

Včeraj popoldne si je Andrej Gardenia iz Ul. Alfieri št. 3 ranil kazalec leve roke. Ker se mu je rana zdela precej globoka, je šel na sedež Zelenega križa, da bi mu jo obvezali. Z rešilnim avtomobilom Zelenega križa so ga prepeljali v bolnišnico Brigata Pavia, kjer je prejel potrebno pomoč.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči dežurna lekarna S. Giusto, Korzo Italia št. 106, tel. 31-51.

ZVEZA SLOVENSKIH PROSVETNIH DRUŠTEV

organizira danes in jutri

Tradicionalni praznik ob Doberdobskem jezeru

Začetek ob 17. uri.

Nastopijo v novi postavi in z novim programom

«Veseli planšarji» RTV Ljubljana

DVE URI PETJA, GODBE IN SMEHA,

danes in jutri ob 20.30 PLES.

Shramba koles in motornih vozil.

DOBRA JEDAČA IN PIJAČA.

Avtobusi:

Odhod izpred gostilne Bensa na Oslavju ob 15,30 — Pevma, Podgora, Štandrež, Sovodnje, Gabrije, Poljane, Doberdob, jezero. Goričani imajo avtobusno zvezo nekaj pred 15.30 pri Drossijevi garaži v Ul. S. Pellico. Povratek od jezera ob 20.30. Če bo dovolj potnikov, bo vozil še en avtobus.

Iz Ronk bosta odpeljala avtobusa ob 15,30 in 16,30 — Selce, trg v Doberdobu, jezero; od tam bosta peljala v Jamlje, kjer se bosta ustavila pred gostilnama Soban in Pahor. Iz Jamelj bosta odpeljala ob 16. in 17. uri. Avtobusa bosta odpeljala udeležence s prireditve ob 20.30 in ob 24. uri. Če bo dovolj potnikov, bo vozilo več avtobusov.

Kriminalna policija je opravila svoje, toda...

Sodišču so prijavili tri tatiče iz Gorice

Prvi je stikal po avtomobilih, drugi po listnicah kopalcev ob Soči, tretji pa ima na vesti samo krajo kolesa

Kriminalistični oddelek goriške kvesture je te dni izsledil tri golobradce, ki so se ugvarjali s tatvino in jim prijavil sodišču za mladoletnike, da jim bo sodilo.

Lastniki avtomobilov v Ulici Caprin so se v drugi polovici junija pritožili na kvesturi, da jim neznanci odnašajo iz avtomobilov na cesti ali na dvoriščih razne predmete, ki jih puščajo v njih. Kvestura je poslala nekega agenta v zasedo, da bi ugotovil, kdo je tako nesramen. Sreča se mu je kmalu nasmehnila. Nekega jutra je iz skrivališča opazil dečka, ki se je sukal okoli avtomobila in ga skušal odpreti. Približal se mu je, toda nepridiprav mu je pobegnil. Ker si je zapomnil njegov obraz, so ga kmalu izsledili. Ugotovili so, da je iz kazermet na Svetogorski cesti. Na zaslišanju je priznal, da ima na vesti deset tatvin. Ukradel je bencinske bone za 100 litrov in jih prodal za 5.500 lir, očala, milo, čevlje, nogavice, skratka celo vrsto nepomembnih predmetov, ki jih je mogoče najti v slenernem avtomobilu. Kakor se vidi, ni imel kdo ve kako srečne roke. Precej predmetov je policija vrnila zakonitim lastnikom.

Tudi kopalci pri Soči so se pritoževali, da jim zmanjkuje denar iz listnic. Tatiču so bili kmalu za petami. Ugotovili so, da si je to dovoljeval neki 15-letni fant. Priznal je, da se je temu poslu posvetil že lansko poletje, letos pa je z njim nadaljeval. Ukradel je kakih 10 listnic, denar pobral, ostalo pa zavrgel. Zadnji tak podvig je storil v Ulici Della Parca. Z zapuščenega ženskega kolesa pri nekem travniku je odnesel torbico s 1000 lirami. Policija je torbico našla in jo vrnila lastnici, neki delavki iz podgorske tekstilne tovarne.

Tretji, komaj 16-letni fant, je začel svojo tatinsko življenje s krajo kolesa Cacciana Raffaela iz Ulice Ristori 24. Z njim se je odpeljal do Torviscose in šel potem peš do Benetk. S praznim žepom mu ni kazalo nadaljevati poti, pa je odšel na kvesturo, ki je poskrbela za njegov prevoz v rodni kraj. Tu so ga zaslišali. Priznal je, da je kolo ukradel. Tudi Cacciano je tatvino prijavil kvesturi. Kolo so mu vrnili, fanta pa prijavili sodišču za mladoletnike zaradi navadne tatvine.

Vsi mladeniči so na svobodi. To ni prvi primer, da v teh stolpcih pišemo o mladinskem kriminalu. Pojav se je zelo razpasel in upravičeno vzbuja zaskrbljenost. Kriminalistična policija je že opravila svoje, toda... toda to je samo zadnje dejanje tragedije, ki se začenja in je pogojena v družbeni strukturi, v človeških odnosih in — zakaj ne — tudi v odnosih staršev do otrok.

Ali se ne bi dalo temu na kakršen koli način odpomoči?

—«»—

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je od 12. do 18. julija rodilo 17 otrok, umrlo je 6 oseb, porok je bilo 5, oklicev pa 13.

ROJSTVA: Marino Sau, Arianna Celeghin, Franca Boffo, Fabio Rodighiero, Massimo Turus, Mentore Valandro, Antonio Grion, Antonella Cucurullo, Franco Bolzan, Alessandro Blasizza, Maria Bruno, Arrigo Foladore (rojen mrtev), Fausto Bregant, Laura Mozetič, Antonietta Zanuttini, Silva Spessot, Pasqualino Cerere.

SMRTI: 80-letna gospodinja Caterina Visintin, vd. Cocolo, 14-letni dijak Walter Bandracco, 60-letna gospodinja Maria Cumar, vd. Leban, 53-letna gospodinja Noemi Scremin, por. Valdemarin, 56-letna gospodinja Alda Solda, por. Rosin, 33-letni kovač Cesare Bignami.

OKLICI: zidar Mario Perco in gospodija Giuseppina Grion, agent javne varnosti Salvatore Caracci in učiteljica Vera Boni, kemik Antonio De Luca in gospodinja Carmela Arico, uradnik Renato Cossovel in gospodinja Lucia Anna Belli Sirle, podčastnik Giuseppe Russo in gospodinja Enza Iacono, inštruktor Guido Terrazzino in gospodinja Giovanna Fabris, steklar Alojz Gabrijelčič in tkalka Albina Skorjanc, finančni brigadir Vito Goli in gospodinja Lucia Stani, uradnik Massimiliano Cassani in gospodinja Lucia Vecchiet, zidar Elio Furlan in delavka Carmen Gregoris, jekarnar Giulio Pasini in uradnica Silvana Masserotti, mizar Giulio Miculin in delavka Maria Piccotti, oficir Luciano de Pregi in profesorica Bianca Zanello.

POROKE: mehanik Pietro Natoli in delavka Tofful, Mario Celotti in blagajničarka Carmen Giuseppin, elektrotehnik inženir Quirino Rigonat in profesorica Maria Hugues, tesar Danilo Pisani in gospodinja Margherita Lenisa, stavbni inženir Claudio Olivatti in profesorica Maria Zulian.

—«»—

Nov sedež Sindikata slov. šolnikov

«Obveščamo vse šolnike, profesorje in učitelje, da je Sindikat slovenskih šolnikov v Gorici prenesel svoj sedež v Ul. Contavalle 5, pritl. levo. Uradne ure so vsak četrtek in vsako soboto od 10. do 12. ure».

ODBOR

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 15.00: «Dekle iz Berlina», M. Tiller, C. Raddatz.

VERDI. 15.00: «Vsi zaljubljeni», M. Mastroianni, G. Sassard.

VITTORIA. 14.30: «Življenjska drama neveste». M. Schell, C. Marquand, v barvah, mladini do 16. leta vstop prepovedan.

CENTRALE. 15.00: «Sinji vitez iz zlatega mesta». C. Moore, L. Montall, v barvah.

MODERNO. 15.00: «Moj ljubimec je bandit», v barvah.

—«»—

Kino v Tržiču

EXCELSIOR. 14 - 22: «Ponosni upornik», A. Ladd, O. De Havilland.

PRINCIPE. 14 - 22: «Prepovedane sanje», D. Kaye, V. Mayo, technicolor.

NAZIONALE. 14 - 22: «Borba V-1», M. Rennie, P. Medina.

AZZURRO. 14 - 22: «Želja po ubijanju», O. Welles, D. Varsi, v barvah.

Letni kino AZZURRO. 20 - 22: «Noni nedaka», J. Lewis.

S. MICHELE. 14 - 22: «Kralj pošasti».

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Končana je kolesarska dirka po Franciji

Bahamontes zmagovalec med posamezniki reprezentanca Belgije pa med ekipami

V zadnji 331 km dolgi etapi Dijon-Pariz je zmagal Groussard pred Padovanom - Saint najbolj borben kolesar «Toura»

PARIZ, 18. — O zadnji etapi 46. kolesarske dirke po Franciji se ne izplača pisati, ker ni bilo na celi 331 km dolgi progi ničesar, kar bi lahko vzbudilo zanimanje. Sicer je že tradicija, da zadnjo etapo prevozijo vsi skupaj in da vsak ljubosumno brani mesto, ki si ga je priboril v 22 dneh kolesarjenja po francoskih pokrajinah.

Ker so organizatorji predvidevali, da bodo kolesarji vozili počasi, so jih zbudili prej in jih poslali na pot četrt ure pred določenim časom. V začetku vozijo vsi s turističnim tempom, a kljub temu mora Falaschi zaradi krčev v trebuhu odstopiti. Pred Provinsom Baldini pade, vendar se nemudoma dvigne in takoj dohiti glavnino. Na vzponu D'Essonnes Lebuhotel hoče sprožiti ofenzivo, a mu glavnina ne dovoli. Kasneje je isti kolesar še enkrat poskusil srečo, a Španci in Italijani ga dohitijo in ga spravijo k pameti. 20 km od cilja sta tudi Sabbadini in Fabbri poskusila uiti, a tudi njima sreča ni bila mila.

Na dirkališču v Parizu se tako pojavi cela skupina in Graczyk si hoče zaslužiti aplavze prisotnih. Zato se požene proti cilju, a Padovan, ki je prehitel Huota, se mu pridruži. Tik pred ciljem Groussard pritisne na pedale in preseneti vse ter si pribori v etapi, ki je zaključila enega najbolj lenih in apatičnih «Tourov».

Bahamontes, ki je stalno prežal na presenečenja, je privozil na cilj z glavnino in si s tem obdržal prvo mesto v lestvici. Je to prvikrat v zgodovini kolesarske dirke po Franciji, da zmaga Španec. Bahamontes si je priboril tudi gorsko nagrado, Darrigade pa je prvi v lestvici po točkah, medtem ko je Sainta doletel častni naslov najbolj borbenega kolesarja na Touru. Končno si je Belgija obdržala prvo mesto v lestvici ekip.

Tour je tako končan. Sedaj bodo najboljši kolesarji zaslužili z raznimi dirkališčnimi dirkami, a najboljše čaka tudi vesten trening za svetovno kolesarsko prvenstvo.

VRSTNI RED 22. ETAPE DIJONE - PARIZ (331 KM): 1. Groussard (OSO) 9.55'52" (z odbitkom 9.54'52"), 2. Padovan (It.) 9.55'52" (z odbitkom 9.55'22"), 3. Bruni (It.), 4. Hoevenaers (Bel.), 5. Darrigade (Fr.), 6. Van Aerde (Bel.), 7. Ernzer (Hol.-Luks.), 8. Van Geneugden (Bel.). Sledi skupina z vsemi kolesarji.

KONČNA SPLOŠNA LESTVICA POSAMEZNIKOV: 1. Bahamontes (Šp.) 123.46'45", 2. Anglade (CM) z zaostankom 4'01", 3. Anquetil (Fr.) 5'05", 4. Riviere (Fr.) 5'17", 5. Mahé (OSO) 8'22", 6. Baldini (It.) in Adriaenssens (Bel.) 10'18", 8. Hoevenares (Bel.) 11'02", 9. Saint (OSO) 17'40", 10. Brankart (Bel.) 20'38", 11. Pauwels (Bel.) 22'20", 12. (Hol.-Luks.) 23'59", 13. Bergaud (CM) 36' in 54", 14. Manzaneque (Sp.) 37'29", 15. Dotto (CM) 1.00'04", 16. Darrigade (Fr.) 1.03'01", 17. Plankaert (Bel.) 1.05'00", 18. Robinson (Inter.) 1.11'41", 18. Friedrich (Sv.-Nem.) 1.10'51", 20. Vermeulin (PNE) 1.16'10" itd.

KONČNA SPLOŠNA LESTVICA EKIP: 1. Belgija (Adriaenssens, Hoevenaers, Brankart) 372.02'13", 2. Francija (Anquetil, Riviere, Darrigade) 372.33'38", 3. Snetre Midi (Anglade, Bergaud, Dotto) 34.01' in 14", 4. OSO (Mahé, Saint, Thomin) 373.19'51", 5. Španija (Bahamontes, Manzaneque, S. Emetrio) 374.19'33", 6. Italija (Baldini, Gismondi, Bono) 375.13'40", 7. Hol.-Luks. (Gaul, Damen, Ernzer) 375.17'13". 8. Švica - Nemčija (Friedrich, Graf, Reitz) 376.13'03", 9. Inter. (Robinson, Sutton, Christian) 376.36'40", 10. Paris NE (Vermeulin, Hoerelbeke, Delberghe 376.47'32".

PLAVANJE

Žensko plav. prvenstvo v ZDA

Svet. rek. Conejeve na 220 jardov

REDDING (Kalifornija), 18. — V drugem dnevu ženskega plavalnega prvenstva ZDA je Cristie Von Saltza izboljšala državni rekord na 110 yardov z 1'04"8.

Carine Cone pa je na 220 yardov dosegla svetovni rekord z zmago v finalni tekmi s časom 2'27"9. Prejšnji rekord je pripadal Holandki Lenie Denjisovi, ki ga je dosegla s časom 2'38"4 maja 1957. leta v Blackpoolu.

—«»—

Zopet evrop. rekord Schimmelove (Hol.)

UTRECHT, 19. — Holandka Corrie Schimmel, ki je 16. t. m. dosegla nov evropski rekord na 1.500 m, je danes izboljšala tudi rekord v plavanju na 400 m prosto s časom 4'58"1.

—«»—

ZDA - SZ v lahki atletiki

P. O'Brien: nov svetovni Bulatov: nov evrop. rekord

PHILADELPHIJA, 18. — Na lahkoatletskem dvoboju ZDA - Sovjetska zveza je Parry O' Brien dosegel z metom krogle 19.26 m nov svetovni rekord.

Na istem tekmovanju je sovjetski atlet Bulatov izboljšal lastni evropski rekord v skoku s palico od 4.62 na 4.64 m.

Po prvem dnevu tekmovanja moških vodi ZDA z 59:47, v ženskem pa Sovjetska zveza s 34:18 točkami.

—«»—

Za srednjeevropski pokal

Partizan - Honved 3:3 MTK - Vojvodina 2:1

BEOGRAD, 18. — V polfinalnem tekmovanju za srednjeevropski nogometni pokal je enajstorica Honveda iz Budimpešte igrala proti Partizanu neodločeno 3:3. Prihodnjo soboto bo povratna tekma v Budimpešti.

***

BUDIMPEŠTA, 18. — Za isto tekmovanje sta se srečali ekipi novosadske Vojvodine in domačega MTK. Zmagali so domačini z 2:1. Veselinovič, ki je bil zaradi spora s stranskim sodnikom izključen iz igre, ne bo mogel igrati povratne tekme, ki bo v soboto v Novem Sadu.

TENIS

Italija - Francija (sen.) 5:2 Francija - Italija (jun.) 3:0

S. BENEDETTO DEL TRONTO, 18. — Po drugem dnevu ženskega teniškega turnirja med Italijo in Francijo je stanje sledeče: italijanske seniorke vodijo pred francoskimi s 5:2, francoske juniorke pa pred italijanskimi s 3:0. Zaradi nerazpoloženosti Lazzarinove, so dvoboj Lazzarino - Corteix prenesli na jutri. Isto velja za dvoboj parov Bouchet - Belacourtie (Fr.) : Lazzarino - Miglioni (It.), ki je bil prekinjen predvčerajšnjim, ko je bilo stanje v prvem setu 7:7.

Izidi posameznih tekem so:

Double juniork: Seghers, Durr (Fr.) - Taroni, Frontini (It.) 7:5, 6:4.

Seniorke: Riedl (It.) - Lesbesnerais (Fr.) 6:3, 6:2;

Migliori (It.) - Bouchet (Fr.) 6:1, 6:4;

Bassi, Pericoli (It.) - Billaz, Lesbesnerais (Fr.) 6:3, 3:6, 6:2.

SESTEROBOJ NARODOV V DUISBURGU

V prvem dnevu tekem povprečni rezultati

DUISBURG, 18. — Pred 10 tisoč gledalci se je danes začel šesteroboj v lahki atletiki med Zah. Nemčijo, Belgijo, Francijo, Holandsko, Švico in Italijo. V prvem dnevu ni bilo presenetljivih rezultatov razen v teku na 400 m čez ovire, kjer je Nemec Janz dosegel 51"5, kar je letošnji najboljši nemški čas ter Holandčana Flita, ki je v isti disciplini postavil nov holandski rekord s časom 52"2. V skoku v daljino je Pote izboljšal belgijski rekord (7.39), Nostk pa švicarski rekord v metu kladiva (53.37).

400 m — Seye (Fr.) 47"2; **100 m** — Berruti (It.) 10"5; **5000 m** — Mueller (Nem.) 14' in 30"4; **1.500 m** — Brenner (Nem.) 3'51"4; **Štafeta 4x100 m** — Italija 40"6; **skok v daljino** — Molzberger (Nem.) 7.45; **skok s palico** — Balastre (Fr.) 4.30; **kopje** — C. Lievore (It.) 77.25; **kladivo** — Husson (Fr.) 60.34. V deseteroboju po petih tekmah vodi Tschudi (Šv.) s 4.370 točkami.

Po maratonskem teku, ki se je končal z zmago Belgijca Vendendriescha v 2 urah in 27 minutah, je bil zaključen prvi dan tekmovanja. Po točkah je prva Nemčija (68), druga je Francija (58), tretja pa Italija (53). Sledijo Švica (35), Belgija (33) in Holandska (31).

Mlad. veslaški troboj Slovenija-Trst-Koroška na Bledu

Reprezentanca Slovenije pred Trstom in Koroško

Tržačani so zmagali v tekmovanju četvercev s krmarjem, v ostalih disciplinah pa so zasedli druga mesta - Danes mednarodna veslaška regata

BLED, 18. — V okviru mednarodne veslaške regate je bil danes mladinski veslaški troboj med Slovenijo, Trstom in Koroško. Zmaga se je tokrat nasmejala slovenskim veslačem (14 točk), medtem ko so Tržačani, ki so bili ojačeni z nekaterimi tržiškimi veslači, zasedli drugo mesto z 10.5 točke pred Koroško (7,5 točke).

V skifu Tržačana ni bilo na start, zaradi česar sta se na 2.000 m dolgi progi borila le Drusgala (Koroška) in Slabe (Slovenija). Zmagal je prvi v času 7'58"4, medtem ko je slovenski skifist prišel na cilj v času 8'10".

Zelo zanimiva je bila borba v četvercu s krmarjem na 1.000 m. Tržaški četverec (Dopolavoro ferroviario: Mezzetti, Tedesco, Salvini in Delise, krmar Bovenga) je takoj presel v vodstvo in si ga je obdržal do konca ter je zmagal z velikim naskokom. Za drugo mesto je bila ostra borba med ostalima čolnoma. Do 50 m od cilja je vodila koroška ekipa, a slovenskemu četvercu (Branik - Maribor) se je z močnimi zaveslaji posrečilo prehiteti nasprotnike.

Izid:

1. Trst, 3'25", 2. Slovenija 3'28"8, 3. Koroška 3'34"4.

V osmercu so zopet zmagali Slovenci s čolnom blejske Savice. Blejčani so zmagali pred Tržačani v času 2'41"6, medtem ko so tržaški veslači (Adria), ki so s tržiškimi (Timavo) sestavljali kombinirano moštvo (Gon, Steffer, Negovetti, Calligaris, Martinelli, Forglieri, Magris, Sbisa, krmar Moroni) prevozili 1.000 m dolgo progo v 2'33" pred koroškimi 2'51"6.

Zelo pomembno zmago pa je priborila Sloveniji ekipa double sculla Arga iz Izole (Pavlič Marijan in Hočevar Stanko), ki je že 50 m od starta prehitela Tržačane (Adria: Canziani, Welker) in zmagala z velikim naskokom v času 3'24". Drugi so bili Tržačani s časom 3'33", tretji pa Korošci 3'37"2.

Jutri bo na Bledu mednarodna veslaška regata, katere se bodo udeležili najboljši veslači Avstrije, Poljske, Italije in Jugoslavije ter v skifu tudi Avstralec Mac Kenzie.

—«»—

Svet. sabljaško prvenstvo

Sovjetski floretisti ekipni svet. prvaki

BUDIMPEŠTA, 18. — **Z zmago nad Zah. Nemčijo je Sovjetska zveza postala ekipni svetovni prvak v floretu. Tretje mesto je zasedla Madžarska, ki je odpravila Francoze.**

V prvem kolu za naslov ženskega ekipnega svetovnega prvaka v floretu je Poljska premagala Italijo z 9:7, Romunija Veliko Britanijo 9:7 in Madžarska Holandsko 10:6.

V drugem kolu izločilnih tekmovanj je tudi Sovjetska zveza premagala Italijo z 9:4.

TENIS

Jugoslovanska mladinska teniška reprezentanca (Jovanovič, Pilič, Jelič) je odpotovala v Garmisch- Partenkirchen, kjer bo nastopila v nemški coni teniškega tekmovanja za «Pokal Galea».

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 19. t. m. ob 17. uri barvni Lux film:

«MINA»

Igrajo: ELSA MARTINELLI in ANTONIO CIFARIELLO

EDGAR WALLACE:

ZAGONETNA ZAPONKA

1.

I. POGLAVJE

Yeh Lingova restavracija je bila na zelo malo aristokratski cesti. Reed Street je polna vrišča tako podnevi ko ponoči. Njen zamniti tlak je bil igrišče neštetih otrok in četrt, v kateri so kretepači okraja poravnavali svoje spore z udarci ob spodnjih krikih razcapanih žensk.

Restavracija je nastala na spoštljivem koncu ceste, kjer so živeli trgovci z blagom, modistinje brez posebnih zahtev ali odjemalcih in nekateri zobni tehniki. Posebnost lokala je bila pripravljanje kitajskih jedi. Njegov lastnik, neki visok in suhljat vzhodnjak, je imel uspeh. Polagoma je pokupil mnogo sosednih hiš in se vedno bolj približal prej imenovani četrti. Gorda je to nasprotje privabilo premožne tujce in domačine. Tja so prihajali sem, ali pa kuhinja znamenitega francoskega kuharja, ki ga je Yeh Ling sprejel v službo po doseženem uspehu. Restavracija se je imenovala «Pri zlati strehi» zaradi zlatorumene barve, s katero je bil poslikan strop.

V prvem nadstropju je bilo več posebnih sobic s steklenimi vrati in prozornimi zavesami. Res je, da so imele nekatere sobice lesena vrata, toda te so zelo neradi oddajali, ker je Yeh Ling zelo pazil na to, da ostane lokal na dobrem glasu. Sobica številka 6, ki je imela lesena vrata, se nikoli ni oddajala nobeni družbi, pa najsi je bila še tako dostojna in spoštovanja vredna. Vsak večer točno ob pol osmi uri, razen ob nedeljah, se je Yeh Ling postavil pri stranskem vhodu restavracije in čakal. Najčešče je prišla najprej mlada žena, včasih je prej prišel starec. Nikoli nista prišla skupaj. Yeh Ling je pospremil oba čudna gosta v sobico številka 6, kjer je že bila na mizici pripravljena večerja. Nato je odšel v svojo sobico, kjer je vodil račune, kadil pipo in pisal zelo dolga pisma sinu, ki je študiral v Hankovu in se pripravljal na diplomatsko službo.

Popoldne je odhajal Yeh Ling včasih v Stanford, kjer so kitajski delavci gradili hišo, ki jo je namenil svojemu sinu za takrat, ko bi se vrnil na Angleško z važno službo.

Yeh Ling ni bil nikoli navzoč, ko sta gosta v sobici številka 6 zapuščala lokal, toda ob pol devetih zvečer je bila sobica prazna. Noben natakar ni stregel čudnemu paru; Yeh Ling je že vnaprej vse pripravil.

Prvi ponedeljek v mesecu je vstopal v to sobico Yeh Ling, da bi delal družbo starcu, ki je bil takrat vedno sam.

Neki ponedeljek je vstopil v sobico Yeh Ling. Na rokah je nosil veliko polosčeno škatlo in pod pazduho računsko knjigo. Položil je oboje na mizico, nato se je poklonil starcu.

«Usedi se,» je rekel Lucius Trasmere v južnokitajskem sikajočem narečju. Kitajec je ubogal in je začel svoje poročilo:

«Zaslužki so se zmanjšali ta teden, blagorodje. Vreme je bilo zelo lepo in več gostov je odšlo iz mesta.»

Odprl je polosčeno škatlo in vzel iz nje štiri zavojčke bankovcev. Napravil je dva kupčka, enega s tremi zavojčki, drugega z enim. Trasmere je vzel večjega.

«Včeraj ponoči je prišla policija,» je nadaljeval Yeh Ling. «Preiskali so vse, tudi kleti. Nihče ne more prepričati policije, da nimajo Kitajci skrite opijske kadilnice.»

«Prav,» je vzkliknil Trasmere in vtaknil denar v črno torbo, ki je slonela na sosednem stolu. «Se spominjaš tistega, ki je delal zame v Fisangu?»

«Pivca?» je vprašal Kitajec.

Lucius je sprejel ta vzdevek s tem, da je prikimal.

«Prav on. V kratkem pride na Angleško in brž ko bo našel cesto, bo gotovo tu, kajti Wellington Brown je dober pešec. Dragi Yeh Ling, ta človek je, da ti povem zaupno, velika nadlega zame. Rad bi ga videl spati na *nočni terasi*.»

Kitajec je trenil s trepalnicami in ugovarjal:

«Ne moremo ga ubiti. Moje roke so čiste, pa tudi vaše.»

«Nisem rekel tega,» je ostro odgovoril stari Trasmere. «Niti sanjalo se mi ni, da bi dal koga umoriti, še manj pa, da bi si umazal roke. Niti tam na Kitajskem mi ni prišlo kaj takega na misel, tam, kjer je poceni človeško življenje. Če te slišim govoriti, se mi zdi, da me poznaš šele od danes.»

«Oprostite mi, blagorodje,» je odgovoril ponižno Yeh Ling. «Za hip se mi je najbrž zmešalo. Poznam dobro vašo poštenost tako v poslovanju kakor v odnosih do prijateljev.»

«Dobro si rekel,» je pritrdil Trasmere. «V tem trenutku je Brown sovražnik. Ni ti treba reči, zakaj, kaj ne?»

«Gotovo ne, Ši Soh,» je povzel Kitajec, ki je gospodarja imenoval z vzdevkom, pod katerim je bil znan ob reki Amur.

«Prav. Tedaj me moraš rešiti Wellingtona. Napraviti ga moraš neškodljivega, to je vse. Dobro veš, da Pivec rad sega po kajenju opija. Ti nimaš kadilnic, čeprav sem ti tolikokrat naročal, da odpreš eno z menoj. Dajejo vreče denarja, veš?»

«Morda, Ši Soh,» je odgovoril mirno Yeh Ling. «Mislim, da ne bi bilo dostojno za očeta bodočega poslanika, da vzdržuje kaj takega. Kakor veste, skrbim zelo za prihodnost svojega sina in...»

«Vem, vem to,» ga je kratko prekinil Trasmere. «Vendar, čeprav nimaš lastne kadilnice, poznaš kraj, kamor lahko spraviš Browna, ne?»

«To že,» je pritrdil Kitajec. «Poznam na stotine kadilnic v Londonu.»

«Dobro. Prav to sem hotel slišati od tebe,» je izjavil stari špekulant. «Poišči Browna, brž ko bo prišel, in odpelji ga tja, kjer bo mogel v miru kaditi, dokler ne bom pripravljen, da ga sprejmem. Tisti dan pa, Yeh Ling, mora biti zelo trezen, ker moram resno govoriti z njim o njegovih dolžnostih. Ni važno zame, kajti glede tega je že bilo dogovorjeno. Dajem mu vsakega pol leta rento, s katero lahko skromno živi. Zdi se mi, da sem storil zanj, kolikor je bilo mogoče.»

«Tudi jaz mislim tako,» je dejal Kitajec. «Po hudobiji, ki vam jo je storil... Če mislim na to, me prijemlje še vedno želja, da bi tega zločinca zadavil.»

«Vem, toda prav pred kratkim sva rekla, Yeh Ling, da nima pomena umazati si rok s takimi ljudmi. Dolžnosti, glede katerih mora Brown odgovarjati, so zanj mnogo bolj svete. Razen če ni prišel popolnoma ob um.»

«Bo, kakor želite, Ši Soh,» je rekel Yeh Ling.

Ko je pospremil gospodarja do vrat, je pomignil nekemu zelo krepkemu strežaju in mu zašepetal:

«Pojdi za starcem in glej, da se mu ne zgodi nič hudega.»

To naročilo je bilo že več let v navadi. Vsak večer, razen nedelj, je korenjaški Kitajec hodil za Trasmerejem do hišnih vrat.

Yeh Ling se je povrnil v svojo pisarno. Zvečer ni nikoli šel pred enajsto uro ven in ob tej uri je začel delo, ki ga je zaposlilo do zore.

II. POGLAVJE

Lucius Trasmere je hitro korakal po bolj obljudenih cestah in točno ob osmi uri petindvajset minut je stopil na Pick Avenue, širok in prijeten drevored, ob katerem se je dvigala njegova hiša. Neki mlad človek, ki je hodil že pol ure gor in dol pred železnimi vrati, ga je od daleč zagledal in se mu je približal.

«Oprostite mi, gospod Trasmere,» je rekel.

Lucius ni preveč prijazno pogledal vsiljivca, ki je bil visok mlad mož, izbrano oblečen in z odkritim in prikupnim obrazom. Bil je eden onih, katerih obraz je na prvi pogled dajal zaupanje.

«No?» je vprašal Trasmere.

«Ali se me ne spominjate, gospod Trasmere? Ime mi je Holland. Prihajal sem včasih k vam zaradi nevšečnosti, ki ste jih imeli z občino.»

Starčev obraz se je razjasnil.

(Nadaljevanje sledi)

TRST, nedelja
19. julija 1959
Leto XV. - Št. 171 (4325)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 - Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda. NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 1.440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/...

Razvoj dogodkov na Kubi

Fidel Castro je umaknil ostavko odstopil pa je Manuel Urrutia

Fidel Castro je v svojem govoru obrazložil spor z Urrutio, katerega obtožuje, da je sabotiral revolucijo

HAVANA, 18. — Fidel Castro, ki je včeraj vztrajal na ostavki na funkcijo predsednika vlade, je danes zjutraj ostavko umaknil, takoj nato ko je podal ostavko predsednik republike Urrutia. Predsednika Urrutio bo nadomestil član vlade Osvaldo Dorticos, ki ga je določila vlada na svoji seji.

Vest o ostavki Urrutie je sporočil minister obrambe, medtem ko je Castro govoril po televiziji. Ko je tudi Urrutia še poslušal govor, je zaprosil Fidelovega brata Raula, ki je poveljnik oboroženih sil, naj mu da na razpolago telesnega stražarja, ki ga bo spremil do stanovanja. Izjavil je, da ne bo odšel s Kube. Že med govorom je podal ostavko.

Castro je obrazložil spor z Urrutio in dejal, da gre za moralne in ne za ideološke razlike. «Obstajajo razlike v stališčih, ki se ne morejo premagati in zato sem bil prisiljen podati ostavko, da bi rešil državo nepopravljive škode» je dejal Castro. Poudaril je nato, da je Urrutia sabotiral revolucijo, ker ni hotel podpisati novih revolucionarnih zakonov, Castra pa je hotel prikazati kot komunista.

Po radiu je bilo sporočeno, da je prišlo od vseh strani države več sto brzojavk, v katerih se zahteva ostavka Urrutie. Spor z Urrutio se je začel pred dvema mesecema. Fidel Castro in njegovi tovariši so hoteli, naj bi se likvidiranje vojnih zločincev v primernem trenutku prenehalo. Urrutia je podpisal spremembe ustave glede smrtne kazni, toda ni hotel podpisati zakona, ki je našteval zločine, za katere je določena smrtna kazen.

Razen tega je bil Urrutia pristaš politike majorja Diaza Lanza, bivšega poveljnika letalstva, ki je pred nekaj dnevi pred senatno komisijo v ZDA izjavil, da je Fidel Castro komunist.

Castro je končno izjavil, da ne bo zahteval Urrutieve ostavke, ker mora predsednik sam odločiti. Izjavil je tudi, da noče postati on predsednik.

Castro je izjavil tudi, da je hotel dati včeraj ostavko, ker ni hotel, da bi ga obtoževali, da ni nič drugega kot neke vrste «Caudillo», ki jih je toliko v Latinski Ameriki.

Za spore med Urrutio in Castrom pa se je vedelo več tednov.

Urrutia je bil najprej sodnik. Popularen je postal, ko je leta 1957 oprostil nekatere mladince, ki so bili obtoženi upora proti diktatorju Batisti. Urrutia je zato izgubil svojo funkcijo ter odšel v ZDA. Njegova ostavka prihaja sedaj mesec dni po imenovanju nove Castrove vlade.

Omenjeni major Diaz Lanz pa je izjavil, da imajo komunisti po ostavki Urrutie «popolno kontrolo na Kubi». Major je trenutno v Milwaukee v ZDA. Diaz Lanz je podal nedavno ostavko na funkcijo poveljnika kubanskega letalstva iz protesta proti «infiltraciji komunistov v kubanske oborožene sile».

Novi spopadi v Iraku?

KAIRO, 18. — Tukajšnji tisk poroča danes, da je bilo 27 oseb ubitih in 250 ranjenih na področju Kirkuka v Iraku med spopadom nacionalistov s komunisti, in sicer med proslavo obletnice iraške revolucije 14. julija. Komunistični demonstranti naj bi se bili spopadli tudi s policijo, nakar je morala baje posredovati vojska, ki je vzpostavila red z določitvijo policijske ure. Isti tisk poroča, da je prišlo do spopadov tudi v drugih krajih Iraka, kjer je bilo ubitih še nadaljnjih šest oseb.

Tudi iz Beiruta poročajo, da so zahodni dopisniki, ki so prišli iz Bagdada, poročali o krvavih spopadih v Kirkuku. Poudarjajo pa, da je vojska popolnoma obvladala položaj.

Iz istih virov prihaja vest, da so komunisti v sredo napadli v Bagdadu stanovanje polk. Samsudina Abdulaha, predsednika prve vojaške vlade, ker je znan kot protikomunist. Baje je zahteval pomoč po telefonu in iz svojega samokresa streljal proti napadalcem, ki jih je nato odstranil oddelek vojakov.

Devalvacija pezete

WASHINGTON, 18. — Mednarodni denarni sklad je danes sporočil, da je španska pezeta devalvirana. Odslej bo 60 pezet veljalo en dolar. Doslej je namreč le 42 pezet veljalo en dolar.

Devalvacja naj bi omogočila izvedbo načrta za stabilizacijo, na podlagi katere se smatra, da bo Španija prejela od ZDA kredit 400 milijonov dolarjev.

V ŽENEVI VČERAJ - NIČ NOVEGA

Herter je bil na kosilu pri Gromiku - Jutri bo najprej drugo «delovno kosilo», nato pa plenarna seja

ŽENEVA, 18. — V bistvu se danes v Ženevi ni zgodilo nič novega. Zahodni in sovjetski predstavniki niso prišli uradno v stik. Le ameriški zunanji minister Herter je bil gost na kosilu pri zunanjem ministru SZ Andreju Gromiku, ki je danes praznoval svoj 50. rojstni dan.

Herter je ostal na kosilu pri Gromiku dve uri in en četrt. Med kosilom je Herter predložil Gromiku, naj bi bila prihodnja plenarna seja že v ponedeljak, takoj po «delovnem kosilu», namesto v torek, kot je bilo včeraj objavljeno. Gromiko je na predlog pristal. Sicer pa poudarjajo, da je imelo kosilo izključno družabni značaj.

Fač pa so se sestali trije zahodni ministri s von Brentanom in se ponovno pogovarjali o skupni taktiki. Glasnik sovjetske delegacije pa je izjavil, da so bili ti zahodni ministri edini ki so pozabili čestitati Gromiku za njegovo petdesetletnico.

Toda pozneje se je zvedelo, da so vsi zahodni ministri čestitali Gromiku; von Brentano mu je po nemški navadi že zjutraj poslal šop rož s pismom.

Novinarjem je govoril tudi glasnik ameriške delegacije Berding, ki je obtoževal Sovjetsko zvezo, da hoče, da bi Nemčija za vedno ostala razdeljena. Do tega zaključka so prišli zahodnjaki s proučevanjem izjave Hruščeva v Ščečinu, in sicer naslednjega stavka: «Meja, ki jo bomo branili, se nahaja sedaj med Vzhodno in Zahodno Nemčijo in loči svet socializma od sveta kapitalizma, to mejo bomo branili z vso našo močjo». Berding je poudaril da pomeni ta izjava nasprotje kakršne koli pomisli na nemško združitev.

Iz Moskve pa poročajo, da je «Pravda» objavila dopis iz Ženeve, v katerem se poudarja, da bonnska vlada vodi «obstrukcionistično taktiko», ki je postala glavna ovira na ženevski konferenci; zaradi tega taka taktika ni dopustna. Najnovejši primer te zahodnonemške obstrukcionistične gonje pa je bonnski momorandum o štiristranski komisiji za Berlin.

Francoski glasnik je dejal, da so se zahodnjaki danes dopoldne dogovarjali o načinu, kako bi prepričali Gromika, da ne bi postavljal pristanka za vsenemško komisijo za pogoj sklenitve sporazuma o Berlinu.

Pred dnevom vstaje v LRS

LJUBLJANA, 18. — Proslava Dneva vstaje slovenskega ljudstva se bo pričela že jutri v zgodovinskem kraju Podlipoglav, kjer bodo na hiši, v kateri je bila partizanska tiskarna, odkrili spominsko ploščo. Na slovesnosti bo govoril predsednik izvršnega sveta Slovenije Boris Kraiger. Večja proslava bo 22. julija v obnovljeni partizanski vasi Jamnik pri Kranju ob 15. obletnici uničenja vasi od strani nemškega okupatorja. Na zborovanju bo govoril član izvršnega komiteja CK Slovenije Boris Ziherl.

Stavka pomorščakov prekinjena

(Nadaljevanje s 1. strani)

jih niso nakladali in razkladali italijanskih ladij.

Podobno podporo so nudili tudi pristaniški delavci New Yorka, Paname in zlasti Avstralije. V Sydneyu, Melbournu in drugih avstralskih pristaniščih je prišlo zato do pravih spopadov s policijo.

Stavka je začetka potekala mirno, kasneje pa je prišlo do številnih spopadov s policijo. Do najostrejših spopadov je prišlo v Trstu 7. julija, ko je «celere» uporabila pendreke in krožila s tulečimi jeepi.

Poudariti je treba, da je vlada od začetka odkrito podpirala brodarje in jim nudila vso pomoč, zato da bi lahko stavko zatrli. Tako so brodarji prejeli pomoč celo od vojne mornarice, kadar so potrebovali delovno silo za premestitev neke ladje in policijsko zaščito pred upravičenim srdom stavkajočih. Tudi v Trstu je bilo mogoče premestiti «Saturnio» od pomorske postaje samo s pomočjo mornarjev vojne mornarice.

Vendar pa je postajal položaj vedno bolj nevzdržen, tako da je stavka dobila — brez želja stavkajočih in sindikalnih organizacij — tudi določen politični prizvok in je bila vlada končno prisiljena posredovati. Najprej je pričel razgovore minister Jervolino, ki pa je vztrajal na stališču brodarjev, da je mogoče pričeti s pogajanji, samo če se najprej stavka konča. Izpolnitev te zahteve pa bi brez vsakih resnih osnov pomenila za pomorščake poraz. Na pobudo sindikalnih organizacij je nato prevzel pogajanja v roke Segni, ki pa je rešitev zavlačeval dalj časa in to zaradi odkritega pritiska brodarjev in zlasti Laura, ki ima v parlamentu odločilne glasove za sedanjo desničarsko vlado. Vendar pa je postal položaj po 40 dneh stavke nevzdržen in je prišlo do dvodnevnih sicer neuradnih pogajanj z ministrom za trgovinsko mornarico in danes do prekinitve stavke.

Iz vseh italijanskih pristanišč prihajajo sedaj vesti o bližnjih odhodih ladij na rednih progah.

Vse kaže, da bo mogoče rešiti tudi sindikalni spor kovinarjev. Včeraj je o teh pogajanjih izdala uradno poročilo FIOM-CGIL, ki pravi, da so ustvarjeni pogoji za nagla in stvarna pogajanja. Kot smo že poročali, se bodo pogajanja pričela v četrtek 23. julija.

Kino na Opčinah

predvaja danes 19. t. m. z začetkom ob 16. uri in ob 21. uri na prostem Lux film:

«Običajni neznanci»

Igrajo: VITTORIO GASSMAN, RENATO SALVATO... MEMMO CAROTENUTO, M. MASTROIANNI in TOT...

V ponedeljek 20. t. m. ob 18. uri in ob 21. uri na prostem ponovitev istega filma.

Proces proti Glezosu in tovarišem

Dve smrtni obsodbi in dvakrat dosmrtno ječo

To so zahteve vojaškega tožilca, ki je predlagal za Glezosa pet let zapora in tri leta izgnanstva

ATENE, 18. — Državni tožilec polk. Christos Skordas je danes zahteval, naj sodišče obsodi protinacističnega borca Glezosa na pet let zapora in na denarno kazen 10 tisoč drahem, na tri leta izgnanstva in na sedem let odvzema državljanskih pravic. Poleg tega je tožilec zahteval smrtno kazen za Elefteriosa Voksosa in Georgija Tikalinosa. Dosmrtno ječo pa je zahteval za Syndelakisa in Karkajanisa, za neko obtoženko je zahteval 15 let, za drugega obtoženca 4 leta zapora, za ostalih deset pa oprostitev.

V svojem govoru je dejal, da «mednarodni komunizem pošilja v Grčijo agente, da bi nabirali tajne vojaške informacije s pomočjo grške komunistične partije». Dodal je, da po njegovem mnenju KP Grčije ni stranka, temveč «sluga interesov mednarodnega komunizma».

Hruščev v Poznanju in zopet v Varšavi

POZNANJ, 18. — Danes zjutraj je med nadaljevanjem svojega obiska na Poljskem prispel predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev iz Ščečina v Poznanj. V Poznanju je Hruščev obiskal nekatera državna posestva, drugi člani delegacije pa so obiskali tovarno lokomotiv «Cegielski», kjer so bili pred tremi leti znani delavski nemiri. Nato je Hruščev odpotoval v spremstvu Gomulke z letalom v Varšavo. Predvideva se, da bo nedeljo preživel v neki lovski koči.

SEUL, 18. — Število žrtev zaradi prerivanja na stadionu v Pusanu je narastlo od 48 na 67. Med trupli so našli 26 žena in 22 otrok. Mnogih trupel ni moč spoznati, ker so preveč zmrcvarjena.

Sen. C. Negarville - umrl

Pogreb uglednega voditelja delavskega gibanja bo v torek v Turinu

RIM, 18. — Danes je umrl eden izmed uglednih voditeljev italijanskega delavskega gibanja, vodilni član KPI senator Celeste Negarville v svojem stanovanju v Ul. San Valentino.

Pokojni Negarville se je rodil 17. junija 1905 v Avigliana pri Turinu. Že kot deček je začel delati v nekem livarskem podjetju in leta 1916 se je vpisal v mladinsko socialistično sekcijo. Čez tri leta je postal sekretar sekcije v Borgo San Paolo, toda že po enem letu so ga aretirali, tako da je bil prisiljen pobegniti v Francijo, kjer je delal v tovarni «Renault» v Parizu. V Italijo se je vrnil čez tri leta in bil imenovan za meddeželnega sekretarja za tri Benečije. Imel pa je še druge partijske naloge, in sicer v Emiliji, kjer je bil leta 1927 ponovno aretiran v Bologni. Obsojen je bil na 12 let in 9 mesecev zapora, iz katerega je prišel leta 1934 zaradi oprostitve kazni in amnestije. Ponovno je odšel nato v Francijo, zatem pa v Moskvo, kjer je bil izvoljen za člana predsedstva komunistične mladinske internacionale. Ko se je vrnil v Italijo je vodil milansko mladinsko organizacijo KPI. Po 25. juliju 1943 je postal glavni urednik «Unità», po 8. septembru pa je začel voditi v Rimu propagandni odsek, nato pa je postal član vojaškega odbora CLN, kot predstavnik KPI.

Po 25. aprilu 1945 je bil ponovno glavni urednik «Unità», član visokega sodišča in načelnik Agitpropa KPI.

V Parrijevi povojni vladi je bil podtajnik v ministrstvu za zunanje zadeve, kar je ostal tudi v prvi vladi De Gasperija. Nato je bil izvoljen za člana CK KPI, pozneje pa za poslanca v ustavodajni skupščini. Senator je bil imenovan leta 1948, ker je bil poslanec ustavodajne skupščine in zaradi številnih obsodb med protifašistično borbo. Pred šestimi leti je bil izvoljen za senatorja v Piemontu z 51.798 preferenčnimi glasovi in 25. maja lani za poslanca z 20.524 preferenčnimi glasovi. V sedanji poslanski zbornici je bil podpredsednik komisije za zunanje zadeve in za emigracijo. Bil je tudi član vodilnega odbora parlamentarne skupine KPI.

Pokojni Negarville je bolehal na jetrih in je bil pred kratkim operiran.

Pogreb bo v Turinu. Jutri pa ga bodo prepeljali na sedež vodstva KPI. V Turin ga bodo prepeljali v ponedeljek zjutraj, kjer bo v torek pogreb. Jutri bo žalna seja CK KPI.

V poslanski zbornici ga bo nasledil Domenico Coggiola, zdravnik, ki je bil že enkrat izvoljen za poslanca.

Gospodarski sporazum FLRJ-Sudan

BEOGRAD, 18. — S podpisom sporazuma o dobavi jugoslovanskega blaga na kredit Sudanu, o znanstveno-tehničnem sodelovanju, protokola o nekaterih vprašanjih v zvezi z blagovnim prometom in plačanjem, so danes v Beogradu končali razgovori med jugoslovansko in sudansko gospodarsko delegacijo. S tem sporazumom je bila v stvari konkretizirana obojestranka želja, ki je prišla do izraza med obiskom jugoslovanske državne delegacije pod vodstvom maršala Tita v Sudanu. Novi sporazumi predvidevajo povečanje tekoče blagovne izmenjave, dobaverazne opreme za izgradnjo tovarn v Sudanu in izgradnjo sudanskih ladij v jugoslovanskih ladjedelnicah. Jugoslovanska vlada bo omogočila jugoslovanskim podjetjem da prodajo Sudanu razno inrustrijsko opremo do zneska 5 in pol milijonov funtov šterlingov na osemletni kredit.

Tudi Pella svari pred „prevelikimi razprtijami tam, kjer bi morala vladati sloga in ljubezen“

Medtem pa na zborovanju «levice z baze» v Florenci poudarjajo, da je dolžnost vsakega katoličana, opozarjati na nevarnosti vladne politike tudi za ceno, da ga poženejo iz stranke - Senat je včeraj začel počitnice

(Od našega dopisnika)

RIM, 18. — V poslanski zbornici je danes minister Spataro zaključil debato o proračunu ministrstva za pošte. Na koncu svojega govora je minister omenil možnost kakih sprememb poštnih tarif, kar pa bi baje zadevalo samo trgovski in industrijski sektor, ne da bi to občutili delavci. Minister ni povedal, kako je mogoče, da bi se industrijcem naložila kakršnakoli dajatev, ki je ne bi nazadnje plačali delavci.

Potem se je nadaljevala razprava o proračunu kmetijskega ministrstva Luciana Viviani (KPI) je govorila o položaju kmečkih žena in o neenakosti plač med ženskami in moškimi za kmečko delo.

V senatu sta bili dve seji. Na dopoldanski se je z govorom ministra Tognija zaključila razprava o proračunu ministrstva za javna dela. Senat je nato proračun odobril.

Popoldne je senat v začetku seje brez diskusije odobril sporazum o ribolovu v Jadranu. Nato se je začela razprava o zakonskem načrtu za uporabo dohodka državnega posojila. Komunist Pesenti in socialist Mariotti sta načrt kritizirala, pridružili so se jima pa še drugi, med njimi Parri. Odgovarjal je minister Tambroni. Končno je senat zakonski načrt odobril, pri čemer so se socialisti in komunisti vzdržali glasovanja.

Zunanji minister Pella se je danes udeležil neke slovesnosti v Villa San Giovanni. Pri tem je imel tudi krajši govor, v katerem je po svojem stereotipu ponovil zvestobo atlantski in evropski politiki, in dotaknil se je tudi nekaterih notranjih vprašanj. Omenil je potrebo enotnosti, kjer «izginejo preveč številne polemike in prevelike razprtije, ki se vedno bolj širijo in začenjajo prevladovati tudi tam, kjer bi morala brez nasprotovanj vladati sloga in ljubezen». Očitno je Pella tu mislil na razprtije v sami KD.

Iz Florence pa prihaja vest, da so se tam sestali pripadniki demokristjanske «levice z baze». Na zborovanju je šest članov parlamenta (Sullo, Ripamonti, Minasi, Gagliardi, Negrari in Scarlato) ter nad 200 delegatov iz vseh krajev Italije. Zborovanje se bo jutri zaključilo. Slišali so se marsikateri nezadovoljni glasovi glede vladne politike.

Nekateri ugledni prvaki te struje so sicer že prej nekatere stvari povedali in tudi napisali. Tako je n. pr. Dorigo zelo jasno napisal, da bi moral vsak katoličan opozarjati na nevarnost vladne politike, pa čeprav s tem tvega, da ga poženejo iz stranke.

Danes bi se moral sestati CK KPI, pa je bil sestanek odložen zaradi smrti Negarville.

A. P.

Burgiba v Rimu

RIM, 18. — V svoji izjavi dopisniku Anse je predsednik Tunizije Burgiba med drugim izrazil željo po tesnejših gospodarskih stikih med Tunizijo in Italijo, toda brez političnih pogojev. Dalje je izjavil, da bi njegova vlada rada vzpostavila diplomatske stike z Združeno arabsko republiko, če bo tudi ZAR gojila prijateljske odnose s Tunisom. Glede vojne v Alžiriji pa je dejal, da se nadaljuje brez perspektiv za razumna pogajanja s strani Francije.

Danon in Čangalović odlikovana v Parizu

PARIZ, 18. — V gledališču nacij, v «Teatru Sarah Bernhardt» v Parizu, so danes razdelili nagrade mednarodnega združenja kluba mladih kritikov za najboljše vloge v letošnji sezoni. Jugoslovanska umetnika, dirigent Oskar Danon in prvak beograjske Opere basist Miroslav Čangalović sta dobila diplome za dirigiranje in petje. Diploma je priznanje za uspeh, ki so ga jugoslovanski umetniki doživeli letos v Parizu z izvajanjem «Fausta», «Gorskega venca» in «Katje Kabanove».

(Nadaljevanje z 2. strani)

Klerikalci imajo v novi vladi predsedstvo ter ministrstva financ, trgovine, prosvete, obrambe ter kmetijstva. Socialistom pa pripada podpredsedstvo z vodstvom nacionalizirane industrije, zunanje zadeve, notranje zadeve, socialno skrbstvo, pravosodje in promet. Lahko se reče da je sedanja vlada pomaknjena nekoliko bolj na levo kot prejšnja, čeprav v njej ni posebnih sprememb. Najbolj važna sprememba je vsekakor ta, da je socialist Kreisky prevzel zunanje ministrstvo za klerikalcem Figlom, medtem ko so nekatere osebne spremembe v vodstvu resorov ostale v okviru posameznih strank.

Raab je te dni v državnem svetu govoril o programu svoje vlade. Glede Južne Tirolske je dejal:

«Po mnenju vlade je zelo nujno in važno, da se vprašanja, kjerkoli obstajajo, čim prej mogoče pojasnijo in rešijo zadovoljivo za obe strani. To velja v prvi vrsti za južnotirolsko vprašanje «Nationalrat» se je ponovno ukvarjal s tem vprašanjem med prejšnjo zakonodajno dobo. Zadnjič pa 4. marca 1959. Zato mislim, da bi morali začeti z razpravo tam, kjer smo nehali, ko smo izglasovali resolucijo v poslanski zbornici. Prepričani smo, da bi rešitev povzročila resnično pomiritev če bo zagotovila južnotirolski narodnostni skupini tiste pravice, svoboščine in življenjske pogoje, zaradi katerih je bil podpisan sporazum od 5. septembra 1946 in ki ga ta narodnostna skupina edino lahko odobri».

Prav bi bilo, da bi se odgovorni ljudje v Avstriji začeli zavedati, da je treba ne samo zahtevati pravice za pripadnike lastnega naroda izven državnih meja, temveč da je mogoče še bolj važno z zgledom pokazati, kako se pravilno rešuje vprašanje narodnih manjšin. In Avstrija ima tako priložnost na Koroškem, kjer pa s Slovenci ne ravna nič kaj v skladu z zahtevami, ki jih postavlja za Južne Tirolce v Italiji.

Nič prav simpatično ni, da zadnje čase Avstrija favorizira vsakovrstna gibanja, ki nimajo več nikake zgodovinske opravičenosti in ki bi jim tako zaradi dobrih odnosov s sosedi kakor zaradi značaja svoje nevtralnosti morala prepovedati vsako delovanje. Mislimo tu na razna zborovanja sudetskih Nemcev kakor tudi n. pr. «Volksdeutscherjev», ki so zaradi vojnih zločinov in sovražnega delovanja, ki so ga opravljali kot pripadniki hitlerjevske vojske in policije na jugoslovanskem ozemlju, pobegnili ali pa so bili zakonito odposlani iz države. Zelo slabo vpliva na odnose s sosednimi državami, da se takih zborovanj udeležujejo celo uradni predstavniki avstrijske vlade. Ali se bo mogoče spreobrnila kaj na bolje sedaj, ko je resor zunanjega ministrstva prevzel socialist, ko že ni zadostovalo, da je imel socialist resor notranjega ministrstva, v katerega kompetenco predvsem spada dovoliti ali ne dovoliti taka zborovanja.

7 dni v svetu

Nečeden proces

V Atenah že nekaj časa traja proces proti Glezosu, protinacističnemu bojevniku ter vplivnemu opozicijskemu časnikarju, ki ga obtožujejo vohunstva. Z njim sedi na zatožni klopi še več obtožencev. Sodišče pa ni civilno temveč vojaško, kar je za obtožence mnogo bolj grozeče, če sodišče «ugotovi» krivdo obtožencev, bodo kazni znatno občutnejše in se lahko proces za Glezosa konča tudi s smrtno obsodbo.

Proces sam meče na Grčijo nič kaj simpatično luč. Velik del svetovnega javnega mnenja je stal na strani Grčije, ko je šlo za rešitev ciprskega vprašanja. S tem procesom pa je Grčija zopet znaten del javnega mnenja, ki je gojilo do Grčije simpatije, neprijetno prizadela. Ne glede na samo nesmiselnost obtožb vidi javno mnenje v atenskem procesu afirmiranje reakcije, ki hoče oblatiti to, kar je javno mnenje pri Grkih najbolj cenilo: upornost in neuklonljivost okupatorjem. In prav ljudje, ki so bili v tem boju v prvih vrstah, so sedaj na zatožni klopi. Vprašanje je, kaj so bili ves čas tisti, ki jih danes sodijo. — To je, kar dela, da Grčija pri mnogih v svetu izgublja simpatije.

V ZDA stavkajo kovinarji

Stavke, ki dajejo v zadnjem času tako močan pečat življenju v Italiji, niso nikaka domena italijanskih delavcev. Tudi v ZDA je okrog pol milijona kovinarskih delavcev v stavki. Kot skoraj vedno, gre tudi pri tej stavki za zvišanje prejemkov, ki ga delodajalci nočejo priznati. Pravijo, da bi to vodilo v inflacijo. Istočasno si pa prizadevajo, da bi zmanjšali proizvodne stroške, pri čemer pa še vedno ne mislijo na povišanje prejemkov delavcev — nasprotno, napovedujejo celo nove odpuste. Zmanjšanje proizvodnih stroškov bi prinesla avtomatizacija, pri tem pa ne mislijo na prekvalifikacijo delavcev. Delodajalci tudi ne marajo nikakega vmešavanja sindikalnih ali vladnih predstavnikov, da bi se našel način, kako rešiti vprašanja, ki nastajajo z uvedbo avtomatizacije. Tako skupno reševanje nastalih vprašanje imenujejo napad na svobodno iniciativo.

Tudi Eisenhower se ne namerava vtikati v sporno zadevo, češ naj se obe stranki kar lepo svobodno pomenita. Svoboda je res lepa stvar, kadar je res svoboda. Toda tu so stvari take, da je svoboda zares svoboda le za delodajalce, za delavce se pa ta svoboda glasi: ali vzemi, kar ti svobodno nudimo, ali pa — svobodno — pasti in — svobodno — pojdi na cesto.

Še bolj utrjen pakt z desnico

Pretekli teden so se v Italiji obeleževale predvsem stavke, na političnem področju pa nekateri dogodki, ki so le še bolj sankcionirali stanje, ki je v italijanski notranji politiki nastalo z nastopom Segnijeve vlade.

Glavna in najbolj dolgotrajna stavka je včeraj prenehala, namreč stavka pomorščakov. O tem pišemo na prvi strani našega lista.

Spor med pomorščaki in brodolastniki je imel znaten vpliv na razvoj nekaterih dogodkov, ki je nanje vezano ime Segnija po eni strani ter Laura in Covellija po drugi strani. Znano je, da je Lauro eden izmed največjih italijanskih brodolastnikov, istočasno pa je monarhistični veljak. In monarhisti, ki so se sicer prekrstili v Italijansko demokratično stranko, so poleg misinov skupina, ki je obljubila Segniju podporo «od zunaj». Ta podpora pa ni bila zastonj in danes ti upniki vedno bolj poudarjajo težo svoje hipoteke. Tako je imel v preteklih dneh Segni z monarhisti razgovore, po katerih so lahko ti javno potrdili, da so postali neizogiben faktor za stabilnost Segnijeve vlade. Prav tako pa smejo danes že tudi fašisti klicati Segnija na pojasnilo zaradi govora kakega demokristjanskega veljaka, če ta «preveč» poudarja antifašizem KD.

Bliža pa se kongres KD in vprašanje je, kako bo mogoče zagovarjati pred bazo politiko paktiranja z desnico. In v tej zvezi ni vseeno, kaj dela Fanfani. Videti pa je, da se je začel mož resno pripravljati na kongres, kar očitno marsikateremu veljaku KD ni všeč.

Fidel Castro je ostal, Urrutia je odstopil

Fidel Castro, voditelj revolucije na Kubi ter ministrski predsednik, je včeraj spet prišel na prve strani dnevnikov. Listi so javili, da je odstopil, da pa predsednik republike Manuel Urrutia ne namerava sprejeti njegove demisije. Toda z naglico, ki je večkrat v navadi samo v deželah Latinske Amerike, se je zgodilo, da je Fidel Castro sicer preklical odstop a skoraj istočasno izzval in dosegel odstop Urrutie. V govoru pred množico ga je obtožil skoraj izdajstva.

Ni prav lahko govoriti, kakšen je pravzaprav položaj na Kubi. V samem revolucionarnem gibanju gotovo ni vse stoodstotno zadovoljno s Fidelom Castrom in pojavili so se odpadniki, ki so res šli na linijo reakcionarnosti. Mogoče pri tem Urrutia ni bil dovolj odločen, kako naj ravna in govori. In medtem ko je bivši poveljnik letalstva Diaz Lanz pred senatom ZDA obtoževal Fidela Castra komunizma (kako učinkovite so v mnogih državah take obtožbe!), se je Urrutia proglašal za prvaka protikomunizma. S tem se je Urrutia nekako solidariziral z Diazom Lanzom, medtem ko Fidl Castro zase tudi poudarja, da je vedno odklanjal pomoč komunistov.

RIBARIČ IVAN
IMPORT - EXPORT
VSEH VRST LESA ... TRDI... GORI...
TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-518

A. BRANDOLIN
TRIESTE - VIA S. MAURIZIO 2 - TEL. 90.373 - 41.370
METALLI e ARTICOLI SANITARI

PARILLA 99 kub. 4 takti - 4 prestave Lir 145.0...

MELILLO ALFRE...
TRST
Ulica A. Cacc...
tudi ODPOSILJA DARILNE PAKETE

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA
GORICA · Ul. Duca D'Aosta 88 · Tel. 28-45 · GORIC...
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAG...

Jadran
IMPORT - EXPORT
IZVOZ IN UVOZ VSEH ARTIKLOV PO GORISKEM IN TRŽASKEM SPORAZUMU
Sežana, telef. 4, 62, 66
z obratom LIPICA, kjer deluje pita... lišče goveje živine za izvoz in kob... larna z jahalno šolo

Zelena kraška oaza LIPICA je priljubljena ... letniška točka. Njene livade vas vabijo na izpre... hode, oddih in razvedrilo. Na lepih lipicanc... imate možnost napraviti lepe jahalne ture ... novinci se lahko nauče jahanja. Za okrepčilo p... poskrbi sodobno prenovljena in s kraškimi ... brotami založena gostilna v LIPICI.

„Oglasov ne plačuje trgovec, ki oglase na... in tudi ne kupec, ki pri tem trgovcu kup... V resnici plača oglase konkurent, ki sam ne oglaša.“
Herbert Cas...